A

474

T.

* A MAGYAR TUDOMANYOS AKADEMIA KÖNYVTÁRA *

MIKROFILMTÁR

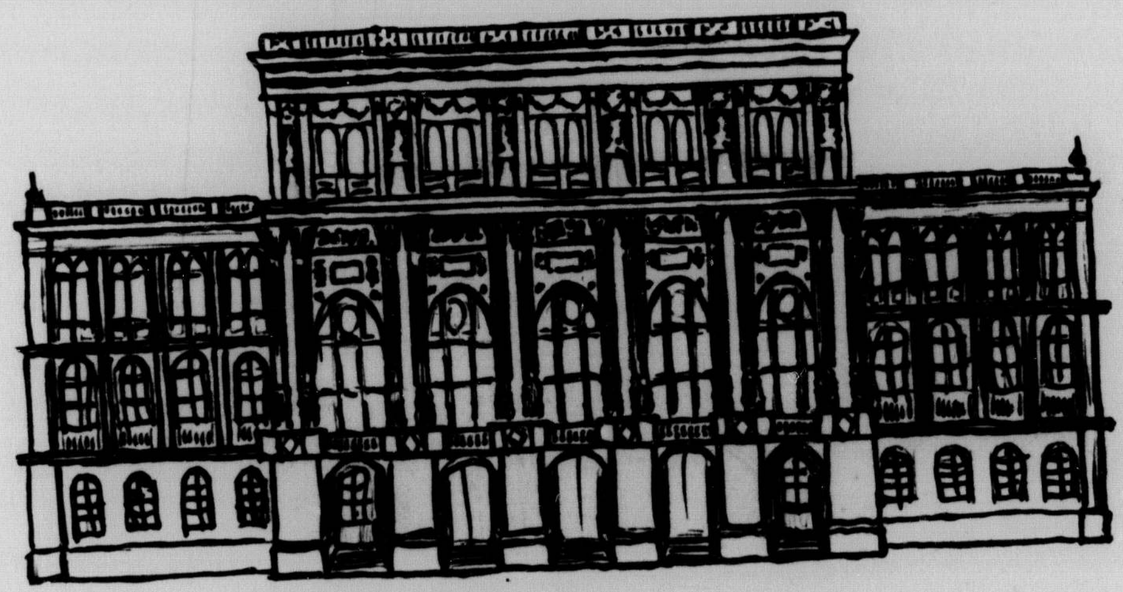

BUDAPEST

* BIBLIOTHECA ACADEMIAE SCIENTIARUM HUNGARICAE *

1959

FOTO
Sz. T.

2

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM
LEVELEZÉS

4°

113.

TOLDY FERENC LEVÉLTÁRCÁJA

LVIII. „SZ"

1

2

M. Irod.
[Levelezés.]
4 dr.
113. Szám.

M. Irodalom 4 drét 113

[Levelezés.] [I – LIX Köt.]

Toldy F. levél tárczája.

LVIII. Kötet. Szabó Alajos 1 levele.
" Dávid 1 "
" István öt verse, 2 levele.
" József 1 "
Zrály Henrik 1 "
Szabó Károly 53 "
" Lajos 1 "
Szalay Lápló 4 "
Szalay (?) 1 " (egy rézettel)
Szamosy János 3 "
Sandick A. 1 "
Jovanovics János 1 " (fordítással)
Szamiplo Ferencz 2 "
Szász Károly 7 "
P. Szathmáry Károly 4 "
Szecsödy József 1 "
Székács József 10 "
Székely Bertalan 1 "
" Sándor 1 "
Szél Farkas 2 "
Széles Endre 1 "
Szemák István 1 "
Toldy Ferencz 1 "
Szent Miklósy Alois 10 "
Szepesi Imre 15 "

Szigligeti

M. Irod.
[Levelezés.]
gyűr
113. Szám.

Szigligeti Ede	6 levele	
Szilady Károly	1 "	
Szilágyi Sándor	17 "	
Szkalniczky Gy.	3 "	(egy zárettel)
Szokely Viktor	2 "	
Szombaty	1 "	
Szontágh Pál	1 "	
Sztrosek József	6 "	
Sztrokay Antalné	1 "	
" Luiza	1 "	
Szedrély István	1 "	
Szücs Dániel	1 "	
Szvorényi	3 "	

38 levelezőtől 69 levél.

Régi jelzés: 207. Szám.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Nagyságos Cs. Kir. Tanácsos Ur!

Engedelmet kérek hogy még egyszer vagyok bátor alkalmatlankodni; de miután a Magyar Muzeumnak tavalyi folyamából a VIII — XII és igy öt füzet; az idei folyamból pedig egy füzet sem érkezett meg Nagyságos Borosjenöi Atzél Péter ur számára, ki az előfizetést mind a két nevezett folyamra magánál Nagyságodnál tétete meg, engem alulirtat ismételve megbizott, miszerint kérném meg Nagyságodat, hogy a fentebb nevezett hiányzó füzeteknek mentől előbbi megküldését elrendelni méltóztatnék.

Ki különben meghülönbözteten tisztelettel maradtam

Nagyságodnak

B. Jenö, Sikulán Mart. 19én 1858.

alázatos szolgája
Szabó Alajos
N. Atzél Péter ur javainak igazgatója.

Toldy Ferencz kir. Tanácsos úr ő Nagyságának,
's á Kisfaludy-Társaság Elnökének.

Gyenge ifjúságom óta meleg lélekkel csüggvén nemzeti irodalmunk kedvező sorsán; söt — legfőbbképen ennek szövetséges háromhősei kegyes buzditása által lelkesitve — zsenge elmemüvek által is kisérelgetvén annak mezején koronként megjelenni: á Kisfaludy-Társaságnak, mint irodalmi intézetnek, már megszületésekor, forró óhajom volt annak czélját anyagi hozzájárulásom által elősegiteni. De, fájdalom! á tehetség nem volt arányban á vágygal. Végre, éveken át folytatott apró czélzatos összerakások után, sikerült hajlott koromban elérni azt, hogy az érdemekkel fénylő Kisf. Társ. anyagi tőkéjének némi gyarapitásához ezennel én is járulhatok, egyszáz forintnyi öszveggel.

Rám nézve különösen szerencsés 's á tisztelt Társaságra nézve méltányosan üdvös constellatiónak tekintem, midőn emez ide mellékelt ajánlatom elfogadására, 's á Társaság dicső feladatának megoldását elősegitő Tagok sorába leendő fölvétetésemre, épen Nagyságodat, mint á Társulat Elnökét, szabad megkérnem, — á ki hódoló tisztelettel vagyok

Elnök úrnak

Nyiregyháza. Novemb. 28d. 1869.

ragaszkodó híve
Szabó Dávid

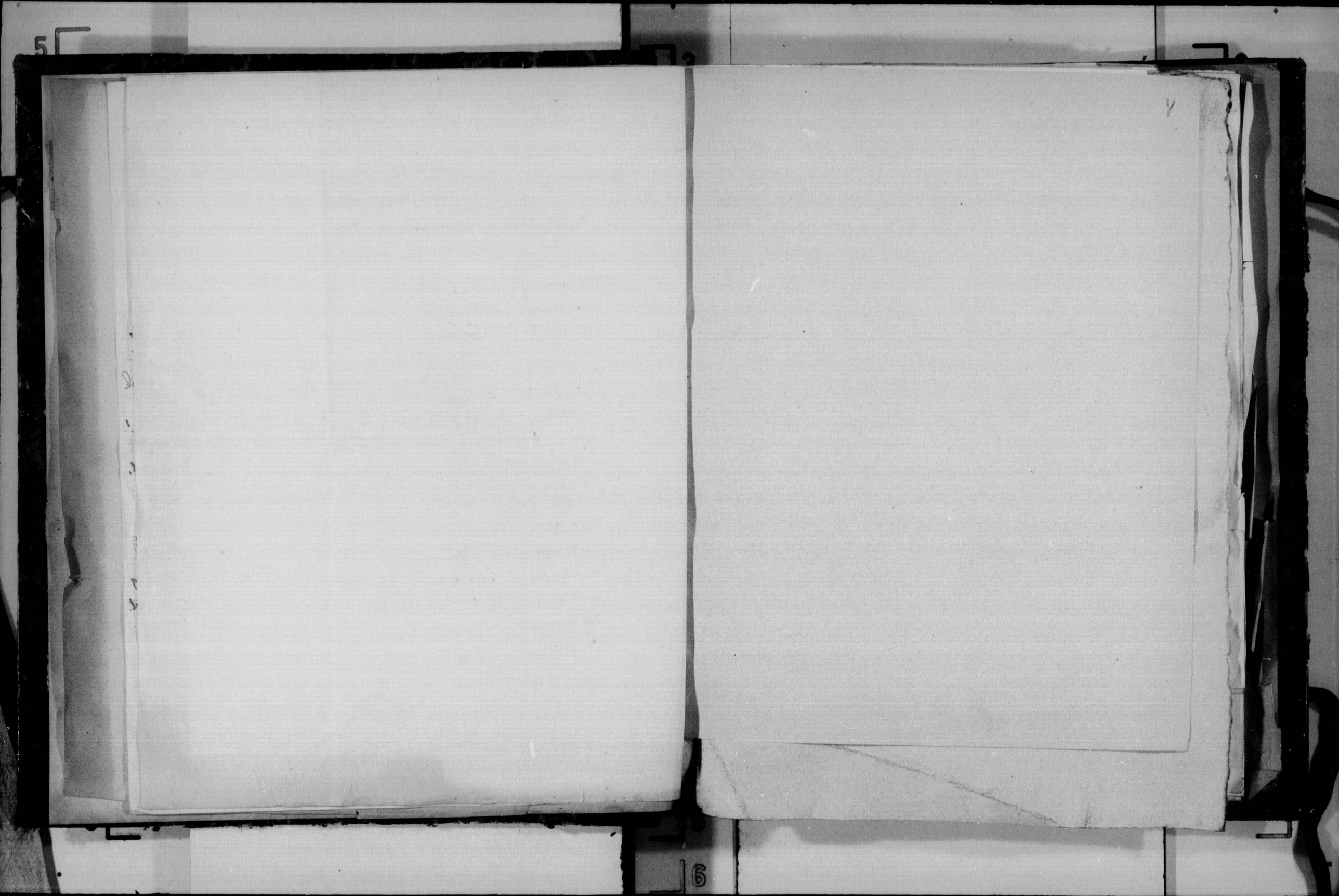

Előjegyzet.

A' hozzám felküldött három külön kiadás egymástól annyira különbözik, hogy egyet közülök választani szükség volt, mellyet a' fordítás követsen. A' tübingeni legkevesebb neset ad, 's azt is úgy, hogy sem orthographiája kedvünk elébe nem való, sem a' nesék, kivált a' könyv vége felé, fordítni nem érdemlek. Ez Erneftivel a' 145dik neséig egy rendben megy, onnan még 4 aesopféleje van, aztán következnek „Fabriae Frotei Tetralticha" crim alatt némelly meletzmetek. Erneſti összesen 296 darabot hoz, megleheteős válaſztással. A' lipcsei kiadásban 423 van, mellyek az előbbeniek rendétől egészen eltávoznak; amazok neséit egészen másként styrizálja, például:

A' lipcseiben 68.
Μυῖαι.

"Ἐν τινι ταμείῳ μέλιτος ἐκρυθέντος, μυῖαι περιεπάδαι κατηύδων. διὰ τος, μυῖαι προσπτᾶσθαι κατηύδων. ἐμβὰς τὴν γλυκύτητα τοῦ καρποῦ οὐκ ἀφέντων δὲ τῶν ποδῶν αὐτῶν, ἀφίσταντο. ἐμπαγέντων δὲ αὐτῶν ἀναπτῆναι οὐκ εἶχον. ἀποτιμώμενοι τῶν ποδῶν, ὡς οὐκ ἠδύναντο καὶ δὶ ἕλεγον, ἀλλιαι ἡμεῖς, οτε ἀναπτῆναι, ἀποτιμώμενοι ἔφαδαν. διὰ βραχείαν βρῶσιν ἀπολύμεθα. ἀλλίκι ἡμεῖς, αἱ διὰ βραχεῖαν ἡδονὴν ἀπολύμεθα.

Οὕτω πολλοῖς ἡ τυχαία πολλῶν κακῶν αἰτία γίνεται.

Erneſtivel 89.
Μυῖαι.

Ἐν τινι ταμείῳ μέλιτος ἐκρυθέντος· ἐν τινι ταμείῳ μέλιτος ἐκρυθέντος, μυῖαι περιεπάδαι κατηύδων. διὰ τος, μυῖαι προσπτᾶσθαι κατηύδων. ἐμβὰς δὲ τὴν γλυκύτητα τοῦ καρποῦ οὐκ παγέντων δὲ τῶν ποδῶν αὐτῶν, ἀφίσταντο. ἐμπαγέντων δὲ αὐτῶν ἀναπτῆναι οὐκ εἶχον. ἀποτιμώμενοι τῶν ποδῶν, ὡς οὐκ ἠδύναντο καὶ δὶ ἕλεγον, ἀλλιαι ἡμεῖς, οτε ἀναπτῆναι, ἀποτιμώμενοι ἔφαδαν. διὰ βραχείαν βρῶσιν ἀπολύμεθα. ἀλλίκι ἡμεῖς, αἱ διὰ βραχεῖαν ἡδονὴν ἀπολύμεθα.

Οὕτω πολλοῖς ἡ τυχαία πολλῶν κακῶν αἰτία γίνεται.

A' következő fordítás tehát Erneſtit követi.

Aesop meséi

MAGYAR TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA

k. 1.

Dal
A Szabadsághoz.

Üdvöz légy arany Szabadság
Végre valahára
Európa s Magyarország
Ősi borujára.
Oh jövel hozzám közelebb,
Hadd nézek szemedbe,
Nem te vagy e az égleyszebb,
Legelső szülötte!
Mert én édes álmaimban
Ezerszer láttalak,
De még akkor nyomdokidban
Rózsák nem nyiltanak.
Oda vagyok. Soha nálad,
Gyönyörű teremtés!
Látni szebbet emberállat
Nem volt még szerencsés!
Térdre ejtne teljes arcod
Bája minden embert,
A ki ellen még szivharcot
Egy halandó lem nyert.
Nem hiába vagy te orman
Való, hol a vallás,
A szép, jó és igaz hon van,
És vélök az áldás!

Márha élt mióta ottfen
A legdicsőbb trón áll,
Mégis dús hajadban mincsen
Egyetlen egy ősz szál.
Csak egy hatalom jelent meg
Istenibb a földön,
Mikor az örökké szentnek
Igéje testté lön.
Akkor látta legelsőben
A nap a mit ma lát,
Hogy a világbú édesen
Elnevette magát.
Vajha mint kedves, úgy volnál
Szerencsés is ahhoz!
De a gondolat hová száll?
Sorsod nem lehet rosz.
Csakhogy szép nevedre kérlek,
Úgy rigyázz magadra,
Hogy a legfelvetébb lélek
Hány lest útaidra!
Ha még egyszer lebékózhat
Tégedet a sátán,
Nem üdvezlünk véráldozat
Nélkül a föld hátán.

Szabó István

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Pilis, april 2. 1848.

Szózat.

Nemeslelkű magyar nemzet,
Emeld fel a szemeidet,
És lállad mennyire kitett
Magáért a te szent hited.
Mert ha veszed biblidat,
Ott leled e nagy szavakat:
Szeresd felebarátodat
Valamint önnönmagadat.
S ajkairól megváltónknak
Ilyen mézigék is folynak:
A mit nem kivánsz magadnak
Te se tedd embertársadnak.
És ha még e szent iratok
Titkába egyszer fillantok,
Ott állanak ez édes szók:
Mindnyájan testvérek vagytok.
Van e már ezeknél vajjon,
Oh világcemdálta Platon,
Valami szebb irva azon
A ti hosszú fályátokon?
Hanem azt hitte a földnép,
E szó ugyan mind igen szép,
De soha életbe nem lép,
Mint a papirra festett kép.
Hogy is ne? Hisz úgy élt vala
Egyik mint a vizek hala,
Mig másikon a nyavalya
Robot lidérce nyargala.
Gaj, mert mint az árva gyerek,
Ollyan gyarlók az emberek:
Kezekben a játékszerek,
És nem tudnak bánni velek.
Ande jó az Isten, jót ád.
Mikor legtöbb bú száll reád,
Akkor legközelebb hozzád
A te jó mennyei atyád.

Ifjonya vezheli alatt
Fajunk násznár öpretoskodt,
Ő kedves emberé miatt
Megujitá a czondákat.
Olyan czondár vesz Romában,
A világ fővárosában,
Mint a tüzoltóknál hajdan
Ghraelnek a puszkában.
Mert tánczoltak egy nagy papot,
A ki Pius nevet kapott:
Vegyetek neki kalapot,
És kivánjatok jó napot!
„Pius, az urnak jobb kezé
És az egész világ felé,
Évezredünk ócska kezé
Helyébe aranyat tevé.
Szabadságot e nagy papa
Első hozott országába,
Sime példás nyomdokába
Romanya nemt Europa.
Azóta szabad lett minden,
Napnyugoton és Keleten,
A magyar Kánaán földön,
Duzás Tiszán túl és innen.
Most a kalandok Egyet már,
Nemt avagy Cent fülettek bár,
Kincs más elválasztó határ,
Egyés nelly az érdemmel jár.
Nem pazarsol többe neki
A fényes nap alatt senki,
Legyen az azzal akarki,
Ha kenyéreső emberfi.
De ha már a magyarokat
Világszét nem parancsolnak,
Annál szorosabban fognak
Parancsolni önmagokhoz.

Egyetlen út a tekervény
Nélküli, önhozott törvény;
Ez Cesz örök életösvény
Számotokra, itju és vén.
Ez vezet az egedül szent
Minden tekintélyből itt Cent;
Vagy az áldott Cége és vend
Malasztjának ki sem ösvend.
Most fő üzemben az Cesz,
A ki Cegyentekből ész,
És illyesén összeszer
Legnélkülözhetőbben is vesz.
A világ nátol annak áll,
Ki az ész fényszegvárával,
És a szivnek Cagyjainál
Az erény győzhetése tali.
De ez nem szüleink velünk,
Mint a gyomunk és a belünk,
Hanem mint földet művelünk,
Kellemünkkel is ugy teggünk.
Vetés nélkül nem nő kender,
Szél nélkül nem tipeg tenger,
Tenkő nélkül bot a tegnap,
Tanulás nélkül az emberfi.
Ha a szép szabadság mellett
Esztelenek ki nem pejlett,
És szivnek nemes nem lett,
Szabadságnak szellelbélett.
Akaratunk szabadsága
Csak olly erőhöz mint a vaga:
Egyik sem állhat meg maga,
Mert célunkhoz Cépest szolga.
Mit ér ha boldog hazában
Tok és kövér földeink van,
Ha kenyér már kisvétségben
Nincsen az asztalfiában?

És mit ér a szabad emberi
Ha szíve parlagon hever,
Ha Celke olyan sivány rész,
Hogy sebe az ördög sem nyer?
Fényes kapu a szabadság,
Mellyen a ki keresztülmég,
Megnyílik neki a más világ,
Egy igaz földi mennyország.
A ki megáll a kapuban,
Nem cselekszik okosabban,
Mint azon kalandor lyányán,
Kiről a furfa mese van.
Te eredj be és légy szabad,
Én nevedem, szép magyar hadd;
És ha el nem hagyod magad,
Ifjúi dicsőségét láthadd.
Lent ott van az ő országa,
Ott a hősök nagy világa,
Ott a népek boldogsága,
Ott terem az élet maga.
E boldog mezőkön virít
A szeretet, kemény és hív,
Melyek kiomlatlan vérzéit
Koporsójoba kivetlen vidd.
A ki nem vala még ráfivor,
Ott derül fel az arcanyhor,
Ha találverlegyen a hőz
Egy akol lesz és egy pásztor.
Eddig is nagy és bátor nemzet,
Fogadod e beszédemet?
Ha fogadod beszédemet,
Megdiadzod szép versenyt.
Ész, és míg annak új korszak
Virágai ki nem nyílnak,
Szemeidből e tavaszak
Tonjunk koszorút Piusnak.

— Szabó István.

April 16. 1848.

Nt. Szinetár Jánosnak.

Míg Rozsnyón Calvin egykázmak ércsöki mellett
Fellépésül a Religio s Nevelésben időkeint,
És örökös Csáktan vendégeinek égi malasztjával
Zsidónt ércselegeiket, honeni ihlve maradtam.
Most, mintán elhagyva minap felföldi megyéket
A Laga hívében még fentebb hangot ereszkél,
És ott nyujtottad segedet hol járni elégé
Nem vala senki nemzetünk több csendes századok óta,
Nem Calvinon többé fel nem pattanhon az eddig
Nemzeti indulatból, és tűzödet át nem ölelnem.
A ki ez életben csak távol láttalak egykor,
Most is távolból meg kozzád mind ömlésem
Mind üdvözletem, melly Kunra Lelk egyel az első
Gáztal, netalán feleségse unalmat oloszon.

Megjöttek a bajtosok. Már lón vele két nyerc mindjárt,
Hogy fenemin véleny an folgálnak, s csak Lyon e rossz
Herfet is a vásó papirosa; de annyit nyomnak
Jó látok, mifélenin bajtosoknak halmaza megyjött.
Eddig ren vala zsoltárin pályátok, egyedul
Még legalább Cetanyin nőtt Erőtökben ny ásvin.
Tudniilik ki világi ismeret ijed, és kit az oltár
Szent folgálatinoz kötözött a nemzeti felség:
Fel nem tudja magát egyelőre találni az inent
Kapta gyakadzóban, hanem elfédülve botoskál.
A nép, mint kinek álmában markából Canócot

Nyrt

Nyomtatvali és azután feljegyzik kicsalen, őrült
Módra halad, még ama véghezvivő Csirgos elemtől
Mind maga öltse nem egy, mind fel nem jegyzeli hazát:
Úgy járt most Európánk a rögtön felfakadott nép.
Egy tudatja mi Cese nyerseségünk vége. Talán már
Egy vad anarchia vas láncait ifjadnak az emberek
Nyer. Bilincsbe kezdeni fonni feresetlen az nyak.
Mert alacson feltételeik, a kor bölcsei, többé
Semmi utonmódon meg nem feltelne tulajdon
Őrültben, rekietenek és a kiszlapos alsóp
Részegig olly gyönyörű ivtakkal mérgezik össze,
Mellyeknek jobbad végadó helye volna tűzemben.
Nem Cesén többé fenekiben semmi rekintely
Jegyet és tiszteletes, nem az összetene világos
Törvény kedves, ezek mindent hevenyészni akarnak,
Ebben az órában nyarolni s asatni okajtva.
Golyóbis, nem tudjak, hogy több a fél az egésznél.

Hát teleink, a felpezelt papok? Oh ezek, a föld
És magyarok java, kik szabad ösvényünk kalauza
Lenni hivatvák, mint a tücsök fresteczsongó
Kályhai társaságnak: elmondjam e, mit cselekesznek?
Elmondom. Ha tettik cselekedni világosan olly jeles,
Nem vétek nekem a tettet nyilvánitalan és csak
Néked szánt Cevelemben előhozom, s vagy erőjem
Megcsonkon négyszemközt, vagy nyolcsoknon. Egyik sem.

Konjunk kozvetet Piarok.

—

Szabó Károly

pril 18. 1848.

Azt úgy is, nem nem hagyná elvenadta koromban,
Mint a bátran egekbe pezsgő pikkelnek az égbolt
Tellege vagy derűjénye. Itoh Cegléren bajtársot
Jüzgetnek, s mindjáját nelleje hatalmas atillás;
És mikor ez neglet, tényes jövedelmet az egyház
Czombjára: pedig mindezt nem majd, hanem egyben.
Ollyenek egyházunk fiatal szolgái gyakorta.
Bajtárs, atillát, pénze, aztán még mást is akarok,
Mit nálam százszor jobban tud tudni annak vad
Rác, ki bodor nyelvén nem régiben össze nag össze
Szidta egész Szmrekat hogy hüst fenczene azzal
Drága magyarok az elevedzek ritka hadának.
Jaj hogy ezen bajtárs fiatalka barátimat, úgy vad
Rácostul, mérges csatalával ama kofa Szaniics:
Hát egek édes anyánk tágas mezejében az első
Szemvalok, mikor a tekeretet más vesi a füst,
Más fenyegetve dühöng a láng orkánja feleje?
Hagyjuk el a nevetest, és kezdjünk tüstyöt utána.
Most ha nehezkebbé feleiken az ifjú kor ilyen
Utra invé, mikor Corcsafabbakat ócska Európánkban.
Mintha tökéletesen rendében volna ügyünknek
Szent szénája, jer, és egy fóig aludva találtok.
Oh hogy nemesak munka után olly édes az álom.

Mondom hogy magyart Bajtárok. Hanem élnek az égben,
Kik tüdőket meg nem hagyjuk rendülni viharló
Harcokban, de körülvérezzük nemyei fajszerrel,

Hogy harcoljátok korotoknak szellemi harcát
A mindent befaló anyag ádáz tábora ellen.
Üdvözlöm Somogyit, noha engem nem tud is eddig.
Én, kinek a hatalom nem adott fegyvezhez erős kart,
Csak távol nézlek riadaltok fergetegében.
Nagy diadalt sejdit örvendő lelkem előre.

—

Szabó István

Pilisben, május 20dikán 1848.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Tonjunk koszorút Piusnak.

—

Szabó István

...il 18. 1848.

A haldokló. 4

Éltem gyors lépéssel
Közelget a sírhoz,
S még a számvetéssel
Nem vagyok kész, melyhyel
Mennem kell az úrhoz.
Istenem, számolok
Minden utaimról,
Mielőtt meghalok
S lehervadnak a szók
Halvány ajakimról.
Nekem nem engedtél
Csak egy fél életet,
De az egész ennél
A rövid időnél
Több és jobb nem lehet.
Mert ha az örömek
Az élet mértéke,
—Áldás szent nevednek—
Az én életemnek
Sem hossza sem vége.
Elmond mindeneket
Az ének a Canton,
De maig élvezett
Édes örömimet
Én ki nem mondhatom.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Ki számlálhatná meg
A cserta levelét,
S az én éveimnek,
Egész életemnek
Mindenik örömét?

Mint a dús Királyok
Tömött kincstárából,
Örömimből olly sok
Panaszos koldusok
Lakhattak volna jól.

Mert míg az ifjuság
Tavasza rózsálott
Engem a barátság
Az örök boldogság
Árnyékán ringatott.

Azóta mely könnyek
Kemeriből hulltak,
Mert emlékezetnek
Mennyéből peregtek,
Örömkönyek voltak.

De ha e világon
Szárpor boldog voltam,
Te túl a hirhalmon
Mit végeztél vajjon
Jelölem, oh uram!

Ha végig telimtem
Lefolyt életemet,
Én soha sem tettem,
És nem is tehettem
Igazi érdemet.

Mit adtam én neked
Egy boldog éltéret?
És hogy a lelkemet
Egy másikba bevedd,
Mit adtam én azért?

Ime az öntudat
Hatalma földhöz ver!
Oh nyujtsd szent karodat
Te, ki mindig tudtad,
Micsoda az ember!

Lelkem egyben bizik
Szent kegyelmed után:
Hogy nevedet eddig
A végső óráig
Meg nem tagadta szám.

Minden gondolatnál
Dobbnak tartottalak:
Most is, midőn itt áll
Előttem a halál,
Istennek vallalak.

Jaj nektek hitetlen
Gyermeki a földnek,
Nem tek szerencsétlen
Végső hörgéstekben
Biztatótok nektek.
Nektek a temetőn
Minden elveszve van,
Mint a tarka mezőn
Szétfolyt virágözön
A kaszás utjában:
Azért tetét éjjel
Feltámad a csillag,
S napotok végével
Rennetek ki nem kel
Egy édes reménymag.
Éltem gyors lépteklel
Közelget a sírhoz,
És a számvetéssel
Készen vagyok, melyhez
Nemem kell az úrhoz.
Meghalok. Az Ittem
Tek engem bátorrá,
Hogy a sírfenéken
Kezétől egészen
Nem zúzatom porrá.

Kazár jun. 9. 1858.
Vitt. 13.

Kedves barátom!

A mult hónapokban kegyes voltál engem Uj
m. Muzeumod egész miltéri folyamával meg-
örvendeztetni, s ahoz „Pesti Gáboröddal.
Mivel jóságodat másképp nem igen hálálhat-
tám meg, legott hozzáfogtam, s a Gog
és Magog idezárt cikket készítettemm
némi hála fejében. Bárcsak már egyszer
elkaphatnám tetszéjedet! De hallom, a
Muzeum ezéri első füzetében valami
Csiszőset irtál volna vénséges bőrömre. Na-
gyon kérlek, szokott jóságoddal rendeld
meg mielőbb a Muzeumot számomra; ha
lehet minden okvetlenül kifizetem a mult
évivel ezt is, ha nem lehet, elfogad-
dom barátí kegyeidet. Utolsó postám
Pásztó; mert ma egy éve nevezték ki
kazári plebánosnak...

Cikkemet felolvasásul ajánlom az Akademia elé, de talán az első és végpakasz maradjon el. Ha azután tetszik a Murzenbu fölvehedd azt.

Igen sietek Losoncra, 6–7 órájára Kazárról; azért bocsáss meg pagonca levelemnek s talán igen is alkalmalom írójának.

Utolsó pontája Gyöngyös, Pásztó

Kazán febr. 4. 1866.
Vett — 12

Nagyságod!

Mint az afféle jó gyerek, én már csak ugy szólok, mint van
laha, és azt mondom 20 januári, de tegnap jött kedves
látogatómra, hogy azt, kizélyi Tanácsos ur, TE irtad
és küldted. Más ember nekem ily villanyos percet nem
tudhat terzemteni, mely oly kellemesen gyógyit, ujjá szül, vagy
legalább megifjit.

Nem tudom elmondani örömemet.

Mindjárt benéztem zemek könyvedbe, 1 perzse magamat
is benne találtam, kis emberkét az óriások közt. Szegény
Aesop, szegény Kendőlakás, szegény Homér, és a többi.

Még nem tudom, van-e a könyvben oly szó, mint a-
melyet te az Aesopról alejtettél; ez nagy szó volt; oly
villanylökés és hatás, mely csaknem fájlaltatja velem,
hogy valami kellemistává lettem; ama teren maradva,
tán valamit lendíthettem volna: mert a Te bi-
zói szavad előttem szent, ha szerénységem zovására esik
is expectoratióm. Rögtön átolvastam a felette végen nem
látott Aesopot és Kendőlakást; emebben Italba helyett Hal-
ba szót találtam.

Küldeményed meghálálására nem találok alkalmas szót,
egyéb, hogy az esten áldjon meg magadat, és alkalmas
sint nem néptelen családodat, melynek egyik Nagyságos
tagja ne utálja kézcsókomat.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Feledhetlen fájdalom, hogy a körülmények miatt csak egy feledhetlen percedet is volt. Küldöm azokat minden halasztás nélkül; eddig is küldtem, ha így szüzetőjüket tudtam volna. Az igaz, hiányt Cassiusszal és Arnoppal van nem az egészet küldöm.

Mert, ha értesítve volna, én a görög mythologiát ha lehet mélyebben feleveszem, nézetem Hesiod Theogoniájába, melyet magyar fordítását és megtisztelését értekezését az Akademiának már másodszor, bírálatra be is küldtem. Ehez nekem semmi Hesiodia és Cassius szótára semmi szükséget tehetett. Most nem tudom Hesiodus szótát az Akademiánál, de nagyon tartok tőle hogy az Homolya kegei alatt elveszt, pedig nem a stúdium elmúlnék. Azt hiszem, jegyzetimben a mythologiára nézve számos olly részletek vannak, melyek van Lamint igen valószínűek, hogy ne mondjam valóak és igazak, úgy a világ szokalmában, sőhol sem találhatók. Meggyőződésem szerint, a külföldi régészet a mondát, és szépben legalább, sivárnak, nyerészetnek tartanák. Nálunk e téren még egy lépést sem fordítunk; azért sajnálom nagyon, de nem szükséges, ha az Akademia Hesiodusát elvesztené.

Most ismét nem tudom, garat me dementia cepit, Apollodor Bibliothekájának fordításáról, mythologiájának ér-

telmezésére kaptam. Úgy tetszik nekem, ez az értelmezés jól alkalmazható egyhez Hesiodus keresztül tűz, itt csak igazolva régi amotis ugyet ezeddményeit, akarmit mondBöötia. Azért most Campiasban minden valóságos egészet találok. Minden lépten-nyomon fürkészem van Homérra, hiszen egyes helyeit v. szavait fejtől nem mindig találhatom.

A "Religio"-t nem olvasom, nem akarom rendani, mig fárasztó adódály miatt. Mert Cicóban minden lépésre olvasom azt. De hogy Téged annak vesz fáradnak! Engedd el nekem egyet megvonását.

Vegyes vagy kérdéseidre fejemről, kezemről, mily kedvezől. Kedvem jóleges jó; a fejemmel csak megvagyok; a penna, napvilágnál, üvegfegyver alatt, csak folytatnak. Vagy 16 évtől nem olvasok avagy vész a napon kívül más világnál.

Igaz hiz az, hogy a görög ámánról majd megfeledkezem. Az Anthologia, ha az kedved csak egyhissé is tetszhetnek. Szaramza meg fogod hinni, hogy én azt is egy elejétt fejtegetésedre dolgozgattam. Hiszen úgy akarta a jó Isten, hogy annak fejezete is a te kegyedtől függjön. Tudom, ha a dolgozat egészen tűrhető volna, már akadt volna kiadó; most nem. Célom, hogy a görög Anthologiát, legalább felvehető fordításban, ne olvasmányok akarom a nyomdafestéket küzleni, akarom az olvasót kívánni.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

szeretném én azt ismét látni, ujra csiszolni, s tán bö-
vitni is néhányszal; de, vitae summa brevis spem
nos vetat incohare longam. Ha valami felettébb nisz-
telső darabok volnának benne, szabadon semmisítse meg
kegyes jóakaratod. És az klöszö, és az apró bevezetések a
könyvekhez? Tudom, ez mind igen-igen gyarló a te sze-
meid előtt...

Látod, egészen gyerekké tette az öreg embert bájos
leveled.

De még pótlom az elmultat. Én szerencsét szemtül-szembe
még csak most kivánok oly dicsön kiérdemlett megtis-
teltetésedhez. Ezt még aznap megtettem volt szivemben.
Hallgatásom okát nem fogod, vyomozni; az is gyermetegül e-
sett. Én Téged minden legnagyobb cimre méltónak néztelek
mindig; Te nekem Felséges Férfin vagy, aki nemzeti
irodalmunk bizálatos ismeretének tárgyában mindvyájunk,
mindenek felett uralkodol.

Közelebb egy iromát faragtam, mit véhél róla?

Elnöke...

Elnöke a Musák szeretőinek, uj palotánkban
Aki egy uj Helikont játszva teremte minap:
Itt nyugszik, ha dicsét Hellasza tetézed, Apollon
Musagetes; ha Magyarhonra, Dessewffy Emil.

Mit mondasz rá? Ha megállhat, vezesd az Akademia

elé

elé, s'il vous plait.

Szeretném, ha sorain megbántók nem lennének, s ha
azok átolvashatók volnának.

Áldjon meg a Teremtő amint én óhajtom.

tisztelve szerető
barátod [illegible]

U. I. Hezind bekötésére s a cimlap uj vyomatására ide-
zárok 1 oeiftot.

17

14

Tisztelt barátom.

Azon egyént a nőm különösen pártfogolván tegnap tudtomra adta hogy már kapott a városnál olyan alkalmazást, melynél a most kínálkoró nem jobb, tehát az én ajánlásom erennel megszünt.

Pest Julius 4

Tisztelettel

Szabó

[illegible]

ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET. **70,** 1869.

Tisztelt tagtárs!

A folyó 1869 év utolsó napjával bétölti az erdélyi muzeum-egylet lételének tizedik évét.

E nappal lejárván egyszersmind az a 10 évi időszak is, a melyre az egylethez mint részvényes tagok csatlakozott hazafiak kötelezték volt magokat évi részvénydíjaik befizetésére, méltó, hogy a midőn az alólirt igazgató választmány az alapszabály 15 §-ébe foglalt rendelet értelmében a t. cz. tagokat ujból csatlakozásra meghivni készül, viszszapillantson az egylet eddigi működésére, és számot vessen magával, hogy mi eredményeket szült az a nagyszerű aldozat, a melylyel a hazafiak buzgalma a legsulyosabb körülmények közt megalapitotta Erdélynek legelső országos tudományos intézetét.

Ez eredmények közt kétségen kivül első helyen áll az, a mely az egyletnek alapszabályilag kitűzött sajátképpi czélja, t. i. a muzeum megalakitása.

Egész megnyugvással mondhatjuk ki, hogy daczára annak a roppant munkának, a melyet egy ily intézet létesitése igényel, daczára a számtalan akadályoknak, a melyekkel a semmiből teremtés müvének már a dolog természeténél fogva meg kell küzdenie, és daczára annak, hogy e roppant munka létesitésére, e számtalan akadály leküzdésére csak szerény erőről rendelkezett az egylet, a muzeum meg van alakitva és meg van alakitva ugy, hogy méltó helyet foglalhat Europa hasonló intézetei közt.

Van e muzeumnak oly könyv- és kézirattára, a mely a kutatónak kiapadhatatlanul gazdag, és a hazai történelemre vonatkozó számos oly adattal kinálkozik, a melyeket hasonló teljességben sehol másutt meg nem találhatni; e könyvtár mellett egy kényelmes olvasószoba áll a közönség rendelkezésére; a régiség- és éremtár, noha belbecsöknél fogva is drága tárgyakkal bövölködik, de tudományos becsre nézve valósággal nagyszerű kincsnek mondható; a természetiek tára már most is meglehetős teljes képét mutatja hazánk természeti gazdagságának, és mind e gyüjtemények ugy vannak bérendezve, hogy a hely szüke daczára, mindenik kényelmesen hozzáférhető és használható.

Kiadványaival, noha ezek terjesztése az egyletnek csak másodrendü czélja, már is magára vonta a tudományos világ élénk figyelmét, a minek legszebb bizonysága, hogy még Amerikából is szivesen bocsátkoznak vele a tudományos intézetek kiadványeserébe.

Ha ily eredmény felmutatása mellett megnyugvással mondhatja ki az egylet, hogy a nemzet filléreivel lelkiismeretesen sáfárkodott, és hogy a működéseihez kötött reményeknek nem csak lelkiismeretesen megfelelni igyekezett, hanem a menynyire 10 rövid év alatt lehetséges volt sikeresen megfelelt is; másfelől avval a hittel kecsegteti magát, hogy azok a tisztelt honfiak, a kik áldozataikkal hozzájárultak a muzeum létesitéséhez, ha akkor, a mikor csatlakoztak a szent czélért való buzgalom lelkesitette őket, most elégült önérzettel tekintvén az elért sikerre, meggyőződtek arról, hogy mindenkinek díszére válik az erdélyi muzeum-egylet tagjai közé tartozni, és hogy ennél fogva e díszes koszorúból kimaradni senki sem óhajt, ha módjá van továbbra is hozzá tartozhatni.

Ez érzetre és meggyőződésre épitve bátorkodik az alólirt igazgató választmány URASÁGODAT hazafi bizalommal felkérni, hogy valamint eddig, mint az egylet részvényes tagja, évenkénti járulékával támogatta az egylet működését, ugy ezután se lépve ki az egylettagok kapcsából, az ide fogott kötelezvény aláirásával megújitván tagsági kötelezettségét az avval járó jogokat jövőre is magának fentartani sziveskedjék, a mit anynyival is inkább remél a választmány, miután az idei közgyülés határozata következtében a tagsági kötelezettség *csak 5 évre* van leszállitva.

Ha igaz az, hogy a fentartás fontosabb az alakitásnál, a mint hogy igaz is, nekünk erkölcsi kötelességünk, és magunk iránti tartozásunk meg nem engedni, hogy azt, a mit mostoha körülmények közt áldozattal létesitettünk, most e körülmények jobbra fordulta után részvétlenségünk által pusztulás veszélyének tegyük ki, a mivel nem csak kárba menne az eddig költött pénz és felhasznált munka, hanem még annak a méltó szemrehányásnak is tennők ki magunkat, hogy lelkesedésünk csupa szalmatüz, hogy muzeumunk alapitásával nem a tudománynak kivántunk szentélyt emelni, hanem csak demonstrálni. Ez a tekintet is ösztönözzön arra, hogy a muzeumot ne hagyjuk. A meglevőt fentartani aránylag csekély járulékokkal lehet, de ha ezt pusztulni engedjük még mielőtt tökélyességre vergődhetett, kérdés, lesz-é valaha módunk újat, új áldozattal létesitni.

Azért reméljük, hogy URASÁGOD ugyan avval a szeretettel és buzgalommal, a melylyel támogatta a muzeum létesitését, hozzá fog járulni fentartásához is, és igy szerencséje lesz az egyletnek URASÁGODAT jövőre is tagjai sorában üdvözölhetni.

Az igazgató választmány üléséből Kolozsvárt september 4-kén 1869.

Dr. **Szabó József** mk.
alelnök.

Finály Henrik mk.
titkár.

A r. k. lyceum nyomdája Kolozsvárt.

16

Erdélyi Muzeum-Egyler.

70 sz. 869

Dr Mls Töldy Ferencz urnak

Tekintetes Titoknok Úr!

MAGYARAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Reménylve, hogy Tekintetes Titoknok Úrnak legközelebbi Pesten létemkor tett szíves nyilatkozata szerint, leveleimmel bármennyi elfoglaltatásai mellett sem leszek terhére, bátor vagyok Tekintetes Urat leginkább munkálkodásaim folyamáról tudósító levelemmel megkeresni segyszersmind alábbi kérelmeim teljesítésére, – ha és a mennyiben eszközölhetők – a legbizodalmasabban fölkérni.

Jelenleg időm tetemes részét a mult héten már sajtó alá letisztázni megkezdett Hunyadiak kora veszi igénybe s ez, a munka terjedelmét tekintetbe véve, aligha egy évet is nem fog kívánni: mindamellett is azidőfelosztás elvét követve, naponként fordítok néhány órát folyamatban lévő dolgozataim- és studiumaimra.

A Tudósok Tárára naponként két órát szántam s ez első hónapot a grófi könyvtárban meglévő s eddig nem használt kútfők és némelly catalogusok (mint peld. a s. patakí könyvtáré) fölhasználására fogom fordítni. E közben a kívántató pótlásokat teljesítem s a régibb kevésbbé gondosan írt kötetekben előfordúló hibákat kijavítom. Arra nézve, hogy a munkák cziménél, a kiadás helyét ezutánra is magyarúl jegyezzem-é föl, vagy az eredeti czím szerint írjam – mi köny-

könyvészeteileg pontosabban volna – Tekintetes Úr utasítását kérem.
Egy külön ívre kezdem összeírni az itt-ott előforduló s nevezetesnek meg-
ítélem Magyarországot érdeklő munkák címeit, mellyekből Tekintetes
Úr többeket szerzőjét kívánsága s igye jegyzeket is felhasználhatni fogja.

Constantinushoz latsankint készítem jegyzeteimet, mellyek azonban csak úgy tökéletesek kívánt teljességre, ha valamelly kedvező alkalommal az egyetemi könyvtárban a kellő segédeszközökhöz felhasználhatom; akkor még egyszeri átnézés és ellenőrzés után, bízom a közönség elé mérnek vele lépni: hogy azonban a munka kiadása mikor és hogy legyen eszközlendő, erre nézve egyenkint Tekintetes Úr tanácsához és intézkedéséhez fogom magam alkalmazni. Közben idővel szándékozom mutatványúl a Pesti Nyomtatványokról Magyarországról és Nagy Morvaországról szóló 37–40-dik fejezeteket az Ny. Magyar Múzeum részére beküldeni, mi a jegyzetekkel együtt mintegy 10–12 lapot adhatna.

Priscus Rhetor összes fennmaradt műveinek (mik egyébiránt mind csak szemelvények és töredékek) fordítását megkezdtem s jövő hónapban Priscus rövid életrajzával s a legnevezetesebb jegyzetekkel be fogom küldeni vagy vinni, tetszés szerinti használatúl – ha elfogadni méltóztatik a Múzeum számára. Az egész adna mintegy két nyomtatott ívet, maga az igen érdekes hövetség története mintegy felét is. Még a byzantinusok közül legelőlegesebben bírom Leo munkáját – melly a grófi könyvtárban kéziratul – szeretném Pesten kinyomatni mindössze is két vagy három lapra menne, de bírni igen érdekelemben van.

Béla király névtelen jegyzőjének tudományával tetszésem vagyok. – Mielőtt azonban a fordításhoz fognék, hálás tisztelettel kérném, hogy előbbeni állásáról tetszésem ismeretessem, az Enikelre kiadásai s a Mándi és Székelyei fordításáról. Ez a helynevek megállapítását, a szerző csaknem minden közelebbi leírásának pallérozott hangoztatását követve s az országnak de főleg a saját fehérsének szemeim és térképek utáni ismeretére s magából a szöveg szavaiból vett adatokra építve, tetszésem bevégeztem, a végből, hogy tanulmányozzak némelly felső magyarországi falut s egy pár határunkon kívül eső helynév meghatározásánál kívülre legtisztábbra támaszkodtam volna. Minek ott bentebb támaszkodni hol maga az élet fól? a föld fekvése s a helynevek maig is azok (Tolaj és Borsóvár s O-Buda kivételével) mellyel a jegyzőt idejében voltak, s Enikelt és Mándi számos hibái (Székelyéit nem ismerem) annak eredtek, hogy az országot s az előbbi a magyar nyelvet nem ismerték. Bírodalmatokat kérem tehát Tekintetes Úrat, méltóztassék irántam azon igen lekötelező szívességgel lenni, hogy az ide mellékelt 5 ívből tudtomra, Mándi és Székelyéit (ha ezekből még megszerezhetőt volnának) a levelemet vivő huszár által, kis utasítással, hogy kéziratban Tekintetes Úrnál jelenjék meg, kiküldeni szíveskedjék.

Ugyané könyvek mellett kérem megküldeni népdalgyűjteményét Tekintetéből Kecskeméthy Gajó népdalának minden füzetét is. Én várakozásom szerint mintegy 600-ra menendő s eddig vagy kiadatlan vagy csonkán és foltozó hibáktól kiadott dalból álló gyűjteményemet legörömestebb a Kisfaludy-Társaságnak óhajtanám adandó kiadás végett, miután meg vagyok győződve, hogy annak kiadása ezen megbecsülhetetlen irodalmi

mitzeznek hasznára fogna válni: erről azonban még akkor is lesz idő
bőven szólani, midőn Bess. Csongrád, Békes, Bihar, Szabolcs, Szathmár,
Zemplin, Borsod és Hevesi megyén át szervezett körutamat bevégezvén
gyűjteményemet az összessel teljesen összeállítva bemutathatom. Több is
mondhatnám, mint folyvást a nép közt élő fiatal emberek, több helyről biz
tatnak küldeményeikkel.

Végre mint a Kisfaludy Társaság igazgatóját vagyok bátor Tekin
tetes Urat megkérni, mélabbrabsok határkörénél fogva tudakozódni, hogy
az előfizetési fordításaimért a társaság által határozott díj fejében, m
tán a társaság pénztára ezen díjjal sem most sem jövőre terhelni nem akar
annak minden kiadásait (mennyiben azoknak ára a díj összegét meg
nem haladja) megkaphassam, melly kérelmem mellett ezen díj iránti mi
den további igényemről lemondok. Ha ez ajánlatom elfogadtatnék, a
Népdalok III kötetét s többi könyvekkel előlegesen megküldeni: el
lenkező esetben annak megküldésére Tekintetes Tudnok urat a legbizodal
masabban kérni bátorkodom.

Ha a küldött S. stb a fentebbi könyvek árát találni fogná, a ne
talán pótlandó összeget a legközelebbi alkalommal legszívesebb köszö
netem mellett még fogom térítni.

Ezek után a fentebbi bizodalmas kéréseimmel netalán
járandó alkalmatlanságért, mellyeket csak régtől tapasztalt
irántami megtőszönhetetlen szívességétől bátorítva tehettem, bo
csánatot kérvén Tekintetes Úr tisztelt anyjának és nejének
kezeiket csókolva maradok

Tekintetes Tudnok Urnak

Szirákon, Febr. 14. 1851.

legigazabb tisztelője
Szabó Károly mk

U.i. Az Ő Szerán számára másolni kéretett néhány dalt az idő rövid
sége és más dolgaim miatt le nem írhatván, türelmét kérem
Szavam legközelebbi beváltásáig; addig is szívesen köszöntöm őt.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Szirák Marc. 14. 1851.

18

Tekintetes Tudnok Úr!

E kerelben Ő Excjának mintegy 700 darabból álló, Hunyadi kort tárgyazó, oklevélgyűjteményének kívánásával és rendezésével lévén nagyob
bára elfoglalva, Tricus Achor fordítását be nem végezhettem, jövő alkalommal e szerzőnek a bécsi kiadásban foglalatát min
den töredékeit együtt szándékozom beküldeni, mellyekből az Ecthelekez való küldöttség története az ily Magyar Muzeum számára talán elegendő s ez legérdekesb is. Bővebb jegyzetek mostanra, mikor ez csak mutatványul fogna közöltetni, nem tartottam szükségesnek; ezeket akkorra tartottam fön, mikor az egész munka a Magyar történeti kútfők gyűjteményében jelenhetne meg s mikor a pesti könyvtárt is használhatnám.

Constant. Porphyr. fordítását is pikentem, a jegyzetek megírásához minden nap találok valami új anya
got, s így ha a munka kevés, csak nyer vele. A fordítást a Tekintetes Úr által minap velem közlött nézetek szerint át akarom még egyszer vizsgálni; a jegyzetek teljes elkészítésekor pedig vagy kérek Ő Excjától mintegy egyhéni szabad
időt

idöt Desten, vagy azon idöt használom föl, mig ö Jun. vagy
juliusban szathmárban és Erdélyben fog mulatni.

Ezeken kivül ezévben a Byzantinusok kijegyezgetése
solvasása mellett még csak Béla király névtelen jegyzőjét
szándékozom lefordítni s azt egy kimeritö elöbeszéddel s min-
den hely és személyneveket igazoló jegyzetekkel látni el, mellyb-
ben az ezen munka eddigi forditói, kiadói és felhasználói-
nál találtató nyelvészetileg és földiratilag képtelen számos
tévedésekre folyvást figyelemmel leszek. Schlözer nem annyira
botlásai mint rossz szándéki ferditései olly nevettegesen botra-
nyosak, hogy azokat is múlhatatlan lesz néhol néhol szellöz-
tetni. Nestor chronicájának ismeretére is lesz szükségem, mely
Desten szintén meghapni reménylek.

Az ide mellékelt körös tarcsai helynevek jegyzékét azon
kérelemmel vagyok bátor közleni, hogy ha Tekintetes Úr elég
érdekesnek találandja, a Muzeum valamellyik füzetében közöl-
ni méltoztassék. Ha mutatványokkal Konsztántinosz vagy
Herodotoszból szolgálatos tehetek később is a Muzeumnak,
a legérdekesbeknek kijelelendö helyekkel, Tekintetes Úr
utasitása szerint, kész leszek.

Szavam legkozzlebbi beváltásáig; addig is sziveten köszönöm öt.

Anonymus Endlicherféle kiadását, Tekintetes Úr sajátját,
a vett fölhatalmazást túlságosan is használva, olly annyira ösz-
szeirkáltam, hogy ennek átengedésével Tek. Urat a Desten meg-
rendelt példány átvételére kell kérnem. A számomra kihozandó
két csomó könyv közöl az egyiket a huszár a mult alkalommal
hely szüke miatt bennhagyta, talán e példány is azon csomóban
foglaltatik.

Az Erdélyi Közmondások gyüjteményére szóló elöfize-
tési ivet és pénzt, miután a posta helyben nem léte miatt
a pénzküldéj itt igen bajos, valamint a Repicky Úrnak szó-
ló hozzám küldött levelet is, azon reményben mellékeltem le-
velemhez, hogy az azok kézhez juttatása iránti kérelmemet Te-
kintetes Úr rosz neven venni nem fogja.

Végre a Tudósok Tára ~~negy~~ ös első csomójához kellö
pótlékokra még egy vagy két koncz vékonyabb és kisebb
féle papirost kérek.

Ezek után a vett küldeményért legszivesb köszö-
netemet nyilvánitva s Tekintetes Úr tisztelt anyja s neje
kezeiket csókolva maradok

Tekintetes Úrnak

legigazabb tisztelöje
Szabó Károlynak

Tekintetes Titoknok Úr!

Fájdalmasan esett ezelőtt két héttel Ő Excellenciája által Tekintetes Titoknok Úr gyengélkedéséről értesülnöm, midőn egyszersmind legtisztább szivvel ohajtám, bár Tekintetes Titoknok Úr egéssége teljes helyreálltának családja barátai s a haza minden igaz fia méltán örvendhessen.

Hosszasabb levéllel talán alkalmatlankodni nem akarván, csak annyit kivánok Tekintetes Titoknok Úrnak jelenteni, hogy a már különben kész Priscus fordítását, mellyet mult alkalommal személyesen bevinni igérkeztem, miután Ő Excellenciájával be most nem mehettem, beküldeni azért mulasztottam el, minthogy némelly jegyzeteim teljes kidolgozásában olly kétségeim vannak, mellyeket itt lévő segédeszközeimmel nem tudtam s csak Desten, hova vagy azünnepekre vagy mához két hétre mulhatatlanul bemenni szándékozom, reménylek eligazithatni. Ez időközt a munka pontos letisztázására s az irót és életét, mennyire lehet, jellemző rövid ismertetés elkészítetére forditom. Az egész igy elkészítve számitásom szerint három nyomtatott ivet vagy valamivel többet fog adhatni; én azonban az egészet Tekintetes Titoknok úr teljes tetszése szerinti fölhasználásra adom át, mi ha az Ujj Magyar Muzeum nyolczadik füzetében nem volna eszközölhető, a következő-

ben

ben még jobb sikerrel megeshetik.

A Béla király névtelen jegyzőjéhez mulhatatlan térkép vázlatát is ohajtanám Pesten, a Tekintetes Úr szivességéből megnyerendő ügyes rajzoló keze által föltéretni, hogy azt az egyes pontok föltételével kiegészithessem. E munka az, mellyen legtöbb szeretettel csüggök s teljes lelkemből dolgozok, milly sikerrel azt a legközelebb bemutatandó egy pár ís mutatvány fogja kitüntethetni.

Ezzel föntebbi legszivetb kivánatomat ismét megújitva s Tekintetes Úr tisztelt anyja és neje kezeiket csókolva teljes tisztelettel maradok

Szirákon April 11. Dkén. 1851.

Tekintetes Titoknok Úrnak

legőszintébb tisztelője
Szabó Károlyak

MAGYARAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

MAGYARAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Tekintetes Toldy Ferencz magyar academiai Titoknok Úrnak teljes tisz-
telettel.

Pesten.

1851. apr.

20

Tekintetes Titoknok Úr!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

A körös-tarcsai helyneveket tárgyazó kéziratomból a jegyzetbe jövendő népregét véletlenül ki-felejtvén, azt azon esetre, ha e czikkem az Új Magyar Muzeumba föl fogna vétetni, szükséges pótlékül ide mellékelve van szerencsém közleni.

Legközelebb a szomszéd faluban árverés útján Corvides Bibliotheca Hungaricáját megkapván, ezt is föl fogom a Tudósok tárához forrásul használni.

A Briscusnál előforduló helynevek közöl többekkel egészen tisztában vagyok, mint peld. a hellen Σερδικα, Sardica, Anonymusnal castrum Scereducy (szeredőcz-i vár) ma Szófia Bulgáriában, – a hellen Καρσον, latin Carsium, ma Hirsova vár Bulgáriában, Ναίσσος ma Nissza stb: de ha minden helynévhez lehetőleg

kimérítő

kimeritő jegyzeteket s történettani éfrevétele-
ket is akarok közleni: az egyetem könyvtára-
ra múlhatatlan rá fogok szorúlni. Óhajtan-
tudni, hogy az Új Magyar Muzeumba szánt
részhez, Maximinosz és Priszkosz követségé-
hez Attilához, tegyek-é részletes jegyzeteket
vagy maga a szöveg hü fordítása is elég-
lesz? itt egyébiránt kevesebb a fölvilágosi-
tandó, hanem annál többet kell a rosz la-
tin fordítás helyett az eredeti igaz értelmé-
ben pontosan visszaadni. Néretem szerint
Priszkosz töredékeinek ex historia Byzanti-
és ex hist. Gothica czim alatti kétfelé vá-
lasztása hibás, mert az egész egy munka
s az is byzanti történetirat volt. Erről
bővebben az egészhez járulandó előbeszéd-
ben, hol munkáját s életét bővebben tár-
gyalni szándékozom.

Végre a Rajcs Ferdinánd részéről
a losonczi könyvtár számára általam beh-
dött könyveknek Kubinyi Úrhoz küldetését
bizodalmasan kérve teljes tisztelettel ma-
radok

Tekintetes Titoknok Úrnak

lekötelezett tiszte-
szabó Károly m.

Kolozwár apr. 11. 1865.

Tisztelt barátom Uram

Hosszas hallgatásom után küldök ismét 50 darab régi magyar könyv-czimmást, nagyobb részt olyakat, melyeket ezelőtt nem bibliogr. pontossággal közöltem, most pedig a nyomtatványok után, kivált a m. vásárhelyi Teleki könyvtárban jegyzettem össze. A három első, t. i. Császmai munkája, s Basilius 2 könyve Magyarországon azt hiszem egy példányban sincs meg. Akadhat még köztök néhány apróság, mely a pesti könyvtárakban nem található.

Ha az idén Gernyeszegre lámehetek s gr. Teleki Domokos mintegy 6000 kötetnyi könyvtárát muzeumunk részére átvehetem, innen könyvtárunk régi magyar nyomtatványokban, s így az én czimmásgyüjteményem is, oly gyarapodást fog nyerni, milyet többé Erdélyből egy egy helyről reménylenem is alig lehet.

Nálam van e könyvtár tűrhető catalogusa

5

3

3

[illegible]

[illegible] 1560-tól 1710-ig mintegy 150 darab magyar
könyvet jegyzetelt ki belőle, közöttök több igen
ritkát, mint Melius Jób könyve 1565. — Dármai
5 levél 1609. — Alvinczi 7 predikatioja 1632.
Bél Kristóf postilla 1598. — Szalárdi postilla
1597. — Apáti kis könyve Gy. Fejérvár 1646. (me-
delég unicumnak tartottam a Kolozsv. lyceumból
Dézsi Imre Catechismusa 1635. — Gyarmathi
Sám. felelet 1598. stb. stb. — Bornemisza Pét.
Evang. tanulságok II. rész. Semptében 1574. stb.
egy könyve ardatban, mely irodalomtörténetünkben
ismeretlen volna, e könyvtárban nem akadhattam
még M. Sigeten reménylek valamit, ha a gr.
Degenfeldek könyvei alkalmával oda kijárandul
hatok.

Gr. Mikó megbízásából bátor vagyok kérni,
méltóztassék az ő Kazinczy Sabornál ma-
radt kéziratai visszakerülése érdekében inté-
kedni, s öt vagy engem ez ügy állásáról
ha csak egy pár sorban is értesíteni.

Györgyösi 1713-diki kiadását Bujjánnéról
muzeumunk számára minap sok egyébbel együtt
megvettem, dicsiniáját küldöm is; ha Györgyösi
e kiadása a tervezett új kiadáshoz netalán
szükséges volna, méltóztassék tudósítani, s én,
ha lesten ez nem kapható, kellő használatra
fel fogom küldeni. Azt hiszem Kovásznai ezen
vonatkozó kézirata mellett, melyet ha nem lesz
többé szükséges visszavárok, ennek is lehet talán
némi hasznát venni.

Testre talán csak az Akademiai ünnepélyre rándu-
lok fel, ha ugyan körülményeim megengedik.

Becses válaszát szíveskedjen kérve a legőszin-
tébb tisztelettel maradok

Önnek

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

U. i. Gr. Mikó készül fel az Akademia ünnepére,
de okvetlenül elvárni sokáig, mely időtájra esik
az ünnepély; igen le lenne kötelezve, ha
tudósíttatik kaphatna, mikorra van az elha-
lasztva, talán még nincs is ideje megha-
tározva? –

Kolozsvár apr. 25. 1865.
Ha 28

22

Igen tisztelt barátom Uram!

Kovásznai kéziratát a minap vettem s a térítvényt róla ezennel visszaszolgáltatom. A duplumok jegyzékét mind két példányban a kívánt nyugtatványozással együtt küldöm: ~~le~~ egyszersmind küldöm Gyöngyösi Kemény Jánosának Löcsén 1713. nyomt. példányát is, melyet nem rég Buriánnétól vásároltam a Muzeumnak.

Méltóztassék e példányt, mely talán Desten nincs meg, használni s ha egy két hétnél tovább volna rá szükség, róla hozzám térítvényt küldeni.

Az irodalomtörténet küldendő példányát, melynek a könyvtár körül bizonyosan jó hasznát vehetem, a legszivesebb köszönettel fogom venni. Azt ohajtom és reménylem, hogy e munka a m. n. irodalom történetének III. kötetét, melyből csak az I. füret jelent meg, fogja folytatni, melyre valóban rendkívüli szükségünk volna.

Mellékelve küldök még egy igazi hü czimmást Dávid Ferenc egyik 1567-diki munkájáról, mely tudtomra még Erdélyben is egyedül Kovács István könyvtárában van meg. – Ezt Kénosi Tőzsér kézirata után ezelőtt hibásan ismertettem volt. Méltóztassék a többiekkel együtt annak idejében visszaküldeni.

1.

Én most Thierry „Attila, fiai és utódai történetének fordításával sietek, melyet Ráth vállalt el. Ugy akarnám, hogy az Akad. palotája fölszentelésének ünnepélyére megjelenjék, a mikorra hiszem, hogy maga Thierry is lejö Pestre s onnan Erdélybe. Ezt bizvást következtethetem tegnap vett leveléből, melyben fölszólit adjak neki érzesitést, mikor lenne legalkalmasabb és legezélirányosabb, ez idén, Magyarornágra rég tervezett utját végre hajtani. Én az Akademiai ünnepély idejét ajánlom, mikor még az öszi idö alkalmas lesz a vidéki kirándulásokra is.

A legszivesebb tisztelettel maradok

igaz tisztelöje s barátja
Szabó Károly mk

MAGY. ÁLLAMI KÖNYVTÁRA

Holozsvár junius 27. 1865.

Igen tisztelt barátom Uram!

Ő Exc̄játol gr. Mikósól csak tegnap kaptam meg az i-
de mellékelt könyvlajstromot, melyet segédem-
mel csak ma másoltathattam le.

Azt hiszem Jakab Elek barátom, ki a hol-
napi postával indul Pestre, épen oly biztosan
és pontosan kézhez fogja adni mint a posta.

Ide mellékelve küldök néhány darab czimmást,
melyeket a szászvárosi ref. gymn. könyvtárában
irtam ki, azon régi magyar könyvek és néhány
latin Hungaricum rövid jegyzékével együtt,
melyeket e mintegy 4000 kötetnyi könyvtában ta-
láltam. Előttem ismeretlen munkára itt nem ta-
láltam, de igen oly kiadásokra, melyeknek létez-
tét az előtt nem tudtam.

Kérem e néhány lapot Jakab Elek által,
ki egy ideig Pesten fog időzni, visszaküldeni.

Ü

Ő a Kolozsvár város történelmét tárgya
pályamüve érdekében utazik Estre s kül
nösen az Akadémia kézirattárában ohajt
némi okleveleket lemásolni. Bizodalmasan
kérem, méltóztassék őt, ki némileg bizonyta
lanságban van, vajon a könyv- s kézirattár
mostani állapotja mellett sikerülhet-é czélj
elérni, tanácsával és utasitásával elősegél

Ha elébb nem is, az Akadémia nagy ünn
pére, ha csak lehető lesz, ohajtok felmenni
Addig Erdő-Szádát s M. Szigetet megjárom,
s ugy hiszem, hogy a gernyeszegi könyvtár
válogatott darabjait is beszállittathatom.

Igen sietve irt soraimat a legszivesb j
kivánatokkal rekesztve be maradok

Önnek

igaz tisitelője s
barátja
Szabó Károly m.p.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár jun. 18. 1866.
V.t – 21.

Igen tisztelt barátom Uram!

Minthogy a Béldi- és Kaprinai-féle codexekkel a bécsi képes krónika fordítása közben igen sok fönakadásom van, a felosztás sem egyezvén, és számos eltérésein, a nevekben pontatlanságok hibák fordulván elő, mai nap irtam ifj. Emich Urnak, hogy, ha lehető, szerezze meg és küldje le a bécsi codex másolatát. Ha azonban ez nem lehetne, legalább a m. Akademiai könyvtár 1462-dik másolatát ohajtanám használatra, melyről a Chronicon Dosoniense kiadásának előbeszédében méltóztatott emlékezni.

Én szeretnék pontos lenni a munkában, s most, miután a helyettes tanárságtól rövid időn megszabadulok, (egy hónap olta ugyanis Ózsvay helyett a jogászoknak, s a beteg Bányai Pál helyett a 7. és 8-dik osztálynak görögöt tanitottam), volna is időm sebesen dolgozni: De igy minden lépten nyomon fönakadok és küzködöm.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Udvarhelyi utamban gyüjtött czimmásai
mikor többé nem lesz rájok szükség, szivesen
rem vissza küldetni; minthogy gyakran van es
rá, hogy magamnak vagy másoknak szükséges
volna bele tekinteni.

Magam és családom jó egészségben vagyu
de a mostani nehéz viszonyok közt, melyek ho
fejlődhetnek, ki tudná megmondani, nyugodtan n
birok a jövöre tekinteni. A legnagyobb pénzszü
ség mellett folyvást növekedő drágaság mag
is elég gondot adna: de még jobban aggaszt az
hogy arra sincs kilátásom, hogy hivatalos fizete
met, melylyel különben sem jöhetnék ki nyolcza
magammal, rendesen megkaphassam. Muzeumunk
mintegy 180–190,000 ftnyi tőkéje után a kama
tot pontosan ugy szólván semki sem fizeti; a rés
vényesektől alig lehet valamicskét kapni; jelen
pénztárunk a szó teljes értelmében üres, s leg
mulhatatlanabb kiadásaink fedezését sem mondha
juk biztosnak.

Az alföldet ért csapás, ki H. M. Vásárhelyen
bátyámat
sajátunkon és gr. Károlyitól igen drágán haszon
bérelt földön gazdálkodik, a legérzékenyebben sü
totta; pedig csak az 1863-dik év romlását kipihenni
is számos jó évre lett volna szükség.

De mi haszna a hiú panasz; nekünk magáno
soknak ugy mint a nemzetnek, meg kell szokni
a türést, szenvedést. Ha igaz, hogy az Isten
azokat, a kiket szeret, meglátogatja, ugy nekünk
magyaroknak az utóbbi időkben igen különös grá
ciájában kell állanunk. De talán talán dabit
Deus his quoque finem.. Az országgyüléstől sem
mit sem várunk; a jelent meguntuk, a kétes jövö
be nem bizhatunk.

A legszivesebb tisztelettel maradok

igen tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly

Kolozsvár jul. 21. 1866.
Vett – 23.

Igen tisztelt barátom Uram!

Még a mult hónapban alkalmatlankodtam azon kérésemmel, hogy a bécsi képes krónika Akademiai másolatát méltóztatnék leküldeni, mely nélkül a forditásban igen sokszor fönakadok, s jó forditást adnom lehetetlen. Most annyival inkább kénytelen vagyok czen kérelmemet megujitni, merz Emich Ur julius 5-ről kelt levelében sürget, hogy a forditáshoz fogjak hozzá, hogy a munka legalább késö öszre kész lehessen. Én örömest sietnék a dologgal, de ha csak a nálam lévö két codexre kell szorítkoznom, forditásomban nem lehet köszönet.

Bizodalmasan kérem ez ügyben becses válaszát, hogy mit legyek teendö.

Miután most mindennap rá érek dolgozni s már van is egy kevés forditva, 6 hét alatt, talán hamarabb is kész lennék a munkával, csak a hi-

vánt

vánt másolatot, melylyel Emich Ur levelébe
megbiztatott, megkaphatnám.

Becses válaszát s azzal együtt ha lehet
az Acad. codexet, s ha felküldött bibliographia
Zetteleim nem szükségesek, azokat is szivesen kér
minden jó kivánása mellett maradok

Tisztelt baratom Uramnak

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

öszinte tisztelője s bar
szabó Károlynak

Kolozsvár Sept. 3. 1866.

26

Igen tisztelt barátom Uram!

MAGYAR AKADEMIA KÖNYVTÁRA

Mai napon nagy örömmel vettem a Chronicon Csepregianum czimü codexet; a mennyire hirzelen összevethettem a nálam lévő két codexxel, látom, hogy mind azon egy szöveg után készült, s igy éddigi forditásomon némely kétes helyeken kivül nem sok javitandó lesz.

Tegnapelőtt küldtem fel Emichnek a forditás elejéről tiz ivet; jövő hét elején ismét küldök annyit vagy többet; azon igyekszem, hogy az egészet ezen hónap végére elkészittem.

Felvinczy Comico-Tragoediáját, melyet a mult évben külön behöttettem, ezennel küldöm. — Mikor ezt vissza méltóztatik küldeni, azon alkalommal eljöhetnek az udvarhelyi czimmások is, ha t. i. addig elő ~~nem~~ kerülnek. Ezek miatt egyébiránt ne nyugtalankodjék Ön legkevesebbé sem; én teljesen meg vagyok győződve, hogy

azok

azok el nem vesztek „s elő" fognak kerülni: de ha éppen elvesztek volna is, akkor sem lenne a veszteséget érdemes rá, hogy miatta magunknak csak néhány nyugtalan perczet is szerezzünk.

Ráskai Gáspár neve világosan igy van nyomtatva „az vitéz Francisco" historiájának 1579. Kolozsvárt nyomtatott kiadásában, melyet én eddig csak a m. v. Teleki ktárban láttam „Az Ráskai Gaspár szerze ezt enekben". Az Akademiai 1574-diki kiadást és az 1578-dikit nem láttam. — Az 1601-diki kolozsvári kiadásnak (Muzeumunkban) utolsó levele hiján zik, és igy itt a nevet nem láttam. Ha ezen kiadásról irva Rátkait irtam volna, csak tollhiba lehet; egyébiránt czédulámat megnézi látom, hogy Ráskait irtam, de ugy hogy az s t-nek látszik. — A kétség ebből származhatott.

A legszivesebb tisztelettel maradok

Tisztelt baratom Uramnak

igaz tisztelője
Szabó Károly mk

Kolozsvár Sept 20. 1866.

Vitt – 22

27

Igen tisztelt barátom Uram!

16. dikán kelt de kezemhez csak tegnap estve jutott becses levele
következtében küldöm vissza az Akadémiai könyvtár Csep-
regi codexét, s könyörgök, méltóztassék annak idejében velem
közleni a bécsi codex szerint kiigazitott szövegét. Én a
forditással october elejére készen akartam lenni: de igy áll-
ván a dolgok nem sietek oly igen, sőt eddigi forditásomat
is ~~ast~~ át nézem még egyszer s a valódi szövegher fogom
majd alkalmaztatni. 40 lapot kéziratomból Emichhez
már ezen hónap elején felküldtem, ezt magam többé nem
nézhetvén át, kérem méltóztassék a kétes és bizonytalan
helyeken átvizsgálni s a forditást a valódi szöveg szerint
kijavitni.

Addig is, mig a bécsi szöveget megkaphatom, hasz-
nálom ugyan az időt a forditás folytatására, de az
összehasonlitás előtt dolgozatomat nem küldöm fel Emichnek.
Azt hiszem azért nem lesz a nyomtatásban fönakadás.

A Chron. elején a festum Ascensionis Domini. t Urunk menybemenetele ütnepének forditottam, ha jól emlékezem; ta helyesebben használhattam volna a közönségesen használt Ál zó csütörtök nevet. Méltóztassék ezt, ha helyesebbnek tartj igy kiigazitani.

Teljes tisztelettel maradok

Igen t. barátom Uramnak

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

öszinte tisztelője s barátja

Szabó Károlynak

Kolozsvár nov. 13. 1866.

28

Igen tisztelt barátom Uram!

October óta folytonosan vártam a bécsi képes krónika textusát, s minthogy Emich sem sürgetett, a forditás befejezését halogattam. Azonban minthogy az idő telik s a könyv kiállitásának határideje nem lehet nagyon távol, a napokban szándékozom Emichhez egy ujabb csomó forditást fölküldeni, mintegy 10–12 ivet, melyet fölküldvén a munkának mintegy három negyede Emich kezében lesz.

Igen szeretném azonban, mielőtt e csomót fölküldöm, a bécsi kr. valódi szövegével összehasonlitni s forditásomban a kétes helyeket kiigazitani. Azért szivesen kérem, hogy ha lehető, méltóztassék azt velem közleni. Én a vétel után 10–12 nap alatt az egész munkát elvégzem s a bécsi másolatot azonnal visszaküldöm. Ha biztos codexem volt volna, eddig már rég tul volnék az egész forditáson.

Egyébiránt én azt sem tudom, hozzá kezdtek-é már a nyomdában a munkához s van-é szükség ujabb kéziratra, mert engem erről Emich nem értesitett; de szeretnék minél előbb szabadulni ezen unalmas munkától, hogy egyebet dolgozhassak.

Magam

Magam, nőm s gyermekeim hála Istennek mind jó egészségben vagyunk; Kolozsvárt mostanában igen sok a beteg és sürü a halálozás; egy hónap óta kolera is van a városban, de mind eddig ezekély mértékben mutatkozott, naponként egy vagy két kholerás ~~beteg~~ halottat temetnek.

Szegény édes anyámat is a mult hó 21-dikén temette el bátyám Hód-Mező Vásárhelyt. 18-dikán bele esett a kholerába s más nap ki is mult. Én akkor épen Küküllőben voltam szüreten; mikor a levelet kaptam bátyámtól, hogy anyánk kholerába esett, már akkor el is volt temetve. Most szegény bátyám, ki nagy tavaly épen oct. 20-dikán veszitette el egészen váratlanul, hat kiskorú gyermekével igazán magára maradt.

A legszivesebb tisztelettel s minden jó kivánása mellett maradok

Igen tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károlynak

MAGYAR TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA

Kolozsvár dec. 5. 1866.

Lett 8.

29

Igen tisztelt barátom Uram!

MAGYARAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Közelebb vett becses leveléből igen jól esett két tekintetben megnyugodnom, először, hogy forditásom, melyet folyvást 3-4 szöveg szemmeltartásával s a kétes helyeken néha csak nem gondolomra készitettem, kevés hiba kiigazitásával egyezik a bécsi képes krónika szövegével, másodszor, hogy a kézirat beküldésével még nem kestem el.

Tegnap előtt estve az egész forditást bevégeztem, hozzá téve még a küldött pótlékot is. Holnap és holnapután még egyszer átnézem ezt az utolsó részt, mely egy levél hiján tizenegy iv, illetőleg fél iv, kéziratot tesz. Ezt a Béldi- és Kaprinai codexxel együtt 8-dikán postára teszem, ugy hogy 10-diken az egész bizonyosan az Ön kezei között lesz.

Igen szivesen köszönöm a hibás helyek kijavitását s bizodalmasan kérem, méltóztassék

a

a hijányos, homályos szöveg, vagy az én félre
értésem miatt hibás helyeket forditásomban
a hiteles bécsi szöveghez alkalmazva kijavit

A kijegyzett 3 hely közzül az elsöben az
kellett mulhatatlanúl tévednem, mert ez a hely
sem Thuróczinál sem a Chron. Budensében, sem
az elöl csonka Béldi codexben nem lévén meg
egyedül a Kaprinai-codexre voltam szorulv
hol a szöveg áll: qui Francigenæ a quodam Fra
cone dicti filio Taridis, filii Triamidis, fily
Triami Regis Troije; hogy a szöveg hibás, azt
sejtettem, söt hittem, de magam fejétöl nem me
tem rajta változtatni, s igy a hibás codex u
természetesen forditásomnak is hibásnak kellet
maradni.

A Meotis tartomány leirásában, mely a Bél
codexben szintén hijányzik, ismét a Kaprina
codex vitt félre, hol ez áll; quam undique
preter vadum unum pontus gyro vallatt fl
vius currens. Hogy ez igy nem állhat, láttam
s inkább Kézait követtem; holott a bécsi co
dex

dex, mint most már tudom, nem ezzel, hanem
a Chron. Budensével egyezik, a fluuiis currentibus,
szavakban.

A nature dedignantis kifejezésben a Chr. Buden
sét követtem, minthogy a ~~Béldi cod~~ Kaprinai-co
dex nature dignitatis actibus vexereis intendentes
helyét érthetetlennek láttam. Jobbnak láttam tehát
a Chr. Bud. olvasását követni s a hogy értelmez
hetőnek véltem ugy forditni.

Lesznek bizonyosan számos ily nehezen ért
hető, vagy a többféle szövegek szerint többféle
képen fordítható helyek, melyekben könnyü volt
tévednem; lehetnek tulajdon magamnak hibáúl
rórható botlásaim is; igy péld. a keresztyén archæ
ologiai műszavakban egyet mást meglehet nem jól
forditottam; egyet a rationalet talán le sem
forditottam; mert bárha tudom is hogy mi volt,
magyar nevet nem tudtam neki adni, s talán egy
egy tudós cath. pap sem tudná magyarúl megne
vezni. Minden ilyes helyeken szigorú birálatért
s a hol szükséges szives kijavitásért esedezem.

E hó közepe felé 16. vagy 17-dikén szándékozom H. M. Vásárhelyre lemenni, hogy bátyámmal, kinek érdekében áll, hogy a boldogult szülein örökségéből neki jutandó részt a telekkönyvbe saját nevére irathassa minél elébb, az osztályt elvégezzük.

Ezen út költségére igen jól esnék az Emich-Urtól forditásomért még részemre járandó 70 ft tiszteletdij. De minthogy ő az előre megadott fele dijon kivül a mult hónapban kérésemre 50 ftot szives volt ismét küldeni, most már átallom ujolag kérni tőle ez összeget. Hanem ha a forditás és codexek beküldése után tisztelt barátom uram nevemben szót tenne, s ő ezt az összeget szives lenne postán megküldeni, hogy legkésőbb 16-dikán megkaphassam, igen szives köszönettel venném; ha nem lehet, segitek a dolgon valahogy, bár muzeumi cassánk is többnyire üres annyira hogy évnegyedi fizetésem pontos kikapásáról sem lehetek bizonyos.

A legszivesebb tisztelettel maradok

Igen tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s b[illegible]
Szabó Károly

Kolozsvár dec. 8. 1866.

20

Igen tisztelt barátom Uram!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Ezennel küldöm a bécsi képes krónika forditásának végét, a Béldi és Kaprinai-codexekkel együtt, melyekről ha netalán téritvényt adtam volna, mire nem emlékezem, méltóztassék megsemmisitni.

Továbbá ezen kivül küldök 7 darab czimmást, melyek talán mind nem is ujak, mert ugy emlékezem, hogy a Samaryai Agenda és Canonok czimmását az udvarhelyi könyvek czimmásai közt a legutolsó szállitmányban már megküldtem. Kérem e néhány lapot majd a Felvinczi Comico-Tragoediájával együtt visszaküldetni, ha t. i. ez a munka többé nem lesz szükséges. Igen örvendenék, ha az eltévelyedett utolsó szállitmány is megkerülne;

külö-

különösen azért, mert ha bár a czimmásolat id
vel kipótolhatom is, azt hogy egy-egy ki
vet hány példányban s hol láttam, kipótol
képes nem lehetek.

December 2-dik felében le szándékozom
menni bátyámhoz Vadárhelyre; most már biz
nyosan tudom, hogy dec. 18-dika előtt nem
indulok; ha addig Emich Urtól a 70 fto
megkaphatnám, igen megköszönném; de ha
elmarad is, nem nagy baj lesz; mert máske
pen is gondoskodhatom ez ügyben. Azért a
egész dolgot Emich Úr tetszésére bizhat

A legszivesebb tisztelettel s a fordi
tásomban teendő javitásokért valódi hálás
köszönettel vagyok

Igen tisztelt barátom Uramnak

öszinte tisztelője s bar
Szabó Károly mp

Kolozsvár jan. 17. 1867.
Vtt — 20

Igen tisztelt barátom Uram!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

A minap kaptam Eötvös Lajos pápai első éves jogász-
tól, kivel levelezésben állok, a pápai ref. colle-
gium és a veszprémvidéki ág. hitv. esperesség
könyvtárában Pápán lévő régi magyar nyomtat-
ványok czimmásait, melyekből az érdekesebbeket
ezennel ide mellékelve közlöm.

Ha emlékezetem nem csal, decemberben
a bécsi k. krónika forditásának utolsó szállit-
mányával is küldöttem néhány czimmást, kö-
zöttök néhány igen érdekest, mint a herczeg-
szöllösi canonok, a Huszár Gávid catechismusa
a Sz. Ágoston elmélkedéseinek (ford. Décsi Lukács)
czimmásait. Ezeket most többekkel együtt
jegyzeteim közt nem találván, azt hiszem
hogy felküldöttem; ha e részben csalódnám, gyüj-
teményemet e czédulák elhányódásával nagy
veszteség érte volna. Kérem méltóztas-

sék

sél tudósitni, kezénél vannak-é e czimmások
s ha igen, méltóztassék majd ezen ujabb kü
deménynyel együtt vissza küldeni.

A bécsi képes krónika megjelenését nag
érdekkel várom; az Emich ur által részemre me
igért tiszteletpéldányra ugy hiszem nem kell
már sokáig várakoznom. Sokat aggódtam ford
tásom bizonytalansága miatt; annál inkább
fogok örvendeni, ha nem sok baj lesz annak
a valódi szöveghez való egyeztetésével.

Midőn december közepén bátyámhoz Csor
grádba leindultam, – hol ~~bátyámnak~~ az osztá
egymás közt testvériesen végre hajtottuk, – E
mich Urat megkértem, hogy a részemre járó
70 ftot ne küldje le decemberben, minthog
nem leszek honn. Nem is gondoltam, hogy ez ö
szegre egy hamar szükségem lehet. Minthog
azonban bátyám az osztály következtében
részemre fizetendő egy pár ezer forintot
az alföld mostani nyomorúságos pénzetlen
viszo

viszonyai miatt egyességünk szerint csak hossza-
sabb határidőkre fogja lefizetni, szivesen
venném, ha Emich Urtól ez összeget még e hónap
folytán vagy február első napjaiban megkap-
hatnám. Öt magát azonban előbbi levelem u-
tán restellem erre fölkérni. Igen szivesen meg-
köszönném, ha ez ügyet, ha könnyedén megeshe-
tik, el méltóztatnék igazitni.

Magam s családom a legjobb egészségben
vagyunk; ugy szólván minden örömön testileg lelkileg
ép, egészséges gyermekeimben van; ebben az una-
lomig bizonytalan, s valóban komor kilátású
s nyomorúságos politikai helyzetben, – melyből ha-
zánk hogyan vergődhetik ki, csak Isten tudhatja, –
igazán nem is lehet az embernek más öröme,
mint a mit családja körében érezhet.

A legszivesebb tisztelettel maradok

Tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

Kolozsvár marz. 13. 1867.

32

Igen tisztelt barátom Uram!

Minthogy közelebb az erd. Muzeumi évkönyvek számára muzeumunk s az erdélyi közkönyvtárak régi magyar nyomtatványairól lehetőleg kimerítő közleményeket kívánok irni, kénytelen vagyok bizodalmasan kérni, méltóztassék a közelebb két vagy három alkalommal fölküldött czimmásokat, ha már nem szükségesek, visszaküldeni. Ha netalán egykori eltévedt régibb közleményem megkerült volna, azt is örömmel várnám vissza, de dolgozatomat, e hijány mellett is, közzé szándékozom tenni.

Ugyanez alkalommal kérem vissza könyvtárunk számára Jelvinczy Comico-Tragoediáját, a mennyiben ez többé szükséges nem volna kéznél tartani.

Hogy a Bécsi képes krónika kiadása már megjelent, a lapokból sejtem. Ebből egy tiszte-

let-

letpéldányt Emichtől kikötöttem magamnak
igazán ohajtva várom, hogy e nyomdászati
remekmunkában gyönyörködhessem.

Minap kaptam Torma Károlytól 12 darab
aláírási ivet a M. történelmi tártaság ügyé
Igyekezni fogok minél több aláírót szerezni
bár megvallom, hogy nagy reményekkel a párt
lásra nézve nem igen lehetek. Nálunk a köz
lebbi években az aláírt, s kötelezvénynyel b
tositott egyesületi tartozásokat sem igen fi
tik, s ezek egy részét semmi úton módon sem le
fölhajtani. Elég szomorúan tapasztaljuk a m
zeum, szinház, s más intézetek ügyeinél.

Magam s családom, csekélyebb változásokat
kivéve, türhető jó egészségben vagyunk. A mi
köz ügyeinket illeti, itt Erdélyben nem lehetünk
ugyan annyi jó hittel, bizalommal és reménynyel
mint a szerencsésebb Magyarországban a nagyobb
rész van: de ha a m. ministerium tapintatos
erélyes intézkedéseket akar is tud is tenni,

ez

ez esetben nem lehet okunk az itt bizonyosan zavaro-
sabb jövőtől tartanunk vagy elcsüggednünk. De a
dolgok állását, a mint most vannak, bizony megnyug-
tatóknak sem tekinthetjük. Egyedüli bizodalmunk
az, hogy Magyarország Erdélyt az itt valóban ször-
nyen grassalt absolutisticus rendszer által teremtett
zürzavarban nem hagyhatja, mert akkor saját sza-
badsága ügyét veszélyeztetné és saját jogát adná föl.
Hogy egyebiránt minden lehető jövendő jó ránk
később és nehezebb küzdések után fog jönni
mint Magyarországra, azt tudhatjuk és tudjuk;
a ministerium bármily jó akarata mellett is
lesz alkalmunk magunkat a türelem keresztyéni
erényében gyakorolnunk.

Becses válaszát s ha lehető a küldeményeket
minél előbb szivesen várva a legőszintébb
tisztelettel maradok

Tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károlyak

Kolozsvár maj 23. 1867.

Igen tisztelt barátom Uram!

Jelen soraim átadóját Réthy Lajost, a kolozsvári „Nö-
vendékek lapja" egykori szerkesztőjét, tehetséges
szorgalmas tanulmányozó fiatal embert, bátor
vagyok szives párzfogásába ajánlani.

Általa örömest küldöttem volna közelebb
meglehetősen gyarapodott ujabb czimmásaimból
egy fogást: de minthogy ő a postán rögtön in-
kül, alig van időm e néhány sor megirására.
Reménylem, hogy julius közepe felé az addig
gyüjtendőket személyesen átadhatom. Egy hét
mulva megyek Zilahra, s ott és környékén a
könyvtárakat áttekintem.

Elébbi küldeményeim visszaküldését bizo-
dalmasan kérve a legigazabb tisztelettel
maradok

őszinte tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

Kolozsvár sept. 19. 1867.
V. ad. 12.

Igen tisztelt barátom Uram!

Jelen soraim átadóját, Végh Arthurt, mint kolozsvári főiskolánk egyik kitünő tehetségü és képzettségü növeltjét, ki a jogi tanfolyamot Testen fogja végezni, bátor vagyok szives figyelmébe és pártfogásába ajánlani, különösen a mennyiben tanulmányaihoz az egyetemi könyvtárt is óhajtja szorgalmasan használni.

Szándékom volt általa a Felvinczi Tragicomoediájáról adott eredeti téritvényt visszaküldeni, azonban ennek általam széttépett darabjait a könyvtári szolga elhányta és kiseperte; azért ezen soraim szolgáljanak teljes megnyugtatásul, arra nézve, hogy könyvtárunknak t. barátom Uramnál most már semmi vagyona nincs.

Az iden könyvtárunk több helyről igen szép gyarapodást nyert régi magyar nyomtatványokban. Szathmári T. Mihály egykori könyvtárának egyik örökösétől kapta Testi Gábor Uj Testamentomának Bécs 1636. igen szép példányát, a Jons vitæ-t Debr. 1589 Dengelegi Anatomiáját Jejérvár 1630. egy Kolozsvári 1680-diki énekes könyvet stb stb. — B. Bornemisza

Böles

sza Károlytól Heltai Salamonjának és Jesus Krály-
nak gyönyörü példányát, Buczy Emiltől a Fejérvár
1632 nyomtatott Practica Arithmeticát, melyről
csak gr. Kemény József jegyzete után volt tudom-
som. — Eötvös Lajostól pedig, -ki jelenleg itt ta-
nul s a ref. collegium könyvtárának catalogizálásá-
val foglalkozik, kaptam néhány igen érdekes
czimmást néhai Tóth Ferencz most Győrött
lévő könyvtárából, u. m. Kulcsár Györgynek A. Lin-
ván 1573 ban nyomtatott 2 eddig ismeretlen
munkájáról, Szikszai Hellopaeus Bálint Catechismu-
sának ~~8-rétben legelőször kiadott Catech~~ 8-réti
első kiadásáról ssb. és a pápai coll. könyvtá-
rából az ott csonkán meglévő Beythe Istv. féle
postillákról, mely utóbbinak épen nálam lévő czim-
mását, Eötvös egy pár más czédulájával ide
mellékelve küldöm. A magam czeduláit is nem
sokára közleni fogom, mikelyt Lugossy Józseftől
mintegy 150 czédulámat visszakapom.

Nógrádi s pesti utamból egész családommal
együtt minden baj nélkül érkeztem haza, s most
már a hosszú őszi és téli estéken igazán neki
ülök a dolognak; mert nappal hivatalos dolgaim
miatt

miatt alig érkezem valamire.

A legöszintébb tisztelettel s minden jó kivánása
mellett maradok

Igen tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője és barátja
Szabó Károlynak

Kolozsvár mart 16. 1868.
V. 18.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Igen tisztelt barátom!

Tegnapelőtt délután vettem Kritobulosz eredeti szövegének két első könyvét, a mellélelt franczia forditással együtt.

A történelmi bizottság megtisztelő bizodalmát a legszivesebben köszönöm, s megbizásának a magyar forditásra nézve igyekszem a legpontosabban és leglelkiismeretesebben megfelelni.

Tegnapelőtt estve azonnal hozzá fogtam a dolog hoz s minden szabad orámat lehetőleg csak erre a munkára forditva reménylem hogy hetenként tisztességes csomót küldhetek föl a forditásból; az én elég sürü irásommal mintegy 6-7 ivre merek hetenként számitni. Hirtelenkedve nem forditok; mert forditásom minden szaváért jót akarok állani, s nem csak hü hanem lehetőleg szép forditást is akarok adni, mely a körülirásoktól áradozó, olykor nagyon is szabad, s az eredeti értelem árnyalatait kifejezni nem biró franczia forditás fölött a magyar nyelv előnyét a teljesen hü, szabatos és még is rövid forditásban kitüntesse.

Ha a görög szöveg mind Dethier saját kezével volna másolva, a munkában gyorsabban halad-

hatnék

hatnék, de a több kéz által vett másolatban
különösen az egyik leiró nehezen olvasható,
öszevissza rángatott és helytelenül interpungált
másolatában a szöveg helyes megalapitásával
és érzelmezésével sok helyt időt kell vesztegetnem.
Ily helyeken hasznát veszem a francia forditás-
nak, hogy egyes kétes helyeken az eredeti szöveg
szavait hamarabb kitalálhassam. Bizony nem
tudom hogy ezen részleteket a pesti szedők, ha a
nyelvet nem érzik, hogyan fogják türhetően
is kiszedni?

Legelső küldeményemet vasárnap délelőtt te-
szem postára, s minden héten küldök majd mindig
vasárnap egy egy ujabb szállitmányt, mindig vasár-
nap délelőtt téve postára a szállitmányt, a már
nem szükséges kéziratokkal

Igen sietvén, hogy a postáról levelem le ne
maradjon, soraimat berekesztem s a többi közlendő
jövő heti levelemre hagyom.

A legőszintébb tisztelettel maradván

Tisztelt Baratom Uramnak

igaz tisztelője
Kabó Károlyml

Kolozsvár mart. 22. 1868.

V. 26 26

Tisztelt barátom Uram!

Igéretem szerint küldöm az első heti részletet Kritobulosz munkájának fordi-
tásából, 5 ivet az én elég sűrű irásom szerint. Sok elfoglaltatásom
mellett ennél többet, bár mint igyekszem is, nem igen végezhetek heten-
ként. Azonban a nálam levő I. II. könyv igy is lejárja 3-4 hét
mulva.

Én igazán lelküsmeretes, szóról szóra hű forditást akarok adni, s
igy a sok helyt nagyon is áradozó, néhol még az eredeti értelmétől
el is térő franczia forditást, – bár kivált oly helyeken, hol a görög
másolat nehezen olvasható, nagyon jól használhatom is, – nem követem,
inkább áldozok két három annyi időt némely nehezebb helyekre, mint
sem az eredeti értelmét lehető leghivebben ki ne fejezzem.

A fejezetek fölirataik, melyeket az eredetiben nem Kritobulosz maga
hanem idegen kéz irt, csak irónnal igtattam illető helyeikre;
ugy tartom hogy ezekes kinyomatni nem mulhatatlan; ha azonban
a görögben és francziaban ott fognak állani, a magyarban is meg-
maradhatnak. – A tartalmat az egyes lapok tetejére följegyezni
impracticusnak tartom; ezt forditásomban el is hagytam. Sokkal
jobb lett volna, ha Dethier, mint a byzanti irók bonni kiadói,
az egyes liberek előtt adott volna rövid tartalmat a fejezetek
kijelölésével.

A személy- és helynevek leirásában követtem a görög leirás hangzását, péld. Kritobulosz, Ainosz stb. Ezeket latinizálni czélirányatlannak tartottam. Ha egyébiránt az Akadémia által megállapitott elvek szerint ennek az ő kiadványaiban másképen kell lenni, méltóztassék a szerint kiigazitni, a mi sok helyt igen bajos lehet. A köz életben ismert neveket Duna, Száva, Konstántinápoly, János, stb nem a görög kiejtés szerint adtam.

Jövő vasárnap ismét küldök 4–5 ir forditást. Kérem méltóztassék tudósitni, elég gyorsan megy-é igy a forditás. Én örömest haladnék minél gyorsabban, de nem lehet elhirtelenkednem a forditást, mely néhol néhol bizony nem igen könnyü.

A honorarium elölegezéséhez, ha csak nagyon rá nem leszek szorulva, nem akarok nyulni; annyival kevesbbé, mert könnyen megeshetik, hogy a jövő hónapokban, nőm és testvérei 30 éves örökdési osztály perében, mely mostanában ment vagy megy fel a hétszemélyes táblára, föl kell mennem néhány napra testre, s akkor igen jól fog, ha lesz ott bizonyos összeg, melyhez nyulhatok.

Czimmás-gyüjteményem, miótá a legutolsó szállitmányt küldtem, mintegy 40–50 uj czédulával szaporodott, egy részben Lugossytól; van közöttök néhány igen érdekes is. Ezeket, ha kiválogatásuk hosszas időt nem kivánna most küldeném; igy nehogy

a

postáról elkéssek, az elküldést a jövő hétre halasztom.

A magyar ~~irodalom~~ költészet története" uj kiadásának példányát a legszivesebb köszönettel vettem, s bocsánatot kérek, hogy e köszönetet leróni előbbi leveleimben elfelejtkeztem.

Becses észrevételeit illetőleg utasitásait a forditásra nézve szivesen kérve s előre is köszönettel fogadva a legigazabb tisztelettel maradok

Tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly
jmk

MAGY. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

II. Mehemet, a hóditó, élete, uralkodásának tizenhetedik évéig.

Irta a szigeti Kritobúlosz.

A konstantinápolyi Seráilban lévő eredeti kézirat után francziа forditással, birálati, ~~és~~ történelmi és régészeti jegyzetekkel, ~~helyrajzokkal~~ térképekkel, tervrajzokkal, ~~[illegible]~~ képekkel és hasonmásokkal, hogy a byzanti birodalom utolsó maradványainak összeomlását s a város bevételét fölvilágositsa, legelőször kiadta

Dr. Dethier ~~F~~ Filep Antal,

a konstántinápolyi osztrák collegium igazgatója, a hellén gyülde alelnöke s több tudós társaság tagja.

Függelékben

több egykorú irónak Konstántinápoly bevételére vonatkozó kiadatlan vagy igen ritka elbeszéléseivel.

2.

Kolozsvár marz 30. 1868.

Tisztelt barátom Uram!

Tegnap a szállitmánynyal a postáról elkéstem, mert a mult heti küldeménynél kevesebbet nem akartam küldeni, s az öt ivnyi forditás átnézésére és kijavitására csak nem egy napot kellett forditnom. Ebben a küldeményben különben is két igen nehéz hely van, az ágyúk öntéséről, és egyik tengerből a másikba vontatásáról, hol a géptani magyar műszavak hijánya és tökéletlensége miatt az embernek igazán küzdeni kell, hogy az eredeti értelmét igazán visszaadhassa.

A közelebbi szállitmányt csak april 11 vagy 12-dikén tehetem postára; ebben megy majd az első könyv még hátra lévő része, mely az én irásom szerint majd nem hat ivet adhat.

Hogy ezzel kissé késnem kell, oka az, hogy Thaly Kálmán még martius elején tett igéretem folytán a „Századokban" egy czikkemet mint már készet s kezében lévőt jelentette az olvasó közönségnek, melyet e szerint az aprilisi füzet számára még a napokban be kell fejeznem és hozzá fölküldenem.

A második könyv csak egy heti munkát ad, ha, mint reménylem, folyvást ugy birok dolgozni mint eddig. E szerint aprilis 20-dikán ezt is postára teszem, s akkor a kéziratból ki leszek fogyva.

Kérem azért, méltóztassék akkorra, ha csak le hető, az eredetiből új szállitmányt küldeni; én a vett utasitáshoz képest igyekezni fogok az egy forditást minél hamarabb befejezni

A történelmi társulat ezen évi első vidéki nagy gyülésére a városi képviselő testület a társulat a mult héten tartott üléséből egyhangúlag meghivta Kolozsvárra; előre örvendek a szerencsének, hogy akkor tisztelt barátom urammal néhány napot együtt tölthetek; mert biztosan reménylem hogy a társulat e meghivást elfogadja s szivesen várt pesti vendégeink közzül t. barátom Uram bizonyosan nem fog hijányozni.

Igen le lennék kötelezve, ha méltóztatnék tudósitni, elég gyorsan megy-é a forditás, ha aprilis 20-dikáig végzem el a nálam lévő két könyvet, vagy szétnem kell-é még jobban, hogy a nyomtatásban hátra maradás ne történjék

A mostani szállitmány mellett küldök egy csomó régi magyar könyvészeti czimmást is, összesen 44 darabot, melyeket kérek a leghözelebbi görög szöveg szállitmány mellett visszaküldetni.

Magamat t. barátom Uram tapasztalt szives jó indulatjába ajánlva a legigazabb tisztelettel maradok

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly

2.

Kolozsvár apr. 13. 1868.
Vett – 16.
Válasz. s kézire kuldi K.

79

Igen tisztelt barátom Uram!

MAGYAR AKADEMIA KÖNYVTÁRA

Ezennel küldöm Kritobúlosz forditásából a 3-dik szállitmányt, melylyel az I. könyv be van fejezve. A II-dik könyv forditásával is kész leszek 7–8 nap alatt, mert ez az egész könyv 5 ivnél alig ad többet az én irásom szerint.

Mint előbbi levelemben is emlitettem, igen le lennék kötelezve, ha ujabb szállitmány kéziratot kaphatnék apr. 20–24-dike táján, hogy pünkösdig minél többet végezhessek. Akkor ugyanis a Kolozsvártt tartandó erdélyi ref. tanárértekezlet legalább egy hetet elvesz tőlem; azután pedig a muzeumi könyvtár érdekében ismét legalább egy hétre vidékre kell utaznom; de mihelyt a melegebb napok beállanak, a kézirattár rendezésével is nagyban el leszek foglalva; minthogy a történelmi társulat September-ben itt tartandó vidéki közgyülésére gyüjteményünket lehetőleg használható állapotba akarom tenni.

A forditásért járó honorarium fölvételét szerettem volna ugyan minél későbbre halasztani,

de

de minthogy egy a város szélén fekvő gyümölcsö-
kert iránt vágyok alkuban, s ha a vétel sik-
rül nem sokára fizetnem is kellene, bizodalm-
san kérem tisztelt barátom Uramat, legyen szives
az Akadémia pénztárából 200 forintot utal-
ványoztatni s ha lehető még e hónap folytá-
ban leküldetni.

A 2 első könyv forditása legfeljebb 7–8 n-
tatott ivet adhat ugyan: de még e hónap foly-
tában, ha kézirat lesz, bizonyosan forditok an-
nyit, hogy ezen 200 forint előleg bőven fedezve
lesz.

Úgy emlékezem, hogy forditásomban régebben
egy két helyt Adrianúpoliszt irtam, a mostan
küldeménybe a magyar Drinápoly nev all; az ily
következetlenségeket, mely a részletekben való
küldözés mellett megeshetik, kérem méltóztassé
kijavitni, vagy kijavitását annak figyelmébe a
jánlani, a ki a kiadásra való fölügyelettel
meg lesz bizva.

A görög szöveg interpunctiójában több helyt
van hiba, de ez meglehet az eredeti kézi-
ratban sem eléggé helyes; egy két helyt valódi má-
solási vagy olvasási hibára is akadtam, ezeket
oldalt megjegyeztem.

A lapok tetejére, mint Dethier a görög és szöveg-
ben és franczia forditásban tette, nem raktam
föl a tartalmat; ennek kiszedetése különben is sok
bajjal járna, de czélirányt alan és szükségtelen
is. Ennél szükségesebb és hasznosabb volna egy jó
tartalom készitése a könyv elején vagy végén a
lapokra való utalással, mint a Hunyadiak korában
van.

Becses válaszát a három küldemény vétele
valamint a pénz iránt szivesen kérve, s egy-
szersmind az ujabb csomó kéziratot s ha
lehető a mult alkalommal küldött könyvczim-
másokat is minél előbb visszavárva, a leg-
igazabb tisztelettel maradok

Tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly
mk

2.

Kolozsvár apr. 28. 1868.
Vett máj. 29.

40

Igen tisztelt barátom Uram!

A mult hétem vettem becses levelét, a visszaküldött czimmásokkal ~~együtt~~ és az ujabb kézirat csomóval együtt. Minthogy a küldött görög szöveg forditása az én irásom szerint aligha ad ~~többet~~ öt ivnél s ezzel egy hét alatt elkészülhetek, a jövő hét elejére ismét kérek, ha csak lehető kéziratot, hogy a forditásban majus végéig lehetőleg haladhassak. Azontúl ugyanis nem lesz annyi szabad időm, mint a mennyit most szakaszthatok.

A megajánlott és általam kért előleget még eddig nem kapván ismételve kérem t. barátom uramat, legyen szives annak leküldetését kieszközölni, mert nem sokára valóban nagy szükségem lesz rá, minthogy arra mint bizonyosra számitva oly költségeket is tettem, melyeket különben halasztottam volna.

Ha az académia a correcturát is rám bizza, én azt lehető legnagyobb figyelemmel és jó igyekezettel megteszem; bár az erédeti távolléte miatt néhol bajos lesz is. Az interpunctióban és az accenteken csak ott és annyiban változtatok, a hol és a mennyiben a tévedés vagy a leirásbeli mulasztás vagy figyelmetlenség kétségtelen bizonyos. Ily esetet néhányat

már

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

már is találtam és kijegyeztem.

Hogy a görög szöveg, melynek szedése Pesten bizonyosan nehéz, s annyival nehezebb, mert néhol a kézirat nehezen olvasható, lehetőleg hibátlanúl jelenjék meg, arra azt hiszem többszöri correctura lesz szükséges, különben a szedés hibáiról, kivált ha a szedő a nyelvet nem erti, lehetetlen lesz jót állanom.

Én, ha másként nem lehet, a többszöri correcturát is elvállalom, bár ez sok idővesztegetéssel és fáradsággal jár is; lehet-é ezen nem csekély felelősséggel és idővesztéssel járó fáradságért valami megjutalmaztatásra igényem vagy kilátásom, nem tudom; ezt a kérdést egészen az illetőkre bízom.

Az eltévedt czimmásokra nézve csak akkor válaszolhatok, ha jelenleg Lugossynál lévő czimmásaimat megkapom. Akkor meglátom, vajon nem épen ezen darabok hijányzanak-é nálam.

A jövő kéziratcsomót, a correcturát, és ha lehető az utalványozott összeg minélelőbb leküldését szivesen kérve, a legőszintébb tisztelet maradok

Igen tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly m.p.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

U.J. Ha a 4. és 5-dik könyv csak oly rövid lesz, mint a 2. és 3-dik, ugy a görög szöveg forditásával még májusban készen lehetnék, ha t. i. a kéziratcsomókat jókor megkaphatnám.

Szükséges lesz-é, – mint Dethier kéziratában van, – a görög szöveg minden lapjának tetejére kiszedetni a tartalmat? – Én magam részéről ezt feleslegesnek s a szedőre nézve (minthogy a lapok tartalma a nyomtatásban nem egyezik a kézirattal) igen alkalmatlannak s gyakorlatiatlannak látom. Ennél sokkal jobb volna hátúl egy jó index.

2.

Kolozsvár majus 6. 1868.

41

Igen tisztelt barátom Uram!

Küldöm a Kritobulosz fordításából a harmadik könyvet, a görög szöveggel és a franczia fordítás egy részével; a fordítás egy része nálam maradt, egy fogásban lévén a következő negyedik könyv fordításának eleje is.

Ha lehető kérem a következő negyedik és ötödik könyv görög szövegét minél elébb; mert majus végén az itt tartandó tanári értekezlet alkalmával legalább egy hetem vesz el, minthogy akkor gyüléseink és vendégeim lévén alighá dolgozhatom valamit.

A correcturát mind eddig nem kaptam; mihelyt kapom rögtön igazitom.

Az utalványoztatni kért 200 ftot, melyre már most valóban szükségem volna, bizodalmasan kérem leküldetni, vagy ha ez hirtelen nem volna eszközölhető, igen szivesen kérem t. barátom uramat, méltóztassék bármily röviden értesitni, hogy mikorra lehet kilátásom ezen összeget megkapni, hogy a körülmények szerint tudjak magamon addig valahogy segitni.

Becses válaszát szivesen kérve maradok

Tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

NB. A görög szövegből már most semmi sincs nálam. Mert csak a harmadik könyv volt elküldve.

2.

Kolozwár, május 15. 1868.
Vett 18.

42

Igen tisztelt barátom Uram!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Fogadja szivesen tőlem, ki Önnek ifjuságom óta irántam annyiszor tanusitott szivességéért s baráti jó indulatjáért eléggé le nem róható hálával tartozom, legőszintébb szivből jövő szerencsekivánatomat közelebb tartott ezüst-menyegzőjéhez. Mind azt a jó kivánatot, a mit számos barátai és tisztelői ez ünnepélyes alkalommal Ön, tisztelt neje és gyermekei boldog jövőjőért szivből mondtak, én is őszinte szivből osztom, s az egyház áldásához az égnek minél számosabb éven keresztül terjedendő áldását kérem.

Az akadémia pénztárából leküldött 200 ftot tegnap vettem a legszivesebb köszönettel s a nyugtatványt ma Tóth Lőrincz Urnak el is küldtem.

A correcturát, valamint a kéziratot, mindennap várom. Hogy ez utóbbi késik, annak tulajdonitom, hogy talán Dethier sem küldte

te még el a hátra lévő 4. és 5. dik könyve
Azt hiszem, hogy a szedő a görög kézirattal
imitt amott nagyon meg lesz akadva; maga
Dethier kézirata tiszta s könnyen olvaschat
de két másolója átkozottúl s olykor hibásan
is irt; hogy az egyik másoló magát a szöveg
sem értette, az tévedésciből bizonyos. Annak
idejében a correcturában minden csekélységre
leggondosabban ügyelek, csak a szedő ne re
teljé el a sok javitást lelkiismeretesen m
tenni.

Most még vagy tiz napig volna elég
lőm a forditásra; de azután 8–10 napom
az erd. tanári conferentia miatt csak nem
gészen elvész. Egyébiránt azt hiszem, hogy
ha kéziratot mostanában nem kapva máj
nem dolgozhatnám is, hátramaradás a szed
ben nem lehet, miután most már vagy 10
ivre való forditás van készen.

Hogy a forditással t. barátom Uram
meg van elégedve, azon igen örülök; lehe
tett

tett volna az talán jobb is, ha az egész kéz
iratot előre átolvashattam s lassabban dolgoz
tam volna; de a mi kevés következetlenség s
egyes műszavak forditásában némi eltérés eshetett
a miatt, hogy saját forditásom előbbi iveit sem
vethettem össze az utóbbiakkal, a correctura
alkalmával azt majd kiegyengetem.

A legszivesebb tisztelettel maradok

Tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

2.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár junius 28. 1868.
Vt. — 30.

Igen tisztelt barátom Uram!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Majd nem két hónapja, hogy Kritobulosz görög szövegéből mind azt a mi nálam volt, a fordítással együtt fölküldtem, s a honorarium fejében az Akadémiától 200 ftot föl is vettem. Azóta folyvást vártam az eredeti szövegből a következő szállitmányt, mely mind a mai napig késik.

Ezen elmaradásnak nem gondolhattam más okát, mint azt hogy a másolat még hátralévő részét maga Dethier nem küldte még meg Pestre s igy én azt azért nem kaphatom.

Minthogy a következő két hónapban a collegiumnak s a muzeumnak is szünideje van, s a könyvtárt e 2 hónap alatt naponként csak egy óráig tartozom nyitva tartani, most, mikelyt 5-6 nap mulva az érettségi vizsgákon túl esünk, igen sokat birnék dolgozni, lenne szabad időm elég. Azért kérem t. barátom Uramat hogy, ha csak lehető, méltóztassék egy szállitmány

görög

görög kéziratot leküldetni, mert ohajtanám a
forditást minél elébb befejezni, hogy azután
egyéb munkához láthassak.

Annyival inkább kérem ezt, mert a sept.
20-kán itt tartandó történelmi társulati köz-
gyülés után szándékom Gyárfás István barátom-
mal az egész székely földet, Brassót, Szebent,
Hunyad vármegyét, Fejérvárt stb. bejárni s igy
octoberben semmit sem lehetnék képes dolgoz-

Hogy a nyomtatás még nincs megkezdve,
onnan gyanitom, mert még correcturát nem kap-
tam. Ha a kiadás nem fölötte sietös, talán
nem is ártana magát a nyomtatást akkorra
lasztani, mikor az egész forditás készen lesz.
Akkor én is minden legkissebb halasztás nélkül
végezhetném a correcturát; ellenkező esetben
vagy az utazással kellene fölhagynom, mire a
muzeum érdekében is meg leszek bizva, vagy
a correctura akadna fön october havan át.

Legközelebb szándékozom ez Erd. Muzeum
évkönyveiben közzé tenni a muzeumi könyvtárai-
ban

ban meglévő régi magyar nyomtatványok jegyzékét;
azután folytatom a ref. és unitár. collegium, vala-
mint a r. cath. lyceum könyvtáraiban létező ily
munkák ismertetését; hogy legalább a kolozsvári
köz könyvtárak e tekintetben legyenek megismertet-
ve. Reménylem, hogy a mi füzeteink lassú kiadása
mellett is az első czikk uj évben, a többiek pedig
a jövő év folytában megjelenhetnek.

Ha körülményeim, nevezetesen nőm és testvérei
perének állása, mely valahára a hétszemélyes
táblához följutott, netalán sürgetőleg kivánják,
megeshetik, hogy a jövő hónapban néhány nap-
ra fölmegyek Pestre: de ha nem leszek vele
kénytelen, ezt az utat szivesen elhalasztom,
inkább Egerbe menném augustusban, a mikor Deb-
reczent, Batakot, Miskolczot is utba ejtném.

Becses válaszát s ha lehető a kéziratot
szivesen kérve a legőszintébb tisztelettel
maradok

Tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly
mk

2.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár, oct. 6. 1868
Vett – 8.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Igen tisztelt barátom Uram!

Tegnap estve kaptam az első ív correcturát Kvitobú-
loszból s ma d. e. 11 órára lehettem képes kiigazit-
ni.

Ha a szedő Dethier igen olvasható és elég tiszta
irásából is ennyi hibával szed, a szó teljes értelmé-
ben kétségbe lehetek esve, mit fog csinálni azok-
kal a következendő átkozott és igazán csúf görög
másolatokkal, melyeket én magam is csak ugy lehet-
tem képes elolvasni, hogy magát a dolgot értettem
és igy kitalálhattam, mely szónak kell az irásban
állani.

Még egy correcturát kérek, sőt ha majd mulhatat-
lan lenne harmadikat is; mert az Akadémia be-
csülete forog fenn a kiadásban; a szövegben nyom-
dai hibáknak, az accentusokban tévedéseknek
nem szabad volna maradni. A szedő ehhez, mint
látom, csak elemeiben sem ért; s maga Dethier
is elfelejtette vagy elhanyagolta olykor olykor
az accenteket fölrakni, kivált saját jegyzetei-
ben.

Én megtennék minden lehetőt; de igazán

két-

kétségbe kell esnem, hogy gázolunk ki a követ-
kezendő ívek correcturáiból.

Egy nyomtatott ív lefordítása igaz lelke-
kevesebb ~~idő~~ időmbe és fáradságomba kerül
mint ha még ennél is hibásabb szedése kellene
majd kétszer háromszor átjavitgatnom.

Folyó hó 10. után talán 13 vagy 14-dikén Dés-
ten kell lennem nőm és testvérei perének érdi-
kében, ha t. i. ~~all~~ addig azt a minden nap va-
tudósitást megkapom, hogy erre a perre a kétsz-
mélyes tábla birái közzül az illető tizenegy
biró már ki van jelölve. — Akkor szóval
bővebben fogok a correctura ügyében értekezni
ha kell a szedővel is. Szeretném, hogy a szöv-
hiba nélkül lenne kinyomtatva, ha ugyan lehe-
ne! — A végtelen ocsmány másolatokkal csa-
oly szedő volna képes jól megbirkozni, a ki va-
született, vagy tanult görög: de ilyen Dessen
aligha kapható.

Igen sajnáltam, hogy sem Dessen jártomkor
aug. és septemberben, sem közelebb itt Kolozsvárt
nem lehetett t. barátom Uramhoz szerencsém
bizo-

bizony igen kedvesen és a legszebb eredménnyel
töltöttünk itt néhány napot a gazdag levéltá-
rakat kutatva.

A közel találkozásig is szivből minden jót
kivánva maradok

Tisztelt barátom Urnak

Legigazabb tisztelője s ba-
rátja Szabó Károly
mk

A mit fölmenetelemig fordithatok
Kritobuloszból, magammal
viszem Dessre. — A tört. társ.
gyülésének elosztása után is igen
sok tecendőm maradt; de most már
igazán neki állok a forditásnak.

2.

Kolozsvár nov. 23 1868.
Vt — 26.

45

Igen tisztelt barátom!

Tegnap vett becses levele következtében sietek megküldeni a kívánt czimmásokat, melyeket t. i. utolsó küldeményem óta jegyezgettem vagy javitottam.

Ezek közelebbi Pesten létem alkalmával — mikor gyüjteményemet, a mennyire érdezhettem, a m. Akadémia könyvtárából pótolgattam, — külön voltak téve, s egyedül a peres ügygyel való rendkivüli elfoglaltatásan okozta, hogy eljövetelem előtt személyesen át nem szolgáltattam. Azóta pedig a 3 akadémiai pályamunka (görög államrégiségek) olvasásával s birálásával s e mellett a tört. társulat kolozsvári gyülétére magánosok által beküldött oklevelek registrálásával annyira el voltam foglalva, hogy eszembe sem jutott akaratlan mulasztásomat helyre hozni.

A küldött 53 czimmásban sok lesz t. barátom uramra nézve érdektelen és felesleges; kivált azok, a melyeket az Akadémia könyvtárában másoltam. Nagyobb részök Lugossy közleménye iből, kinek jegyzeteimet százanként elküldözgettem, s ki viszont az azokban hijányzó czimeket velem közlötte. Az emlitett 150 czédula is ily szállitmány volt összes gyüjteményemből időszaki sor szerint, mind olyan czédulák, melyek már azelőtt t. barátom Uramnál megfordultak.

A néhai Tóth Ferencz könyvtárából került 3 czimmást valamint a Buczy által ajándékozott Tract. Arithmetica czimét is küldöm; Szathmári Pap Mihály könyvei közzül sok érdekes darabot kaptunk ugyan, s közöttök számos duplumot: de olyan régi magyar nyomtatvány, melynek cz[illegible] me már előbb le nem volt volna irva nálam, nem akadt k[illegible] zöttök. — A monyorókereki, siczi unicumok, az osztály alkal[illegible] val, ugy látszik nem kerültek az Inczékhez, vagy Gyula-Fejérvárt 1848/9-ben veszhettek el tőlök.

Az egri könyvtárból, mely régi m. nyomtatványokban szegény, csak két uj czimmást szerezhettem; ezeket is küld[illegible] a b. Radákné hagyományából s a kolozsvári coll. ktárá[illegible] került némely csekélyebb érdekü uj czimmásokkal.

Még Lugossytól van nálam mintegy 30 db uj czé[illegible] la, többnyire csak utasító jegyzések; ezeket is, mihely[illegible] magamnak lemásolhatom, azonnal el fogom küldeni.

A Szilvás-Ujfalvi Imre 1602-diki Énekes könyvéből én csak annyit jegyeztem ki, a mennyi már rég megküldö[illegible] czimmásomon áll. Minthogy én csak három napot tölthet[illegible] a Batthiányi könyvtárban, s ez alatt a könyvtár összes r[illegible] magyar könyveit lejegyeztem és megforgattam kezemben, [illegible] tetlen volt bővebb kivonatok készitésébe bocsátkoznom

Fejérvárt Veszely eltávozása után a professorok közt bizodal masabb ismerősöm nincs; azt sem tudom, vajon Imecs Jákó ott van-é még? De azért megkisértem Imecs Jákót levéllel megkeresni a kivánt másoltatás iránt. Szerencsére ez Énekes könyv könyvtári jegyét (U. 3. v. 27.) lejegyeztem, s igy bárki könnyen rá akadhat; habár e protestáns énekes könyv a szak szerint osztályzott (de borzasztó tudatlanság gal osztályzott) catalogusban, mint tisztán emlékezem, a törvénytudományi szakba van is sorozva. — Betürendes czimtár pedig ott nem létezik.

Jónak látnám azonban, ha t. barátom Uram maga is irna Imecs Jákónak, vagy a mostani könyvtárőrnek, kit én nem ismerek; azt hiszem hogy ez egyenes megkeresésnek hamarabb lenne eredménye, mintha csak én magam irok.

A Wenczel Gusztáv úr részére kivánt 1527–1529-diki Visegrádot illető oklevelek másoltatását a főkormányszéki levéltárból Jakab Elek barátom utján szivesen kieszközlöm, ha ugyan ezen privilegiumok ott vannak, a min én előlegesen kételkedni kételkedem. Még ma beszélek Jakabbal, s jövő levelemben határozott tudósitást adhatok. A lemásolásnak, ha az oklevelek ott vannak, ugy hiszem nem lesz akadálya,

Jakab Elek saját gyüjteményében, mint a minap futólag
láttam, igen sok régi magyar unitarius nyomtatvány van
részint ezerben, részint ezren is. Ezen valódi ritkaságok
talán egyedül M.-Ujtai Kovács István gyüjteménye versenyez-
het az övével. Bár Jakab Elek felette kényes ízü is e kin-
cseket, még is, minthogy én neki igen sok szolgálatot tett
és tehetek, nekem bizonyosan megengedi e könyvek keresmezé-
annyival is inkább, mert én nemely czikk darabjai kiegészí-
tésére iránt jegyzeteimből utasíthatom. — Ha csak lehet
már legközelebbi küldeményemmel ezeket is elküldöm; közöt-
lesz néhány eddig ismeretlen darab is.

Itt után útfélen halljuk hirét a romániai törekvéseknek
fenyegetéseknek; de, ha csak erélyes kormányunk lesz, e nagy
szással hirdetett fenyegetésektől nem félünk. Erdélyt sem a m
gyar sem az osztrák kormány nem hagyhatja szakmányú
a román militiától maga a székelység sem ijed meg; az ide
való oláh nép pedig, ha az imperatu nem parancsolja, tisztelet
pénzt, fegyvert nem ad, — annyit pedig tud, hogy most ez már
nem járja, — egy pár fanaticus lázasztó általa épen nem
kedvelt nadrágos oláh kedvéért nem fog a maga veszedelmébe
rohanni. Eléggé megégette már egyszer a kása a száját.

A legszivesebb tiszteletel s minden jó kivánata mellett m
dok

igaz tisztelője s barát
Szabó Károly m.

Jövőhuluz fordításának befejezését 12-ig
s az iskolai czeremoniákról egyúttal fel-
jegyzem alatt elvégzem.

Kolozsvár dec. 26. 1868.

46

Igen tisztelt barátom Uram!

Kritobulosz első ivének correcturáját azzal a kéréssel küldöm, hogy, ha
több correcturát ez ivből nem kapnék, méltóztassék meghagyni a szedő
nek vagy correctornak, hogy legutolsó kijavításaimat pontosan telje-
sitse. — Ha a szedő tellességgel gyakorlatlan, csak nem lehetetlen hibát
lanul adni a szöveget.

A 6-dik lap alján a jegyzetben néhány szó tellesen olvashatat-
lan volt; e szavakat én gondolomra pótoltam ki. Azt hiszem, hogy
e szavaknak Dethier jegyzetében is épen igy kell állani.

Bár lehetne a nyomdának a görög nyelvhez csak valamicskét
értő szedője is; különben a rendkivül rósz kéziratot mellett re-
ménylem sem merem, hogy három correctura mellett is oly szöveget
lehetsen adni, melyet az ember ne szégyenjen.

Jakab Eleknél az ő unitarius régi könyveiről néhány igen
érdekes criminást vettem; ezeket Lugossy közlésével azonnal
küldeni fogom, melyek az előbbi állitmányt viszszahozzák.

A Kritobuloszból még nálam lévő utólsó részt is a fordi-
tással együtt a jövő hónapban felküldöm; nem siettem e munká-
val, látva hogy még sokáig nem lehet rá szükség. De azért
igyekszem, hogy rövid időn föllküldjem s a fordítás gondjától
szaba-

2

szabadúljak. Ennél a dolognál egyébiránt a correctura sokkal bajosabb.

A javitott ivet most csak t. barátom Uranchoz küldöm ha egyenesen a nyomdához kellene intéznem, kérem megiratni a czimet, mely alatt a következő iveket küldjem.

Boldog uj évet kivánva s magamat tapasztalt szivességébe ajánlva maradok

legigazabb tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

s az ifért czimmátolkál együtt fel fogom küldni!

Szabó Károly mk

Kolozsvár jan. 7. 1869.
VII — 11.

Igen tisztelt barátom!

Küldöm a Jakab Elekféle könyvek czimmásait, és ezen kívül egy csomót, nagyobb részint Lugossy József közleményeiből. Ezekből sok lehet, a minek kevés vagy semmi haszna; de én nem válogattam ki a czédulákat; méltóztassék tetszés szerint használni.

A Magyar költészet történetének 2-dik kiadását én már megkaptam, s egyéb könyveimmel, melyek Muzeumunkban hijányoztak, könyvtárunknak adtam. Ehez a 2-dik kiadáshoz vannak némi jegyzeteim, mint péld. hogy 2 Salánki György élt különböző korban stb: e jegyzeteket is igen szivesen közölni fogom, mihelyt sok dolgom miatt az összeirogatásra rá érkezem.

Ha uj szedő érkezik, a Kritobulosz görög és magyar szövegének correcturája azt hiszem sokkal kevesebb bajjal fog járni. Én minden lehetőt a legszivesebben megteszek, hogy a görög szövegben sajtóhiba ugy szólván semmi se legyen.

A beállott uj évben a legjobb egészséget, boldog

boldogságot és tisztelt családjának minél tö
örömöt kívánva maradok

Tisztelt báráton Uramnak

igaz tisztelője s bar
Szabó Károly

Kolozsvár jan 3. 1870.

48

Igen tisztelt barátom!

Dec. 30-ról kelt levelét a posta, mely mostanában a rossz utak miatt igen sokat késik, csak tegnap délután adta kezemhez, és igy csak ma vagyok képes a kivánt könyvet elküldeni.

Molnár Albert életéről Szathmári Pap Zsigmond irt az Erd. Prédikátori tár VII. füzetében, melyet ide mellékelve küldök.

E mellett küldöm ezen czikk különnyomatát Sz. P. Zsigm. későbbi pótlásaival, és gr. Kemény József egy pár lapnyi jegyzeteit Molnár Albertről; ez utóbbi iratok Gr. Kemény József Lexicon Erudit. Hung. et Trans. czimü gyüjteményéből valók.

Ha ezek 10-12 Napnál nem lesznek tovább Pesten, külön téritvényt nem is kérek rólok; ellenkező esetben méltóztassék a reversalist megküldeni.

Kritobulosz forditásából igen kevés van még hátra; ebben a hónapban minden esetre fölküldöm az egészet. — Ugy hallom, hogy Konstantinápolyban lesz a munka szedve. — A görög szöveg

corre-

correcturájával, minthogy a görög kézirat nagy rés
véghetetlenül rossz irás, még jó görög szedő
mellett is lesz elég dolga Dethiernek. — D
ő ott helyben az credetis is megtekintve könnyen
eligazodhatik.

Kritobulon forditásával és kéziratával együtt
fogok küldeni egy nagy csomó ujabb czimmást, melyet
tavaly gyüjtöttem. Nagyobb részök a pesti Muzeum
ból való, honnan Eötvös Lajostól sok jegyzetet
kaptam.

A béallott uj évben tisztelt barátom Uramnak
és családjának szivemből minden jót kivánva
maradok

igaz tisztelője s barát
Szabó Károly

Kolozsvár mart 22. 1870.

49

Igen tisztelt barátom!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Legközelebbi levele, melyet Brassai, ki egy ideig Gyulán mulatott, a minap adott kezemhez, igen megörvendeztetett, a mennyiben kilátást nyujt arra, hogy t. barátom Uram legalább egy két hetet itt fog körünkben tölteni. A muzeumi könyvtár reggeltől estig, akár husvét napjaiban is, rendelkezésére lesz; hasonlóan az itteni 3 főiskola könyvtára, sőt ha gr. Mikóval méltóztatik szólni, az ő igazán tekintélyes magánkönyvtára is. Mindez ad annyi foglalkozást, hogy egy két nap alatt nem lehet elvégezni. Azonban örömömet mérsékli az, hogy a mint a levélből látom, t. barátom Uram leutazása nem teljesen bizonyos. Óhajtom, hogy lejövetelének legkissebb akadálya se legyen, s ha lejö, örömmel töltse itt a napokat s jól emlékezzék erre a mi jó magyar városunkra; mire nézve bizonyosan mindent szivesen meg fogunk tenni.

Kritobúlosz forditásából van még hátra

néhány

néhány napra való munkám. — Aprilis 3-dikán az egészet postára teszem és felküldöm. Hamarabb is elkészülnék vele, de vasárnapra egy közfelolvasásra kell egy czikket készitnem, melyből még egy betüt sem irtam le. Egyébiránt ha netalán már aprilis első napjaiban le méltóztatnék indulni, legyen szives értesitni s akkor személyesen fogom átadni a kéziratokat. — Ezt a munkát, melyről bizony már majd nem megfelejtkeztem, a legközelebbi napokban minden esetre bevégzem.

Ujabb czimmásaim egész csomóra gyültek; ezeket itt személyesen szeretném átadni s csak abban az esetben küldöm fel, ha t. barátom Uram netalán nem jöhetne le Kolozsvárra. Eötvös Lajostól kaptam igen sokat, ki a nemz muzeumi könyvtárban a Jankovics- és Horváth István-féle könyvtárabból a régi magyar könyveket tömegesen czimez a könyvtárnak s mellesleg magának is röviden le-

lejegyezgeti. A miket nem láttam vagy csak csonkán láttam, azokról ostán, ha kivánom, teljes czimmást is küld.

A Nagy István könyvtárának catalogusában csak ugy hemzseg a sok unicum, első magyar káté, stb. Az embernek kaczagni kellene rajta, ha nem tudná, hogy ez az egész catalogus vásári munka, s a tudatlan vevőknek akar port hinteni a szemökbe. List és Franke, az igaz, értenek hozzá, hogy jól megfizettessék a ritkább régi magyar könyveket; muzeumunk számára, pénztárunk nem birván egyszerre sokat áldozni, igen kevesét vagyok képes megszerezni abból a sokból, a mit szivesen megvennék, ha lehetne.

Majus 18-dikán megyek N. Enyedre az erd. ref. tanárok évi értekezletére, onnan majus végén Fejérváron át Arad felé felmegyek Pestre, s onnan néhány napra teszek egy pár kirándulást a vidékre. Addig folytonosan itthonn leszek s bármikor a legszivesebb örömmel fogom t. barátom uramat fogadni.

Pesty Frigyes is szándékozik lejönni Kolozsvárra
kinek már is igen sok szép oklevélmásolatot küld-
tem Temes, Krassó s a szomszéd megyék mono-
graphiáihoz, s ki itt hetekig dolgozhat a levél-
tarakban: ő azonban aligha nem később vesz
magának szabad időt a lejövetelre.

Addig is, míg mint reménylem, Kolozsvárt
vagy ha ez nem lehetne, Pesten találkozhat-
nánk, a legőszintébb jó kívánatok mellett ma-
radok

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly m.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár aug. 18. 1870.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

57

Igen tisztelt barátom Uram!

Örvendek, hogy az Erdő-Bényei munkájáról adott tudósítással
örömöt okozhattam. Reménylem, hogy a kolozsvári ref.
coll. könyvtárából még néhány XVII-dik századi tan-
könyvről adhatok ismertetést. Egy pár két mulva
haza jő a könyvtárnok s azonnal átnézem az
efféléket s jegyzeteimet jövő hó közepén felvissem
Pestre.

Én eddig utazásaimban, a könyvtárakban hosszasan
nem időzhetvén, megelégedtem azzal, hogy a magyar
nyelvű régi nyomtatványokat leczímezzem; átlát-
tam, hogy mindenre egy ember ki nem terjeszkedhe-
tik. Kéveset akartam markolni, hogy azt a keve-
set jól elvégezhessem. Figyeltem ugyan a latin
s más nyelvű Hungaricumokra is, de ezeket nem
czimeztem le. Időm majd mindig drága volt;
néhány nap alatt keresztül kellett mennem az e-
gész könyvtáron darabról darabra; örvendtem, ha
csak a magyar nyomtatványokkal kész lehettem.

Az idegen nyelvű nyomtatványokról csak az

erd.

erd. Muzeum catalogusából szolgálhatok teljes kivo-
natokkal, ugy mint az első iven 1777-ig már
megkezdtem. Mind azokba a könyvtárakba, a melye-
ket 10–11 év óta áthutattam, talán életemben sem le-
módom ujra eljutni.

A mit azonban jövendőre e részben megtehetek,
gen szivesen megteszem.

Dataki utam alkalmával gyüjtött czimmásaimma
valamint azokkal, melyeket még mind eddig nem ko-
löttem, Septemberi pesti ~~utam~~ s túl a dunai utam ut
a legszivesebb készséggel szolgálok. Most is örömest
elküldeném: de mivel ezekben a hetekben az erd.
Muzeumi Évkönyvekben megkezdett bibliogr. közlem
ményeim folytatásán dolgozom, minden jegyzeteimre
szükségem van. De a Pesti Közlönybe s talán R
vész Imrének is szándékom egy pár rövid czikket
küldeni a Datakon talált némely nevezetesebb mu
kákról. Ma küldtem föl Szilágyi Sándorhoz a Beyth
István úgy nevezett Postillájáról szóló czikket.
September közepéig mind ezekkel kész leszek
S akkor közlöm valamennyi eddig föl nem küldött czi
másomat, melyeket én ugy sem magamnak gyüjtö
gettem, hanem valamint legelsőben tiszt. barátomma
ugy mindenkivel, ki azoknak valami hasznát vehette,
örö

örömmel közlöttem.

Az I. és II. Rákóczi György idejebeli oláh irodalomra
nézve kétségtelen hogy Erdélyben adatokat lehet találni.
Ugy emlékezem, hogy én is közlöttem egy magyar czim-
mel s előbeszéddel kiadott oláh kátéz czimét egy Fogara-
si nevü lugosi protestáns oláh paptól (talán 1653-ról)
– Ennek czimmását Pestyvel, mikor itt járt, közöltem
s az óta nem lelem; de ez nem nagy baj, meglesz
Pesty Frigyesnél s hiszem barátom Uramnál is.

A csiki kolostorban a latin hungaricák igen is
vannak. Ez a könyvtár egyébiránt incunabulákban és
irott missalefélékben, énekes könyvekben stb. gazdag.
Érdekesek ott a könyvek tábláira irt jegyzetek, melyek
nem csak a csiki conventre, hanem a tatrosira s
a bákói püspökségre is vetnek világot. Régi ma-
gyar nyomtatványa nem sok van; azok hihetőleg,
mint protestáns munkák, az erősen lezárt két
láda libri prohibiti közt lehetnek; e ládákat
a gvárdián emberi teremtés előtt föl nem nyitja.
Eleget rimánkodtam neki hijában. S maga sem
néz soha bele! Általában a kolostorok könyvtárai
borzasztó állapotban vannak; egyet láttam csak
tisztességen s csinosan, Miskolczon. – Még az idén
készaladok a mikházi kolostorba (Maros Széken), mely
nek

nek könyvtárát némelyek dicsérik.

A mi az én jövőmet illeti, már én, mint családos ember, szivesebben maradok vidéken, mint sem bár igen kedvező feltélekkel Pestre költözzem. Pestre csak a végső szükség kényszerithetne. Igaz hogy a szegény erd. Muzeum mellett e mind inkább inkább fenyeget de reménylem, hogy ha Kolozsvárt egyetem lesz, akkor itt is megélhetek, s ez esetben Erdélyből bizonyosan nem költözöm ki. Egyébiránt most a messze jövőről nem sokat beszélhetünk, ki tudja hogy rövid időn mi sors vár Erdélyre s benne ránk? De mi Erdélyt nem féltjük; Erdély el nem veszhet, míg a magyar birodalom áll, s az erdélyi magyarság, kivált a szé-kelység, veszedelem idején, hazájáért csudákat fog tenni. Itt még nem vagyunk cosmopoliták s nem beszélünk egy-kedvüen arról, hogy a magyarnak Európában nincs jövője stb, a mit Pesten sok erdélyi ember elszomorodva és elkeseredve hall. — Pesten, mely világváros lehet de magyar aligha lesz, én nem érzem magam honn-vágynám belőle mindig a vidékre.

A legszivesebb tisztelettel maradok

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

MAGYARAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár aug. 12. 1870.
Vitt — 14
Vá. — 15.

MAGYARAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Igen tisztelt barátom Uram!

Három héti távol létem után S. Patakról csak a mult szom-baton érkeztem haza, bibliographiai gyüjteményemre nézve oly gazdag eredménynyel, a milyet előre remény-leni sem mertem volna. A Fáy-könyvtárban és Miskolczon csak néhány uj czimmást, ellenben Pata-kon 70-nél többet szereztem; ezek közt van néhány olyan, mely tudtomra teljesen ismeretlen.

Tegnap éppen ezen jegyzeteimmel foglalkoztam, midőn gyüjteményemben nagy örömömre rá akadtam Erdő-Bényei János szótárának czimére, melyről Pesten beszélgettünk, s melyről bizonyos voltam, hogy én valahol láttam és leczimeztem. Örvendek, hogy annak ide mellékelt czimmásával szolgálhatok. (Méltóztassék azt használni és megtartani; a czimmás megvan magamnak is).

A czimből kitetszik, hogy a szebeni Bruckenthal-könyvtárban lévő váradi 1654-diki kiadást más kiadások előzték meg. — Bár szebenben tavaly egy pár nap alatt két könyvtáron végig menve igen sebesen kellett is dolgoznom, szerencsémre tettem a czim-más

mk

más mellé némi fölvilágosító jegyzeteket, me„
lyekből bizonyosnak tarthatjuk, hogy az első
kiadás 1634-ben látott világot a legnagyobb
hihetőséggel Gyula-Fejérvárt. — Azt hiszem, hogy
ezen első kiadás lehetett Lugosy kezében; ha
ugyanő nem valami czímlaptalan példányról, s nem
az ajánlás keltéből vette az 1634 évszámot.

Ha t. barátom Uram ezen könyvet használni a„
karja, bizonyosnak tartom, hogy Szebenből meglephas„
ja. Én iránta, mint az Akadémia egyik küldöttje
iránt, az illetők mind a szebeni evang. gymnasiumi
mind a Bruckenthal-könyvtárban a legnagyobb ko„
zodalommal és igen lekötelező szívességgel vol„
tak.

Nem tartom lehetetlennek, hogy Erdő-Bényei mun„
kájának valamelyik kiadása a kolozsvári ref. colle„
gium könyvtárában is előkerül, mely a XVII-dik
századi hazai latin és latin-magyar iskolai kézi„
könyvekben igen gazdag. Ezeket Tóth Lajos, mikor
a könyvtárt catalogizálta, nem ólerzett lecsinozni, (mintegy 2000 db maradhatott el); én sem forgattam
végig tökéletesen. Mihelyt a könyvtárak vidékről
haza jön, azonnal átkutatom; mert hiszem, hogy le„

Heinrich

lehetnek közöl oly darabok, melyeket én még nem láttam.

Kristóbulosz correcturájából sem Miskolczon sem Debreczen, s hazajövetelem óta Kolozsvárt sem kap„tam újabb ívet. Talán a fredés felben marade.)

September 16-dikán szándékozom Pestre s onnan a történelmi társulat gyülésére Vörösvárra s egy„ szersmind egy kört dunántúli könyvtár átvizsgálására. Addig otthonn lévén nagyon rá érnék a correc„cturára.

Kristobulosz fordításáért előre 200 ftot, tavaly, ha jól jut eszembe, octoberben, Toth Lőrinczről ismét 100 ftot vettem föl az Akadémiától; azt hiszem hogy, ha a nyomtatás be lesz végezve, jár még részemre valami kevés honorarium. Nám nezve jó volna, ha azt még ez év végéig fölvehetném: mert az újabb időben a pestivel versekedő kolozsvári drágaság mellett fizetésemből s némi mellék-le„ reselemből családomat kitartani lehetetlen s folyvást apai s anyai örökségemet kell fogyasztanom.

Ha Kolozsvárt az egyetem, mint tervezve volt az idén megnyílt volna, azt hiszem föl lettem volna mentve a nehéz gondtól: de erre most már egy évig gondolni sem lehet. Azonban hű számiskat most

egy Dmk

egy esztendőre, mikor azt sem tudjuk, hogy a jövő hetek vagy napok mit hoznak ránk. Bár ne zavarna meg bennünket fejlődésünkben a fenyegető vihar, melynek, ha a franczia nemzet csakugyan meg lenne alázva, a mi szerteszét húzó szerencsétlen osztrák-magyar birodalmunk ugyan hogy volna képes ellen állani.

Magamat baráti szives jó indulatjába ajánlva maradok

legigazabb tisztelője s
barátja Szabó Károly

U. J. Komáromi Cs. György Hungaria Illustratája, mely Bat[illegible]kon sem került elő, nincs-é meg egyik pesti köz könyvtárnak sem? Az erd. Muzeum példányán kívül Erdélyben még egy példányt tudok magán kézben; birtokosa azonban tudja, hogy mily ritka s nehezen válnék meg tőle

Sz. K.

Kolozsvár majus 19. 1870.

Igen tisztelt barátom Uram!

E hónap ~~vége~~ legutolsó napjaiban, a muzeum érdekében, föl fogok menni Destre. Ha Desty Frigyessel, ki 10 nap óta nagy szorgalommal másolja az itteni levéltárakból bőségesen nyert, Temes, Krassó s szörény vármegyét illető okleveleket, egy két napot töltök is a gy. fejérvári káptalan levéltárában, még is ugy számitom, hogy legkésőbbre majus utolsó napjára Destre érkezhetem.

Ekkor magammal viszem Kritobulosz forditását; ha azonban ennek fölküldése igen sietős volna, méltóztassék ércesitni, s azonnal postára teszem a kéziratot.

Viszek magammal egy uttal egy nagy csomó régi magyar czimmást is, melyekben sok érdekes található.

A személyes találkozásig, melyhez igen sajnálom, hogy Kolozsvárt nem lehetett szerencsém, legszivesebb üdvözletemet küldve s magamat tapasztalt baráti jó indulatjába ajánlva maradok maradok

legigazabb tisztelője
Szabó Károly mk

Kolozsvár maj. 24. 1870.

Vtt. — 27.

57

Tisztelt barátom Uram!

Holnap reggel szándékoztam Fejérváron át Pest felé s onnan tovább utazni, minthogy azonban ma távirati tudósitást kaptam, mely szerint most Pesten túl teendő utam eredménytelen lenne, holnap Pesty Frigyessel, ki az itteni levéltárakban két hétnél tovább a legszebb sikerrel dolgozott, csak Fejérvárig megyek, a káptalan leveltárában dolgozni.

Pesti utamat e szerint julius legelső napjaira halasztván ezennel küldöm Kritobulosz Szövegének és forditásának utolsó részét, melyet személyesen szándékoztam Pestre fölvinni. Ha tudhattam volna, hogy utam most elmarad, ezelőtt egy pár héttel is el fogtam volna küldeni. Igy azonban, minthogy e levelet éjjel irom, csak holnap teszem a csomagot postára út közben Fordán vagy Enyeden.

Julius legelső napjaiban, — mikor különben is szünidőm lesz, — bizonyosan fölmegyek Pestre, s onnan Nógrádba és tovább, s akkor át fogom adni egy év óta gyüjtött jó nagy csomó uj czimmásaimat is.

A legszivesebb tisztelettel maradok

Tisztelt barátom Uramnak

igaz tisztelője s barát

Szabó Károly

MAGYAR KÖNYVTÁR

Kolozsvár junius 6. 1870.

Vett. — 8.

Igen tisztelt barátom!

Becses levelét, – melyben Gizella leányomnak a szemtanúk ál-
tal is csak nem elkerülhetetlennek hitt végső veszedelem-
ből csudálatosan történt szerencsés megmenekülésén
kifejezett reszvétnyilatkozát és szerencsekivánatát
nőmmel együtt a legszivesebb meghatottsággal ol-
vastam, még majus utolsó napján vettem Gyula-
Fejérvárt.

A megbizást Brutus és Szamosközi kéziratait
illetőleg a legszivesebb készséggel teljesitettem volna,
s bizonyosan senki sem örvendett volna jobban mint
én, ha nekem jutott volna az a szerencse, hogy
kéziratainak bár csak töredékeit is fölfedezhettem
volna a gy. fejérvári káptalan levéltárában: azonban
ott sem ezéknek, sem általában régibb iróinknak semmi-
fele kézirata jelenleg nem létezik. Az egész levél-
tár pusztán oklevelekből áll; kéziratoknak sem az
Indexekben, sem magokban a levéltár szekrényeiben
semmi nyoma s emlékezete nincs.

Hogy a gyakori pusztuláson átment s gyakran
nem is elég gondosan kezelt káptalani levéltárban

már

már gr. Kemény József idejében a kérdéses kézira-
tok nem voltak meg, bizonyos onnan, hogy ő, k
az egész levéltárt nem csak átkutatta, 2 kötete
munkájában leírta, hanem az érdekesebb okleveleket s
zával lemásolta, kéziratgyűjteményében Brutusn
semminemű, még csak töredékes másolatát sem bir
Ha ő ott Brutus kéziratára akadhatott volna,
legalább is rögtön másolatot vett volna róla,
de még bizonyosabbnak tartom, hogy ez esetben
magát az eredetit most a Muzeum kézirattára-
ban én őrizném s a postán még ma küldeném.
Eötvös Ágoston is alaposan ismerte, fölkutatta és
fölhasználta ezen levéltárt (honnan az ő, gr.
K. J. és Mike Sándor gyűjteményeibe s ez úton az
erd. Muzeumba tömérdek, haszontalannak tartott
félre hányt, és igy registráláltlanúl hevert statu
iratok, fejedelmi levelezések, követutasitások s k
vált turcicumok kerültek): de az ő jegyzeteiben
sincs scriptoroknak semmi nyoma, és igy ezeknek
már rég el kellett onnan pusztulniok. Ezekután
azt hiszem meggyőződhetünk arról, hogy ott valamin
az én kérdezősködésem, keresésem, úgy minden tová
kutatás

kutatás e tekintetben eredménytelen fog maradni.

A mi az ujabb kori bibliographiát illeti, az
1526-tól 1772-ig megjelent bármi nyelvü hazai
nyomtatványok czimeit illeti, én ezeket t. barátom
bővebb utasitása nyomán, a mennyire csak érkezhetem
a leggyorsabban fogom részletenként közleni. Azt
hiszem egyelőre elég lesz igen rövid czimjegyzék is
(mellőzve a már közlött régi ~~hung.~~ mr nyomtatványokat.)
E jegyzékből osztán, – melylyel most hirtelenében
természetesen csak az erd. Muzeum könyvtárára
szorítkozhatom, – t. barátom kijelölhetné azokat a
darabokat, melyekk teljes czimmására, vagy éppen
magokra a példányokra, volna szüksége.

Ha, mint gondolom, gyakori könyvküldözésekre
lenne szükség, igen szivesen kérem, méltóztassék
Muzeumunk igazgató választmányához egy pár
sort intézni, s ahoz, mint Szilágyi Sándor tette,
a m. Akadémia részéről adandó megbizást s ille-
tőleg jótállást is csatolni, hogy én föl legyek ha-
talmazva a kivánt könyveket elküldeni. Én ugyanis,
mai napig még meg nem változtatott alapszabályaink
szerint

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

szerint senkinek, még magának elnökünknek gr Miláni
sem adhatnék hi semmit, a választmány írásos
fölhatalmazása nélkül. E lépésben szabály ellen
mely már megválasztatásom előtt meg volt alkotva
és hi volt nyomtatva, eleget küzdöttem, eleget v
tettem és vétek naponként; de ezt az ügyére
magam felelősségére s lehet határra teszem, s ma
ok nélkül tarthatok attól, hogy bizonyos emberek
ezen vélekmére ellenem fognak fordulni. Egyébiránt
állok előbb s felelek azért a mit tettem. De még
ív, mint Szilágyi S. tette, hinek éveh óta minden ere
ti kéziratokat s okleveleket is gond nélkül küldhe
tek, megnyugtatásomra lenne az Akad. közbenjá
tára kiadandó fölhatalmaztatásom. Magán emberre
a választmány, mint tapasztaltam, semmi esetre sem
engedné meg, hogy bármiket is widékre elküldjek. —
Ha egyetemünk fölállhat, s mi azzal, illetőleg a m
kormánnyal megegyezhetünk, reménylem, e lépetlen
szabály meg lesz változtatva. Addig engem a betű
megfolhet, csak rosszakaróim legyenek.

Petty még mindig fejérvárt dolgozik; valamint Kő
lozsvárt úgy ott is tömérdek temesi, krassói, szörényi
okleveket talált.

Julius első napjaiban megyek Pestre s onnan tovább
Abar Leeni találkozásunkig kis szívétől minden jót kívánó
igaz tisztelője s barátja

Kolozsvár jul. 5. 1870.

Igen tisztelt barátom.

Küldöm vissza Kretobulosz fordításából a 2-dik ív correc-
turáját. Minthogy nem tudom, melyik nyomdában
fedik, azért nem küldhettem egyenesen a nyom-
dába.

Ezen ív lapjai fölött kontrolirától e szavak
állanak: Cretobuli Vita Mehem. II. és a
másik lapon: Epistola Dedicatoria, a mi a tar-
talomnak nem felel meg, mert az ajánló le-
vélnek még az első ív közepe tájáu vége volt
— Én ezen föliratokat nem törültem ki,
nem tudván hogy szükséges-e vagy nem a la-
pok fölött valami fölirás. — Méltóztassék
erre nézve a fiedőt utasítni.

Az első ív correcturáját nem látván nem
tudhatom, nincs-e abban is Epist. Dedica-
toria czim maga a szöveg fölött is.

Fiziratom 26-dik lapjához egy kis
jegyzetet mellékeltem, a mely csak a
görög

szöveg kiadására vonatkozik. A szedő ezt is kiszedte forditásom közzé; a hol annak helye nem lehet. Én azért e sorokat kitöröltem. — Dethier úr a görög textusban bizonyosan észre fogja maga is venni a hijányt és ki fogja pótolni a kihagyott szavakat.

A napokban szándékoztam fölmenni Testre néhány napra s onnan tovább Nógrádba, Borsodba és Tatafira. — Indulásom azért maradt el, mert még néhány választ be kell várnom bizonyos ügyeimben. Ezektől függ, hogy mikor induljak. Ugy gondolom, hogy ezen hó nap közepe felé indulhatok: de ez még nem bizonyos. — Megethetik, hogy indulásomat elhalasztom a vasút megnyitásáig mely némelyek szerint julius közepére volt gondolva, de hihetőbben csak augustus elején fog megtörténni.

Ha szükséges és lehető, kérném még a 2-dik ivet revisióra, valamint az 1-ső ivet is; mert a szedő ügyességébe nem merek nagyon bizni; miután mint látom az én kéziratomat sem tudta sok helyt elolvasni és megérteni. A bécsi nyomdából 5–6 iven sem találhattam annyi hibát mint itt egy iven; Holzhausen egyébiránt csak a revisióra küldte hozzám az iveket, mert maga a nyomda tart igen jó correctort. — Talán csak a pesti nyomdáknál is van alkalmazva türhető corrector. (?)

A legszivesebb tisztelettel maradok

igen tisztelője s barátja
Szabó Károly
ml

Kiszedt

Kolozsvár jul. 8. 1870.

Igen tisztelt barátom!

Küldöm vissza az I. ív (2-dik) correcturáját Kristóbulosz fordításából.

A nyomda correctora, mint látom, kéziratomra nem sokat ügyel, maga fejétől sokat változtat, a tulajdonneveket kis betűvel szedeti stb. szóval, ha ezt az első ívet is el nem kérem, meg lett volna lőve a kiadás. — Kérném, hogy a szedő és a corrector az én kéziratomra figyeljen, ne a maga gustusára. A fordításért én felelek.

Az ellen hogy épen-t, közül-t szedje, nem szólhatok; ebben, a könyv saját kiadása lévén, az Akadémiát parancsol. De hogy a corrector az interpunctiókat szerinte változtassa, közbe szúrjon egy felesleges névelőt (a-t) seb, s így a fordítást értelmetlenné tegye, abba nem egyezem.

A 13. 15. lap fölött Epistola Dedicatoria áll: holott az ajánló levélnek már a 7-dik lapon vége van. Én azért ezt kitörölve helyébe ezt irtam: Critobuli Vita Mehemetis II. — Nem kellene-é ezt megosztani, hogy a páros lap fölibe jöjön Critobuli, a páratlanra pedig Vita Mehemetis II.?

A 2-dik íven is ott állt mindegyik páratlan lapon: Epistola Dedicatoria. Ez onnan is mindenestre kitörlendő lesz.

A 16-dik lap közepe tájan ezen szavak állanak: a Kelöszban felvő Khemi várból Minthogy nálam nincs a görög szöveg, s a nyomdától nem küldték el kéziratomat, nem tudhatom, helyesen vannak-é a helynevek írva? Kérem azért, méltóztassék ezen hely a kéziratomban megnézni vagy megnézetni.

Bocsánat e sok akadékoskodásért, de szégyellném, ha a munka hibáitól kemzsegve jelennék meg.

Azt hiszem, ezen hónap közepe tájan fölmehetek Pestre; ez azonban még nem bizonyos.

Szíves üdvözlettel maradok

őszinte tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

Kolozsvár jul. 14. 1870.

Igen tisztelt barátom!

Küldöm 1862. jul. 27. kelt levelét az anabaptista magyar könyvről. Le-
veleim közt, melyeket gy dosan megtartok, egy pár percz alatt
rá találtam. De küldöm egyszersmind ezen 1570-ben nyomtatott
könyv czimmását is, melyet valaha Hénosi Gözsér kéziratából
vettem s az idén Eötvös Lajos által a m. n. Muzeum Janko-
vics-féle példányáról betűhiven kijavittattam.

Maga a könyv megvan a m. n. Muzeumban, közben 4¼ ív
(A6 – E7) hijával.

Az én nézetem szerint e könyv fordítása inkább tulajdonít-
ható Dávid Ferencznek, mint Heltainak. Dávid a legmerészebb
ujitó volt dogmák dolgában, míg az öreg Heltai 1570. táján
inkább tartózkodó lett s a mindennap uj hitet kováctolók ellen
ki is kelt. S bizonyos Dávid munkáiból, hogy ő a gyerme-
kek megkeresztelését csakugyan határozottan kárhoztatta;
mit Heltairól lehetetlen volna bizonyítni.

A levelet és czimmást néhány nap mulva Testen sze-
mélyesen fogom visszakérni.

A correcturában a valóban hosszú hangzókra a legszívesebben ügyelek. Én nem vagyok képes e szavakat víz, tu-út, így úgy, szomorú, keserű stb. röviden ejteni, s a nyomtatásban az ~~elve~~ volna elvem, hogy a mit 5–6 millió ember helyesen hosszúnak ejt, a nyomtatásban is legyen hosszú: de ezt a szedők és correctorok okossága és mekacssága miatt kivinnem soha nem lehetett. Azoknak parancsolni lehetetlen. — Ha a szedő és corrector engedelmeskednék, az én dolgozataimban soha rövid hangzó nem állana ott; a hol nyelvérzékem és meggyőződésem szerint igazán és helyesen hosszúnak kell lenni.

Szombaton szándékozom indúlni s Pesten néhány napot töltve tovább utazni legalább Datakig, talán tovább is Eperjesig vagy Késmárkig.

Az ohajtva várt találkozásig is a legszivesebb tisztelettel vagyok

igaz tisztelője s barátom
Szabó Károly m.k.

Kolozsvár nov. 4. 1870.

Igen tisztelt barátom Uram!

Az erd. Muzeum Hungaricumainak összeirásából (1777-ig) ismét küldök egy pár ivet, melyen még az E betű sem végződik s már is 541 szám áll. Ebből követ keztetve könyvtárunkban lesz mintegy 2500–3000 szám. — Ezek összeirását lassankent folytatni fogom, s reménylem hogy, bár igen sok sietős munka tódult rám s a Székely Oklevéltár igen sok időmet elveszi, új évig az egész összeirást befejezem. — Méltóztassék tudósitni elég lesz-é a határidő új évig; ha sietős a dolog, elébb is bevégezhetem.

Ezen csekély küldeménynél bizonyosabban sokkal becsesebb lesz t. barátom Uram előtt az ide mellékelt szerteszét szakadozott fél ivnyi kézirat, mely nem egyéb mint Brutus Mihály Magyar historiája I. könyvének legelső levele, t. i. az I. Liber tartalmának kezdete. — A kéz, mely e levelet irta, a mint a Brutus pesti egyetemi csonka codexének hasonmásából bizonyos, ugyanaz, mely a pesti

egyetem

egyetem codexét irta, és igy ez a levél a pesti codex kiegészitő részéül tekinthető, ha csak Brutus ezen irnoka több példányt is nem készitett, a mi nem lehetetlen. — Az ezen levelen látható igazitások kétségtelenül Brutus saját kezétől valók, mint a Brutus munkája mellett közlött hasonmás bizonyitja.

Én erre a rongyolt levélre a minap, midőn Szilágyi Sándor részére némi Turcicumokat kutattam, az erd. Muzeum kézirattárában akadtam, néhai Dr. Ötvös Ágoston hagyatékában, mely igen sok ép és rongyolt eredeti oklevél, fejedelmi levéltári fogalmazvány, levelezés, másolat stb. halmazából áll. Brutus ezen egy levélnyi töredéke, igen hihetőleg valaha mint haszontalan rongy papiros, takarójául szolgált valamely csomag irománynak s azért szakadozott igy össze. Azon nem kételkedem, hogy e töredék valaha a gy. fejérvári káptalan ~~[illegible]~~ levéltárában volt, (hihetőleg az ép codexxel együtt) s valamint gr. Kemény József és Ötvös Ágoston gyüjteményének nagy része ez is onnan került

rült ki a teljességgel nem becsült, registrálatlan heverő, állami s fejedelmi levelezések, conceptusok, turcicumok stb. roppant tömegével együtt, miből most a gy. fejérvári káptalan levéltárában említést is alig érdemlő csekély maradványok vannak, mint ott a tavasszal és legközelebb túl a dunai utamból visszatérve (mind kétszer Desty Frigyessel együtt) tett kutatásom alkalmával meggyőződtem; mikor is én ott Brutus munkájának nyomára nem akadhattam.

Ezt az egy levélnyi töredéket sietek t. barátom Urammal tudományos használat végett közleni, óhajtva várván erre teendő észrevételeit. Ha sajátom volna, szivesen szolgálnék vele a pesti egyetem csonka példánya kiegészitésére: de igy kötelességem visszakérni s kézirattárunkban őrizni, melyben Brutus munkájából fájdalom csak ezt az egy levelet tudjuk fölmutatni. Azonban ez a csekélység is nyereség annyiban, hogy Brutus elől csonka I-ső könyvének legalább tartalmát adja, és igy megérdemelheti, hogy Brutus munkái mellett a függelékben kiadassék.

Ma tettem postára Kritobúlosz 11. és 12-dik iveinek correcturáját; reménylem hogy a hátra

lévő

8-9 ív még az év végéig ki lesz szedve. Ezt különösen azért is okajtanám, hogy a forditási tisztelet[illegible] még hátra lévő részét minél elébb fölvehetném. A munka megkezdésekor fölvettem 200 ftot, azután ha jól jut eszemben tavaly Toth Lőrincz úrtól is mét fölvettem Pesten 100 ftot, s igy csak körülbelül 100 ft járna részenre, de a mostani itt is folyvást drágúló életmód mellett, ez is jó segitség volna rám nézve. Ha a munka ~~be~~ nyomtatása be lesz fejezve, kérem, legyen szives az engem illető összeg utalványoztatni, vagy értesitni, mit tegyek, hogy azt minél elébb megkaphassam.

Igen sajnáltam, hogy Pesten a mult hónapok szombathelyre menet s onnan vissza jövet személyesen nem lehetett szerencsém találkozni; meglehet azonban hogy még az idén karácsony után megfordulok Pesten, ha t.i. bátyám leányának lakodalmára lemehetek, s ez esetben elviszem magammal több száz darab ujabban gyüjtött régi magyar czimmásomat, melyekből most egy pár hét alatt néhány könyvészeti czikket dolgozok a B.T. Közlöny tárczája számára.

A legszivesebb tisztelettel maradok

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

MAGYAR AKADEMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár nov. 6. 1870.

59

Igen tisztelt barátom Uram!

Kritobúlosz 13-dik ivének correcturája közben, ~~úgy~~ melyet postán ma küldtem vissza, úgy rémlett előttem, hogy az előbbeni néhány iven, a mint a szövegbe II. Mehemet uralkodási éveinek meghatározásait (Kr. u. számitva) utólagosan bepótoltam, számitási hibából, a sietés és hirtelenkedés közben hibákat követtem el.

Ha csakugyan igy áll a dolog s az ivek már ki lévén nyomva ezen segitni nem lehetne, kérem méltóztassék ezen hibákat a sajtó- (valósággal számitási) hibák közt kijelölni.

Azt hiszem, minapi küldeményemet (Brutus munkájának első levelét) Szilágyi Sándor barátom már átadta.

Erről s a ~~sajtóhib~~ számitási hibákról, ha csak egy pár sorban is, szives értesitését kérve maradok

legigazabb tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

Nagyságos Toldy Ferencz Urnak

Pesten.

Lipót utcza 45. szám

Kolozsvár nov. 24. 1870.

Igen tisztelt barátom Uram!

Ma kaptam meg Kritobulosz correcturájának utolsó ívét a 17-diket s a 18-ból az első lapot, melyen a szövegnek vége van.

Kaptam egyszersmind 2 ívet, mely mint látom Függelék a Dethier által görögül kiadott Kritobúloszhoz.

Ezeket is lefordítsam-é? — Ha a magyar forditáshoz függelékül ezek is szükségesek, rögtön hozzá fogok, és sietve elvégzem a forditást. A függelék 2-dik darabjából csak 69 görög vers jött el, holott az egész 759 sorból áll. — Itt a görög verseket magyar forditásban adjam-é?

Ezen függelékek forditása igen nehéz dolog, kivált ha a Dethier által használt s jegyzeteiben emlegetett munkák nincsenek kezemnél: de megpróbálkozom velök.

Az I. függelékben magát a görögül

írt

irt jóslatot, melyben az egyes szavak csak egykét görög betükkel voltak irva, valamint ezek görög megfejtését is, ugyszintén a Dethier jegyzeteiben idézett görög szavakat, mulhatatlan lesz a magyar szövegben is görögül szedetni. Ez besten nem okoz-é igen nagy bajt és hátra maradást?

Hogy Dethier jegyzeteit miért irta új görög nyelven, kinek és minek akart ezzel használni, azt én nem tudom. — Európában byzanti irók kiadásánál még én ezt nem láttam. — De már ez az ő dolga.

A II-dik számú függeléket (mely 759 sor görög vers) természetesen magyarra kell fordítnom, de ezt a sületlen versek után én versekben nem tehetem; sort sorral vissza adhatok prózában.

A most küldött 2 ivet dec. 1-sejére talán felküldhetem fordításban; addig még meg kell hozatnom Müller Jos. Byzantini

sche Analectáit s Fallmereyer munkáját stb.; mert különben a Dethier jegyzetein nem lehetek képes eligazodni.

Miután a most kapott 2 nyomtatott iven kivül a II-dik függelék még legalább 2 nyomt. ív lesz, alig hiszem hogy az én magyar fordításomat, közben itt ott kevés görög idézetekkel, jan. elejére ki lehessen szedni s igy a nyomtatást befejezni.

Ez rám nézve annyiban baj, hogy most már nem reménylhetem, hogy a részemre még járandó honorariumot hirtelenében megkaphassam; pedig erre dec. elejére, ha csak egy két ivért is, biztosan véltem számithatni, s valóban igen nagy szükségem volna, miután családom őszi s téli szükségeire, fára stb. minden rendes jövedelmemet el kellett költenem.

Ha kieszközölhető volna, hogy a már fölvett 300 fthoz december elejére még a negyedik 100 ftot megkaphassam (a munka a függelékekkel együtt többre fog menni bizonyosan 20 sőt 21 ivnél is) igen le lennék köteleze s nagy köszönettel fogadnám. De

t.

De t. barátom Uramnak ez ügyben teendő
közbenjárását csak arra az esetre kérem
ha ezen pénz kivétele nagy alkalmatlan-
sággal vagy kellemetlenséggel nem volna egy-
bekötetve. Ellenkező esetben kérem,
legyen ~~egy~~ zwes pár sorral még dec. 1-seje előtt
értesítni, hogy erre nem számíthatok; mikor
is osztán gondoskodom, hogy üres tárczámba
másunnan kerítsek pénzt, melylyel új évig
megélhessek.

A legszívesebb tisztelettel maradok

T. barátom Uramnak

igaz tisztelője s barátja
Szabó Károly
mk

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár dec. 1. 1870.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Igen tisztelt barátom Uram!

Legelsőben is hálás köszönetemet fejezem ki a minap kül-
dött 100 ftért, melyet hogy oly hamar megkaphattam,
rám nézve valódi jótétemény volt. — Ide mellé-
kelve küldöm a nyugtatványt, kívánat szerint
8-rétre írva.

A Kritobuloszhoz járulandó 2 görög függelék
közzül az I. számút (mely egy ív) 5-dikén
postára teszem. — A II. számút is (melyből ed-
dig az első ívet kaptam) lehető leggyorsabban
lefordítom s azonnal küldöm. Erre nézve azon-
ban, ha lehetséges volna, kérném megküldetni
Dethier franczia fordítását is, ha t. i. ő ezeket
is kinyomatta francziáül is. Van ugyanis a név-
telen görög versirónál néhány középkori keresz-
tes vitéz neve a görögben annyira eltorzitott
alakban adva, hogy nem vagyok képes rá ismerni.

Könyvekre nem lesz szükségem, miután
Müller Byzantinische Analecten-jeit a bécsi
cs. Akadémia Sitzungsbericht-jeiben megkaptam

s igy már most tudom, hogy a Dethier ujgörö
jegyzeteiben mik a Müller szavai, mik Dethi
saját megjegyzései.

A küldött 2 görög függelék czimlapjaina
nyomdászati kiállitása a görög kiadásban eg
mástól igen eltérő; megkisértem a magyar
kiadásban összevágólag kiállitni. Méltóztas
sék összehasonlitni s a szerint adni, a mint
leghelyesebbnek fogja t. barátom Uram ta
tani.

Olvasom, hogy Mátyás Flórián már III-di
czikkét olvasta a m. Akadémiában Béla k
névt. jegyzője koráról. Nagyon kételkedem be
hogy Mátyás Úr ebben a kérdésben oly dönthe
tetlen érvekkel tudna föllépni, melyek neki
gúnyt és gorombaságot az ellenvéleményüe
ellen megengedhetővé tennék. Ha ő csak ebbe
excellál, ugy perét vesztette. S azt, ha nem az
ő nyers módorában is, de élesebben vissza tu
nám neki vágni. Azonban nem tudom, meg fog
nak-é ezek a czikkek jelenni? mit igen ohaj
tanék.

tanék. Ez esetben feleletem egy két hét alatt kész
lenne. S nem tudom, ki nevetne az Akadémiában
utóljára.

Fogadja t. barátom Uram, legszivesb részvét
nyilatkozatomat közelebbi gyöngélkedése iránt;
s legyen meggyőződve, hogy senki tisztább lélekkel
nem kivánhatja minél számosb évig tartandó
jó egészségét, mint

legigazabb tisztelője s
barátja Szabó Károly mk.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

U. J. A Hungaricumok megkezdett jegyzélét remény
lem új évig befejezhetem; de ha egészen
el nem készithetném is, új évkor nagy részét
fel fogom küldeni. – Most Thalynak is kellene
czikket adnom, az Erd. Muz. Évkönyveiben is
szedik közleményeim folytatását, s Kritobulos
forditása mellett a Kolozsvártt új évkor megin
ditandó ~~k~~ jobboldali napi lap ügye is sok időt
elvesz tőlem, melynek szerkesztője semmi esetre sem,
de egyik névtelen főmunkatársa leszek (ha t. i. a lap
csakugyan megindül).

Kolozsvár dec. 8. 1870.
Litt. dec. 10.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

62

Igen tisztelt barátom Uram!

Küldöm a Kritobúloszhoz tartozó függelék I. számát. Egy pár napot azért késtem vele, mert a Dethier által emlegetett könyveknek utánol jártam s mindent magam is megnéztem, hogy forditásom jó lehessen. Egyébiránt igy is kész lettem volna vele 5. dikére, ha közbe nem jő az, hogy a Kolozsvártt új évkor megindítandó napi lap ügyében örökösen nem zaklatnak. Ettől valahára szerencsésen megmenekültem. Szász Béla lesz a szerkesztő, ki elhagyja m. vásárhelyi tanári állását.

Forditásom kéziratával együtt küldöm az eredeti szöveget is; a görög textusra nézve a szedő és corrector a konstantinápolyi nyomást is használhatja segitségül, bár az sem ment egészen a sajtó hibáktól. A szedőt arra kérem figyelmeztetni,

hogy

hogy a számokkal megjegyzett 18 görög sort
18 sorban szedje, úgy éppen mint a kons-
tinápolyi nyomásban áll; mert Dethier je-
zeteiben úgy hivatkozik a sorokra.

Én ezekben a függelékekben valami nagy
nyereséget nem látok; azt hiszem, hogy ezek
Kritobulosz mellől, kinek munkájához ne-
tartoznak, bátran elmaradhattak volna.
De ez már nem az én gondom. — Három négy
ívet örömestebb forditnék Kritobuloszból va-
más egykorú s így becses byzanti iró munk-
jából, mint hogy (néhány sor) efféle késő kori koholmány-
nyal vagy a II. sz. alatti sületlen politik-
versekkel vesződjem.

Azonban a II. számú verseket is, termé-
szetesen prózában, sietve leforditom. A nála-
lévő első ívet 3-4 nap mulva küldöm s
a mi még hijányzik belőle, mihelyt kezemhez
jön, azonnal leforditom.

Jövő alkalommal küldöm az erd. Muz.
könyvtár

könyvtár hungaricumai jegyzékének folytatását
is, melyet új évre igyekezem befejezni.

Ha Mátyás Fl. czikkei megjelennek, kérem
méltóztassék azokat nekem postán azonnal
megküldeni.

A legszívesebb tisztelettel maradok

őszinte tisztelője s barátja
Szabó Károly mk

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Holoszvár dec. 20. 1870.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Igen tisztelt barátom!

Magyar megörültem, a mint közelebb vett leveléből olvas-
tam, hogy a tört. bizottság Kritobulosz magyar
fordítását az ahoz nem tartozó mellékletek
nélkül fogja kiadni. S azonnal félbe hagytam a
nálam lévő II. számú függelék fordítását,
melyből, minthogy mostanában sok más dolgom
volt, fél nyomtatott ívnyinél alig fordítottam
valamivel többet. Szerencse, hogy többet nem dol-
goztam hijában; pedig aztalomon volt az egész
verd Müller Byzant. Analectenjeiben, honnan
Dethier is vette; de nem haladhattam benne,
mert a Muzeum Evkönyveiben szedik bibliogr. köz-
leményem folytatását s a "szedő" minden nap sürge
tett, s e mellett az új évkor itt megindulandó
"Kelet" cz. politikai napilap ügyében is tömér
lek időt kellett veszteglenem.

Miután a magyar Kritobulosz e szerint
20 ivre bizonyosan nem megy, én pedig azt
tudva

tudva, hogy a könyv a velem közlött mellék-
letekkel együtt bizonyosan többet ad 20 ív-
nél, már a 16–20-dik ívért járó negyedik
100 ftot is fölvettem: természetesen köteles-
gemnek ismerem azt az összeget, a mennyivel
kevesebb illet meg az egész kötetért, vissza-
szolgáltatni. Csak azt sajnálnám, ha ezen elő-
legezésért, akár rám akár t. barátom Uramra
ki kéréseme ezen 100 ftot sajátjából lekül-
deni szíveskedett, a legesekélyebb kedvetlenség
is hárúlna.

Kérem azért, méltóztassék ez ügyet el
igazitni s engem értesitni, mennyire megy
a visszatéritendő összeg s új év után azt
azonnal megküldöm.

A magyar szövegből már 10 nyomtatott
ív kezem közt van; a többit is kérem, ha
már ki van nyomtatva, hogy a tartalmat
(ha ugyan szükséges) megcsinálhassam.

Dethier előbeszédét, mihelyt megkapom,
azonnal leforditom s rögtön küldöm, hogy a
köte-

köte minél elébb be legyen fejezve.

A mi az én jövőmet illeti, meg volnék nyu-
godva, ha reménységem lehetne, hogy a terve-
zett kolozsvári egyetem octoberre fel lesz ál-
litva. Ez esetben Kolozsvártt el nem hagy-
nám. Mert a terv szerint a muzeum-egyesület
könyv- és kézirattarát (a tulajdoni jogot ma-
gának föntartva) átadna az egyetem haszná-
latára, miért kölcsönben az egyetem helyiséget
adna a könyvtárnak és igy bennünket évi
1600 ft kiadástól megmentene s én vinném
a könyvtárnokságot s egyszersmind tanitnám
a magyar történelmet (s magam jó kedvéből
egy pár órán hetenkint a m. diplomaticát is).
Igy itt megélhetnék és sehova el nem köl-
tözném. Ha azonban ebbe nem bízhatom,
a mit egy két hónap alatt talán megtudhatok,
kénytelen leszek october előtt mintegy fél
évvel leköszönni; mert apám s anyám örökségét,
melyből eddig eleget áldoztam, hogy családomat
1000 ft fizetésem mellett föntarthassam, vég-
képen

végképen el nem pusztithatom. Két három hó-
nap alatt ez iránt tisztában leszek, s ha
Pestre kellene költöznöm, reménylem, hogy míg
dolgozni birok, ott kevesebb gonddal megélhe-
tek, mint itt, hol a vasút épitése óta az élet-
mód aligha 10-15 százalékkal ~~[illegible]~~ olcsóbb mint
a fővárosban, sőt némely czikkekben még drágább
is.

Az igaz, hogy én sehol oly jól nem érzem
magamat, mint az erd. Muzeum könyvtárában
s Kolozsvárt mindenkivel jól vagyok: de
kénytelen vagyok nem csak magamat tekinteni.

Tisztelt barátom Uramnak állandó jó egészsége
fáradhatatlan munkásságához még számos évig
törhetetlen erőt s jó kedvet kivánok s óhajtom
hogy a beállandó uj évet tisztelt családja kör-
ben örömmel és boldogan töltse.

legigazabb tisztelője
Szabó Károly mk.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár apr. 22. 1871.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

64

Igen tisztelt barátom Uram!

A kérdezett emlékérem ügyében eljárván meggyőződtem, hogy
az erd. Muzeum emlékére semminémű érem nem volt
verve, s igy bizonyosan csak a kolozsvári szinház
50 éves jubilaeumának emlékére verendő éremről
lehet szó. Ez iránt Sándor József szinházi titkár-
ral beszélvén, ő biztositott, hogy a kivánt ezüst
példányt át fogja nekem adni, ha készen lesz,
t. barátom Uram számára; áráról azonban még most
nem mondhatott bizonyost. — Az érmet, mihelyt
itt kapható lesz, azonnal el fogom küldeni.

Most küldök egy kis részletet az 1777-ig
terjedő Hungaricumok jegyzéléből. Hogy igéretem
szerint húsvétra az egészet össze nem irtam, ne mél-
tóztassék feledékenységemnek tulajdonitni, hanem
annak, hogy sokfelé el vagyok foglalva s szabad i-
dővel, kivált miolta a Székely Oklevéltár nyomás
alatt van, — melyben az utolsó betüig mindent
magam másolok, szedcsetek, corrigálok stb. — alig
alig rendelkezem. De már ezzel a munkával jól
előre haladtam s igy a jövő hónapban több üres
időm

időn lesz s azt e jegyzék befejezésére föl fogom használn

Kritobulosz befejezését rég óta várom. Bi
nyosan Dethier-n mulik a dolog? Rám nézve
ez azért kellemetlen, mert a forditás tisztel
díjában őszesen 400 ftot vettem föl, a men
nyire ismám szerint az egész munka, a függ
lékek elmaradása után, bizonyosan nem meg
s így ohajtanám tudni, mennyi lesz részemrő
visszatéritendő az Akadémia pénztárába.

Az erd. Muzeum ügye, részvényeseink csa
nem teljes elmaradása után, a költség foly
nos emelkedése miatt, igen szomorúan áll; a
kolozsvári egyetemből lesz-é s mikor lesz v
lumi, a jövendő titka, s így az én állásom
itt, most is mint 1860-ban 1000 ft fizetéssel,
igen nehéz; de csak kitartom, a meddig bíro
kevés birtokomat is folyvást fogyasztva.

Mikor lesz t. barátom Uram jubilaeumán
napja, ohajtanám tudni, hogy akkor, ha csak
körülményeim engedik, ez ünnepélyen legősin
több tisztelői s leghálásabb tanitványai s
rában én is részt vehessek. Destre a nyár

folytában külömben is föl kell mennem, s ha lehető
lenne, útamat ez alkalommal együtt ejteném
meg.

Magamat szives baráti jó indulatába ujánl
va maradok

legigazabb tisztelője
szabó Károly

Kolozsvár 1871. jun. 15.

65

Igen tisztelt barátom Uram!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Bocsásson meg, hogy akadémiai rendes taggá választatásomról szóló távirati tudósítása óta, mely mint irántam mindig tanúsított legszivesebb jó indulatának ujabb bizonysága, lelkemnek igazán jól esett, mind eddig hallgattam, s lekötelező szivességét ha egyébbel nem, legalább néhány sorral nem viszonoztam.

A mult hónap utolsó tíz napját részint a n. enyedi tanári érzekezleten, részint Küküllő vármegyében egy jó barátom Bedőházi János leányának lakodalmán töltöttem. S midőn junius 2-dikán hajnal előtt haza érkeztem, egyik igen jó ~~[illegible]~~ barátom Kócsi Károly halála zavart meg, kivel az innep előtti napokban Enyeden még vigan voltunk, s ki néhány napi betegsége után nejét és 4 gyermekét igazán nehéz anyagi körülmények közt hagyta hátra. Az ezen szerencsétlen család ügyeiben való fáradozás egyéb dolgaim mellett csaknem minden üres időmet elfoglalta a közelebb mult napokban.

Emlitett enyedi és küküllői kirándulásom alkalmával muzeumi könyvtárunk részére oly becses ajándé

lálotat nyertem, a milyenekre reménylni sem merte
volna.)

A n. enyedi minorita kolostor könyvtárában ugyan
mintegy 1200 körül könyv között (mely 1879-ben az
kolostorban és egyházában elhörcsögött dúlás és öld
lés mellett is szerencsésen megmaradt), megbaptam
Laskai János, Aesopus életéről, erdőlőtéről stb. cz
mű munkájának eredeti kiadását. Debreczen. 15
Kr. A–G3 = 51. szétlan levél, prózában. Ezzel eg
kötetben, illetőleg elébe kötve, van Szikszai Fa
bricius Balázs Nomenclaturájának debrecreni 15
dikii kiadása, czímlapja és első levele hiján,
Oltardus Mihály Lőcsvári betűrendes latin-magyar
szótárával együtt, hi ezen két könyvet egy kötet
Debrecenben 1594. apr. 23-dikán vette 46 déna
s 19 levélre igen sürün irt Verborum et rerum Indi
maj. 11. dikén végezte bé. – Ezt a kötetet a derék
gvardián szíves kesztyűvel átengedte könyvtárunkn
Ennek harmad napján Kész-Veszszősről
Kükülővárra átrándultam, ott a kastély régi
könyvtárában, melyet ezelőtt több évvel már
átnéztem, de a mely mostanában a padlásról
lehozott ócska könyvekkel gyarapodott, rá akadtam
Szikszai

Szikszai Fabricius Balázs szótárának debrecreni 1619-
diki 12r. kiadására, melyből csak a czímlap hiány-
zott. A jószágigazgató ezt rögtön átengedte könyv-
tárunknak, s így igazán szép szerencsénnyel térzem
vissza rövid utamból. Szerencsémet még növelte az a
körülmény, hogy itthon a félre tett czédulákon
és rongyok közt keresgetve ezen kiadás czímlapját
is megkaptam s így példányunkat kiegészíthettem.

Egy pár hét alatt ezen munkáról egy rövid
czikket szándékozom közzé tenni a Budapesti Kö-
lönyv tárczájában.

A múlt hónapokban a székely Oklevéltár nyom-
tatása, melynek anyagát egy magam gyüjtöm,
másolom, javítom, igen elfoglalt, s ez egyedüli ok,
hogy az 1777-diki évig terjedő Hungaricumok
jegyzékének folytatásával elkésztem. De sokfele
elfoglaltatásom és bajom mellett sem fogok ezzel
elkészülhetni, s az egész jegyzéket, ha kész
nem lesz, Sept. 1-sére magammal viszem Pestre; s
ha pedig a dolog sietősebb, részletekben ad-
dig is közlöndözöm.

Muzeumunk évkönyvei az V-dik kötet nem
rég megjelent utolsó füzetével aligha meg
nem

nem szünnek; a példányokat, melyekből azonban cs
mintegy 130 teljes, Steintól magunkhoz vettü
s 50-t megtartunk a könyvtárban jövőre cser
ajándéknak; a többit pedig kiosztjuk részvényesei
közt, a szerint a mint jelentkeznek, ingyen. E
dig alig 30 példányt vittek el; holnap átvesze
egy ép példányt t. barátom Uram számára is
A szinházi emlékéremről eddig semmit sem
tudok, de a titkártól Sándor Józseftől minden
esetre meg fogom szerezni, mihelyt kaphat
lesz.

Kritobulosz megjelenhetik-é nem sokára? E
nek terhét szeretném lerázni nyakamról, s oha
tanám tudni, mennyit kell visszatéritnem az
Akadémia pénztárának a munka közben álta
fölvett 400 ftból, a mennyire az ivek száma sz
rint az én dijam nem mehet.

Magam s családom mind jó egészségben vagyun
s így az élet terhét jó kedvvel viselem, s jó r
ménység fejében, a meddig csak lehet, Kolozsvárt e
nem hagyom.

A legtisztább szivből minden jót kivánva marad

Tisztelt barátom Uramnak

legigazabb tisztelője
s barátja Szabó Károly

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár dec. 6. 1871.

Igen tisztelt barátom!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Borsásson meg feledékenységémért, hogy a pontosan meg-
küldött 150 ftról szóló nyugtatványt csak
most küldöm. Annyira el vagyok foglalva mun-
kával, hogy egy hét óta levélet irni eszembe
sem jutott. Ráthnak a hónap végén küldtem
fel munkáim I. kötetének kéziratát. A szé-
kely Oklevéltárral most már a nyomda nyakra
főre siet, – a tavaszon és nyáron 5 hónapnál
tovább pihentek vele, mert a nyomda nem
volt képes papirost szerezni, – most már a 18-
dik ivet szedik, s Finály uj évig, meddig a
nyomdát kezeli, a kötetet be akarja végezni.
s a tömérdek iskolai, egyházi, főconsistoriumi s
más gyülés igen sok időmet elrabolja. – A mi
időm a hivataltól, tanitástól szabadon marad,
leginkább az országgyülési végzések másolásá-
ra forditom. Ez a munka rám nézve valódi

szerencse

szerencse, mert e nélkül az itteni határtalan drágaság mellett népes családomat ki nem tarthattam volna, ha csak birtokomat Csongrádban el nem adogatom. Igy ha egészségem mely folyvást a legjobb, megmarad, ebbe a kénytelenségbe nem jutok, s ha Kolozsvárt az egyetem fölállításáig képes volnék kitartani, talán meg lennék szabadulva mostani nehéz helyzetemből.

Az erd. Muzeum Hungaricumainak jegyzékéből most csak egy félivet küldök. — Uj év után küldök nagyobb csomót; mert most már valahára Szilágyi Sándor részére az erd. Muzeum minden Turcicuma le van másolva, s igy a napokban végkép meg leszek szabadulva attól a lassu és fáradságos munkától hogy a tökéletlen másolatokat az eredetiekkel összeolvasva betüről betüre kijavitgassam, a mi igen sok időt rabolt el tőlem.

Bocsásson meg tisztelt barátom Uram, hogy az igérz küldemények félbe szakadtak bizony nem jó akaratom múlt; január és februárban az egészszel kész leszek s alkalmilag fel fogom küldözni.

Magamat tapasztalt szives barátságába ajánlva maradok

Tisztelt barátom Uramnak

legigazabb tisztelője
s barátja Szabó Károly
mk

Kolozsvár febr. 18. 1872.

61

Igen tisztelt barátom Uram!

fogadja legőszintébb szerencsekívánatomat az ország gyülés egy művelt nemzethez méltó határozatához, melylyel a nemzet maga magát becsülte meg. Adjon a gondviselés számos évet, állandó jó egészséget, erőt és munkakedvet mind azon munkákhoz, melyek befejezését és megírását a nemzet csak Öntől várhatja és várja.

Ha én e munkákhoz bármi csekély adatok szolgáltatásával járulhatok, szerencsésnek fogom magam érzeni, hogy hálámat ez által némileg leróhatom.

Eddig a muzeumi könyvtár Hungaricumai jegyzékének elkészítésében közbe jött sok sürgetős dolgom miatt lassan haladtam, most is csak harmadfél ivet küldhetek: de a jövő hónapban az egészen kerekszül megyek; s mihelyt az idő megengedi, hogy a ref. collegium könyvtárában dolgozhatom: onnan is küldök effélé jegyzeteket, s azt hiszem, hogy néhány igen ritka é-

érd.

les darab ott is fog találhatni.

Magok a könyvek felküldésében sem lesz alka
ha t. barátom Ulram, a museum választmányá
és a tanári kar ez ügyben fel fogja szólítan

Sietve irt levelemet azzal az igérets
relesztem be, hogy egy pár hét multva több
jegyzetet fogok küldeni.

Addig is magamat szives barátság
ba ajánlva maradok

legigazabb tisztelő
s barátja Szabó Kár

Kolozsvár 1872 apr. 8.
Vtt — 11.

Igen tisztelt barátom Uram!

Bizony szégyenlem, mily rég óta s mily kis részletekben küldözöm az erd. Muzeum Hungaricumainak jegyzékét, melyet még mostanig sem birtam befejezni. Most is csak harmadfél ivnyi, az a mire a mult hetekben érkezhettem. Még vagy 600 czim lehet hátra, s ezeket majusban, ha felmehetek Vestre, személyesen szándékozom átadni.

Előbbi levelemben szándékoztam megirni, hogy a Spangár M. Bibliothecájanak egy része kéziratban most már gr Mikó ajándékából (az Aranka-gyüjteményből) az erd. Muzeum tulajdona, azonban akkor ez a tudósitás levelemből feledékenységből kimaradt. Minthogy nem tudom, hogy ezt a kéziratot gr. Mikó Imre nem közölte-é t. barátom Urammal, a kéziratot most nem küldöm, de ha szükség lenne rá, méltóztassék érzesitni.

Azt sem tudom, küldött-é Finály t. barátom Uram

Uram részére teljes példányt az erd. Muze
évkönyveiből; ha nem, vagy ha csak egye
füzetek kellenének, szívesen küldök, a mi
csak kell belőle, s az egyetemi könyvtár
példányának netaláni hijányait is kipót

Most egy pár nap alatt ki lesz nyomta
va egészen a Székely Okleveltár I. kötete
s azt hiszem, hogy még ezen hónapban be
bírom fejezni akad. székfoglaló értekezése
met is, s így talán május elején felmehetek
egy pár napra Pestre.

Muzeumunk ez idei közgyülése maj. 1
dikára van határozva; bár akkor intézetünk
jövője felett, kapcsolatban a tervezett kolozs
vári egyetem tervével, valamit lehetne vé
gezni, a mi nehéz helyzetünket könnyitené
De biz erre aligha lehet kilátásunk.

Az ohajtott találkozásig is a legszíve
sebb tisztelettel maradok

igaz tisztelője s barát
Szabó Károly

MAGYAR TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA

Kolozsvár jul. 25. 1872.

69

Igen tisztelt barátom Uram!

Küldöm az erd. Muzeumi könyvtár Hungaricumainak jegyzékéből a legutolsó szállitmányt, bocsánatot kérve, hogy sok közbejött dolgom miatt e jegyzék befejezésével ily sokáig késtem.

Az erd. országgyülési végzések másolataiból is küldök 20 ivet, melynek tiszteletdiját 100 ftban a minap már meg is kaptam. Hogy ezen kézirat átvételével és az Akadémiához juttatásával t. barátom Uramat terhelem: azt Horváth Mihály püspök ő mlga egyenes utasitása folytán tettem.

Septemberben a szepesi kirándulás alkalmával reménylem, hogy régi magyar bibliogr. jegyzeteimet a szepesi régi könyvtárakból örvendetesen gyarapithatom, s vissza jövet utamat Pest felé véve ne talán szerzendő ~~[illegible]~~ uj czimmásaimat szivesen közölni fogom.

Magam s gyermekeim a legjobb egészségben

vagyunk

vagyunk; nöm leghissebb leányunkkal 13-dika
óta a váradi püspök-fürdőben időzik, hogy rh
rheumaticus bajától szabadúljon, a mi azt hi
szem teljesen sikerülni is fog.

Magamat tapasztalt szives baráti jó ind
latjába ajánlva maradok

Igen tisztelt barátom Uramnak

legigazabb tisztelője
s barátja Szabó Károly m.

MAGYAR ÁRADALMA KÖNYVTÁRA

Kolozsvár 1872. dec. 10.

70

Igen tisztelt barátom Uram!

Ide mellékelve küldöm az erd. Muzeumegyesület Évkönyve„
inek 5 első kötetét és újabb nyomtatványait,
melyeket részvényeseinknek, kik kötelezettsé„
geiknek eleget tettek, most már, ha kíván„
ják, ingyen osztogatunk; miután könyvelere„
dés útján igen igen kevés példány fogyott
el belőlök.

Fogadja szívesen ez intézetünk nevében
tett küldeményt, fogadja szívesen hálás tisz
teletem nyilvánítását, melylyel maradok "

legörzintébb tisztelője
s barátja Szabó Károly

5

3

3

6

Kolozsvár nov. 2. 1873.

91

Igen tisztelt barátom Uram!

Az erd. Muzeum duplumaiból kijegyzett könyvek közzül mind azoknak, melyek még kaphatók voltak, jegyzékét és becsárát ide mellékelve küldöm. A könyveket mind kiválogattam s félre tettem, s mihelyt a maros-vásárhelyi gyűlésről haza jövök azonnal bepakoltatom s könyvárosi uton felküldetem. Azt hiszem, hogy 9. vagy 10-diken itthonn lehetek.

Alig van néhány órám az indulásig, hogy dolgaimat rendbe szedhessem; azért bocsánatot kérek sietve irt levelem rövidségéért. A legőszintébb érzéssel maradok

igaz tisztelője s barátja

Szabó Károly mk



5

3

6

Tekintetes Szerkesztő, és Titoknok Úr!

A' mult hóban Debrecenben kijött munkácskámat itt küldöm uraságodnak ajándékképen, melyről ugyan akkor tájban a hölgyfutár 90 sz. számában, valami Merényi nevü szót tett, de a' ki leginkább csak azon akadt fen, hogy a' fejét hogy mertem felynek irni, miért is engemet nyelvtan és ortographia nem ismerőnek nevez, ő maga azt mervén állítani hogy itt a' fő a' gyök 's a' fel ennek származéka! melyre nézve itt a' felyről egy értekezést vőlnék bátok önlapjában világeleibe bocsátani.—

A' napokban kaptam Szabó Károly barátomtól, a' Nmélty Sr. Jelekj József titoknokától egy levelet, melyben ő engemet egy önnel tett beszélgetés következtében szólit fel bizonyos kérdés megfejtésére, melyre ugyan még nem, de rövid időn válaszolni fogok.—

Ezentúl némü munkácskákkal magam is járulnék ön lapjához, ha szivesen veendené, 's lapjával megajándékozni szives lenne.—

Kérem legyen méltányos megemlitéssel lapjában „Lehelkürtje" cimü munkácskám felől.—

Magamat jó indulatjába ajánlva maradok

Debrecenben Várutca Komlósyház, 774. sz. alatt. 850
Novemb 28.—
Tekintetes urnak

alázatos szolgája
Balkányi Szabó Lajos.—

A'ki azonban nem akarja elismerni felyét teste fe-
jének: ám tekintse abjának, s talán az ily egyénről fo-
ták azt elmondani hogy a felyjén jár. Ezért láthatni
oly sok felyetlen embereket, de kik épen ezért nem
maradnak fejetlen.

Az ily felyetlen, de éppen ezért fejetlen nem
maradt emberek nem hogy felyökkel felfoghatnák
valamit, de még csak meg sem lábolhatják.

De hogy lett a felyből fő? *)

Igy! –

Nyelvünkben az e betü eredeti rokonságnál fogva e-
gész böcsületösséggel ö betüvé változván, sok
beszédünk henyekiejtésében pedig az l betü egész
tisztességgeê hang nélküü maradván: lett a
fel-ből fő. A pestmegyei ember ugyanis
fő mén pestre, nem felmén és ott fő talál-
ja régi magyar esmerőset, nem feltalálja.

Igy lett az ember felyjéből fő! s noha egyik
fő a másikat leföri – mikor aztán ugyan csak
fő a fő – mindazáltal minthogy mi fővünk:
látni való hogy a fő és gyöke nem fő se nem fő
hanem föv; a fő a föl-ből vagy fel-ből szárma-
ván. –

Ha pedig még most is vólna oly fejü ember
ki tagadná állitásomat, s igy felyét felynek
nem irhatom: lérem a kedves nő felyelet hogy az ily

*) Jegyzés. Bizonyos Merényi nevü egyén a Hölgyfutár-
szban azt merte állitni hogy a fő a gyök és a fel vagy
föl ennek származéka. – De ha a fő vólna a gyök, hogy szár-
hatnék abból föl vagy fejes: midőn a Bő-ből ből vagy Bejes
a kő-ből kől vagy kejes, a Tő-ből töl, vagy tejes nem származik

ely vagy fő nélküli egyéneket főzzék le. –

De minthogy én az ember felyjét se nem
fővőnek, se nem magát fejetni hagyó fejnek, se
em rablókint mást fejő fejnek, hanem az
mber fel részének tartom: igen ohajtanám
a minden ember az egész magyar országon
lebje iránt illő tisztelettel viseltetvén: azt e-
en túl felynek nézné, irná, és iratná. –

Balkányi Szabó Lajos. –

A' Fely

[illegible]n nem tudom miért írják ezt a' szót puszta j betüvel, ho[illegible] ez az embernek felje lévén: a' gyökben meglévő l betü[illegible]ek nem szabad volna elvesznie.

Igaz ugyan hogy az l. ly-é lágyult de az ellágyulás míg [illegible]m elvészés. Annálfogva, minthogy én – ha bár ellágyult [illegible] – semmis sem szeretnék a' nemzetéből elveszteni: a' [illegible]bjét felynek irom; mert jól tudom hogy a' szolgáló [illegible]ly nélkül csakugyan nem fej tehénet.–

De talán azok kik az ember feljét puszta j betüvel [illegible]eretik irni: azt azért teszik; mivel állállattak már [illegible]ogy sok fely csakugyan fej, míg más sok felyek [illegible]ejetnek.–

A' legelső nyelv – melyből minden földi nepek nyelvei [illegible]ámaztak – az ember felyét a' Kop hangutánzó szókszó[illegible] – a' mennyiben t. i az ember felye Kopog – Koponyának [illegible]ámetül Kopfnak latinul Kaputnak nevezi.– Meg [illegible]hagyta ezen ős elnevezést mind a' latin mind a' né[illegible]l, de a' magyar saját tapasztalásából látván azt [illegible]gy az emberi koponya míg meg nem kopaszul, és míg [illegible]inden hús róla le nem aszik: mindig fejetik: talán [illegible] tapasztalat vitte arra hogy az ember feljét fej[illegible]k irja, s csak midőn már semmi fejhető nincs rajta [illegible]llor legyen koponya, mely kopog: mint a' kivájt lopótik.

De ha az ember – a' mint illik az emberi méltóság [illegible] nem ily tökkel ütöttnek akarja nézni legfelsőbb ré[illegible]t, mint mely magát fejetni hagyja, s nem is olyva [illegible]ltó fejőnek, mely másokat fej: csakugyan nem irhatja [illegible]jnek; hanem egy kicsit feljebb becsülvén felyét, azt [illegible]lsőbb állásánál és rendeltetésénél fogva csakugyan [illegible]lynek kelletik leirnia, mit aztán nem is fejnek.–

840: 154. Pozsony, jul. 21én 1840.

15

Tisztelt barátom uram,

Udv. Secretárius Jancsó úrnak jegyzetei közül azokat, mellyeket Kegyed itt veszen, mint, érdekesbeket lemásolván, méltóztassék, kérem, ezen apzóságot a' Társaságnak alázatos tiszteletem mellett benyújtani.

Addig is, míg személyesen szerencsém lesken – nehány nap múlva – fogadja szíves üdvezlésemet.

Szalay

16

Addig is, míg személyesen lehetne szerencsém, kérem magamat a' Kis-faludi-tárz féle tisztelkedéstöl felmentetni, annyival is inkább mert ma 10 órakor az ülésben kell lennem.'

Szalay

Tekintetes
Vehedel Ferenz
Úrnak.

1845. febr

77

A' Jerneyféle beszédet ezzel visz-
szaküldöm. Én azt az illető czélhoz
alkalmazottnak találom. — Ké-
rem Kegyedet, méltóztatták azon
lenni, hogy a' Regulytársulat',
választmányába valahogy be-
ne választassam; foglalatossága-
im nem engedik, hogy abbán
tettleges részt vehessek. A' mit
teheter, abban áll: hogy a' Hír-
lap által, 's pénzjárulék út-
ján az ügy' elömozdítására tö-
rekedendem. A' Regulykönyvbe
sem adhatnék dolgozatot. Is-
métlem kérelmemet.

Szalay

Pest, januar 12-én 1864.

18

Különösen tisztelt Barátom Uram,

Méltóztassék, kérem, véleményét a Gorovefféle pályamüről beküldeni, hogy azt b. Kemény Zsigmondnak, mint a f. h. 18-án tartandó Nyelv- és Szépt. oszt. Conferentia elnökének átadhassam.

Teljes tisztelettel

alázatos

Szalay

B. Eötvös József f. h. 14-én esti hat rakor fogja a Jöst. Bizott. Ülést tartani.

Tek.
Schedel Fer.
Urnak.

Szabó Ilmány

8-ig [illegible]

kívánatok, kijavítások,
kijavítások [illegible]
[illegible]

VIII József körút 37
909 X/4

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Kedves Bátyám!

Toldy F. levéltárcrája 58. Estetében, mely most a többiek között szintén a rezemben volt van a 80. lapon egy levél egy Szalaytól, kinek keresztneve meg van kérdőjelezve. (Egy távirat reklamatio elintézése, hogy ez ~~hogyan~~ miért rerültetett az többi levél közé, nem tudom elképrelni!) – Utána nér-

tem a hivatalomban,
hogyan hívták az illetőt:
ez is Szalay László —
de természetesen semmi köze
Lacri bácsihoz, nem is
egy család — távirda igaz-
gató volt Budapesten
a 70es években.

Ezt azért közlöm, hogy
ha szükségesnek véli,
Toldy levéltárcsájában
a kérdőjelt a névvel
helyettesíthesse

Szíves üdvözlettel
tisztelő híve
Szalay Jábor

80

1635 sz.

Nagyságos Foldy Ferencz úrnak

Pesten

Lipot utza 45. sz.

Folyó év Julius 1én tett szóbeli panasza folytán van szerencsém Nagyságoddal közölni, miszerint a mellékelt sürgöny csonkitása az egri távirdai állomásnak terhére esvén, a hibás köszegtöl a válasz fejében fizetett dij bevétetett, és ide csatolva Nagyságodnak átküldetik. –

f. és 40 krt.

Pest 1871. aug. 27én

Magy. kir. távirdai igazgatóság. –

Szalay

Szalay László
távirdaigazgató levele

Vonal. Linie _____ Szám. Nr. 81

Távirat. Telegramm.

Hó / Monat 6 18 9

Rendeltetés helye / Adreßort Pest

Feladás helye / Aufgabsort Erlau

Pénztári szám / Cassa-Nr.	Osztály / Classe	Szavak száma / Wortzahl	Feladás ideje / Zeit der Aufgabe				Érkezés ideje / Zeit der Ankunft				Hivatalos jegyzetek stb. / Dienstliche Zusätze etc.
		szó / Worte	nap / Datum	óra / Stunde	percz / Minute	napszaka / Tageszeit	nap / Datum	óra / Stunde	percz / Minute	napszaka / Tageszeit	
479	8	jegy / Chiffre / árszó / Taxw.	29	11	20	9	30	1	20	9	[illegible]

1/7 30 Alg

Szalay Ferencz úrnak Pesten
lipót utcza 45 ik szám

Kegyeskedjek ezennel megtudni
Szányi Il ugyved Ilen van e
vagy hol! lakása belváros
kötöntcza 1ső szám valasz
kifizetve.

Zabella

1805/55

87 30/6
Lányr

Felvette: — Aufgenommen durch: [illegible]

Hogyha a sürgönyző egyszersmind a feleletet is kifizette, ezen távirat a feleletért utalványozott dij felvételénél előmutatandó.

Dieses Telegramm ist, wofern von dem Aufgeber desselben die Gebühr für eine Antwortsdepesche bezahlt wurde, bei der Behebung der angewiesenen Antwortsgebühr vorzuweisen.

1635 szám.

82

Nagyságos Ur!

Becses sorai kétszeresen igen kellemesen leptek meg; először mert váratlanul és reméletlenül jöttek, másodszor mert becses arcképét hozták számomra, melyért mindenek előtt forró köszönetemet szivesedjék fogadni.

Megbizásait korántsem tekinthetem „baj"nak, hanem igen is megtisztelő bizalomnak; sikerült is mindkettőben a legjobb sikerrel eljárnom. A könyvtár igazgatója, egy igen igen szives öreg ur, minden legkisebb nehézség nélkül fogadta a junius 10 ig való prolongatiot, egy úttal tiszteletét és gratulatioját küldi általam Nagyságodnak.

A mi a codex másolását illeti, azt Dr Förstermann az egyetemi könyvtár custosa igen valószínüleg el fogja vállalni, s az igazgató nyilatkozata szerint a legnagyobb pontossággal eszközölni.

A mi engem illet, én ma délután indulok Thüringiába, a pünkösdi szünetet kellemesen felhasználandó, honnan utamat Hallen át Berlinbe veszem.

Berlinben csak 10–14 napot időzöm, azu
Hamburgon, Hannoveran át Göttingába
innen Casselen, Giessenen át Bonnba
megyek, hol szintén mintegy két hetet fog
tölteni a philologiai seminariumban.
Innen, még egészen meg nem határozott
uton, déli Németországon át haza felé
veszem utamat s remélem hogy augu
tus 7re szerencsésen megérkezem Buda
pestre.

Megtisztelő sorajért s az archép
ismételve hálás köszönetemet fejezve
ki, magamat továbbra is becses jó
dulatába ajánlom s nem szünök meg
kiváló tisztelettel lenni

Nagyságodnak

Lipcse, 1871. május 27.

alázatos szolgája
Ramosi János

81

Nagyságos Rector Úr!

Dr. Abt Antal tanár urtól értesültem hogy az egyetemi tanárok irodalmi működéséről szóló adatokat Nagyságod f. hó. 6-ig bekivánta. Siettem ennél fogva Nagyságod kivánságának eleget tenni, s ezennel küldöm a szükséges adatokat.

Szamosi János magán tanár szerkesztette s jelenleg is (már ötödik éve) szerkeszti az országos középtanodai tanáregylet közlönyét, melyben számos apró dolgozaton kívül a IV folyamban (1870/1 és) következőket közölt: „A középtanodai önképző egyletekről" (2 füzet 78—85 lap). „Az attikai vigjáték három korszaka s ezeknek jellemzése" (7. füzet 367—389 és 8. füzet 467—474. lap).

Ugyanezek e tanáregylet augusztusi közgyülésén értekezett: „Latin irás- és beszédgyakorlatok a gymnasiumokban" (Sajtó alatt a tanáregylet közlönyének V. f. 2. számába).

Sajtó alatt van (6 is készen) s november végéig okvettenül megjelenik: „Tirocinium poeticum. Bevezetés a latin költők olvasásához.

A gymn. negyedik osztály számára". (Budán, 1871.)

Végre munkában van, s még ez és fo[illegible]tán megjelenik: „Tarlózat a németországi tanügy mezején". (Három havi külföldi utazásomnak, melyet a ministerium megbízása folytán tettem, eredménye.)

Nem tudom megemlíthetem-e hogy mintizenkét éve gyűjtöm az adatokat „A classi tanulmányok története hazánkban" című terjedelmesebb munkához, melynek egybeállításához a szükséges szabad idő azonban egyelőre hiányzik. Dolgozom Thucydides fordításán is. —

Megkülönböztetett tisztelettel vagyok

Nagyságodnak

Budán, 1871 november 5.

alázatos szolgája

Szamos János

egyet. magán tanár

Nagyságos Rector Úr!
Kegyes Jóakaróm!

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Nagyságodnak ismert igazságszeretete s irányomban ismételten tanusított kegyessége bátoritanak arra hogy szokatlan mellőztetést, mely a bölcsészeti karnak legutolsó ülésén ért, Nagyságodnak előterjesztvén, arra nézve, hacsak lehetséges, orvoslást a Senatusnál, mint felülvizsgáló fórumnál keressek.

Az emlitett ülésben ugyanis a F. c. Kar elhatározván még egy görög philologiai tanszéknek felállitását kérelmezni, egy úttal erre dr. Hómann Otto egyetemi magán tanárt ajánlotta, még pedig a szokásos pályázatnak elkerülésével.

E határozatban én szándékos mellőztetést, sőt némileg jogaimban való megsorbitást találok. Mi jognál fogva mellőzött a pályázatot most, kelett:

a) Én régibb magán tanár vagyok a classica philologiából, illetőleg a görög irodalomból, mint dr. Hómann.

b) Akou Eivül van 11évi gymnasiumi tanári működésem, még Hómannak csak 2-3 legfőlebb.

c) Dr Hómann az 1860/1 és 1861/2 tanévben mint VII. és VIII. gymn. ost. tanuló tanitványom volt a görög és latin nyelvben.

d) Irodalmi szerény működésem sokkal több mint Hómanné.

Nem kivánok egyebet mint szabályszerü pályázatot, melynek mindannyiszor meg kell tartatni, valahányszor nem valamely köztiszteletben álló celebritásról, nagyhi tudósról van szó. Ha a pályázat alkalmával bukom el, ugy legalább az a tudatom van, hogy képességemet és tudományomat elégtelennek tartották; de így nullificatatni, őszintén megvallom, fájos szivvel veszem.

Ügyemnek s kérésemnek igazságától, jogosságától áthatva többeknek a mélyen tisztelt Tanár Urak közöl panaszolkodtam, kik mindnyájan belátták és beösmerték panaszom indokoltságát, s csak azon váratlan meglepetnek tulajdonitották a rólam való megfeledkezést, melylyel az egész ügy szőnyegre került.

Nagyságodat már több ízben kerestem, de nem lehetvén szerencsés szóval ügyemet előterjeszteni, iráshoz folyamodtam addig is, mig alkalmam leend Nagyságod ismert jóakaratából meriteni vigasztalásomat. Ha talán szükséges lesz, kész vagyok folyamodványt benyújtani a Nyo. Senatushoz.

Igazságos kérésemet Nagyságodnak hatalmas pártfogásába annál inkább ajánlom, mert megvagyok szentül győződve, hogy ha azon ülésen Nagyságod jelen van, ezen méltatlanság velem soha de soha sem történt volna. Kérem tehát Nagyságodat, szivesked jék ezen ügyemet épen úgy hatalmas pártfogásába venni, mint a minő kegyes jóakarattal és szivességgel méltóztatott a lefolyt nyáron Lipcsében bizes soraival megörvendeztetni.

Budán 1872 február 26

Nagyságodnak

legalázatosabb szolgája

Szamosi János

87

Eure Magnificenz!

Wollen mir nicht verübeln, daß
ich Ew. Wolgeboren hiemit et-
wa zu belästigen gewagt habe.
Es ist bereits ein Monat ver-
flossen, daß ich der versproche-
nen, baldigen Ausfolgung mei-
nes Zeugnisses sehnsüchtigst ent-
gegen sehe. Das von Ew. Magni-
ficenz mir gütigst ertheilte
Interims-Zeugniß wurde von
unserem Gymnasialzatrona-
te bloß zur Kenntniß genom-
men; meine definitive Anstel-
lung und die hiemit verbun-
dene Gehaltserhöhung aber ist
bis zur Unterbreitung des
wahren Zeugnisses hinausge-
schoben. Ich ersuche daher Ew. Wol-
geboren, die Sache freundlichst
beschleunigen zu wollen, da-
mit das betreffende Zeugniß
(sammt den gewissen Beilagen)
mir ehebaldigst zugesendet
werde. Diese meine Bitte, bin

ich umsomehr zu accentuiren
bemüssigt, als mein Collega Gy
gyević sein Zeugniß mitgebracht
und hiedurch dem Patronate
Gelegenheit gebothen ward, mi
noch eine Weile zu chikaniren
Die betreffende Taxe habe ich be
Hegedus entrichtet.

Im Anschlusse folgt die ve
sprochene Trastrede Ew. Wolgeboren
am Bankette gelegentlich Hunde
jähriger Tököly-feier im J. 1861.

Indem ich die Erwartung h
ge, daß Ew. Magnificenz auch in
ne obgedachte Bitte gütigst
erhören werden,

zeichne ich hochachtungs
voll

Neusatz den 13ten December 1871.

ergebenster

Professor A. Sandić

MAGYAR TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA

Од одбора за прославу 25-годишњице змај-Јована Јовановића у Новом Саду.

Бр. 43.

Господину ф. Ференцу Толдију
мађарском књижевнику

у

Будимпешти.

Књижевни одсек „српског новосадског кола“ закључио је у својој редовној седници дне 11. (23.) августа 1874. ов. год. записн. бр. 3. да се свечано прослави двадесетогодишњи дан, откако се змај-Јован Јовановић појавио као песник у српској народној књижевности, и поверио је нарочито за то изабраном одбору да ту славу приреди.

Одбору овоме част је, учтиво позвати овим Вас, Господине, на славу двадесетогодишњице српског народног песника змај-Јована Јовановића, која ће бити у недељу 20. октобра (1. новембра) ове године овде у Новоме Саду.

Извршујући дакле пријатну нам дужност ову, у очекивању да ћете доласком својим славу нам ову народну почаствовати, потписујемо се.

У Новом Саду, из одборске седнице 1. октобра 1874.

Председник мушког одбора
Јован Болковић

Председница женског одбора:
Милица Јовановић

Перовођа:
Јор. Жанић

ПРОГРАМ

О СЛАВИ 25-ГОДИШЊИЦЕ ЗМАЈ-ЈОВАНА ЈОВАНОВИЋА

дне 20. октобра (1. новембра) 1874.

1. У очи дана славе, у суботу 19. (31.) октобра велика **бакљада** у част песнику.

2. На дан славе, у недељу 20. октобра (1. новембра), у 9 сати из јутра **свечана седница** књижевног одсека „Матице Српске“ и предаће се песнику лавор-венац сребрн.

3. У подне истог дне **сјајан обед** (банкет) у част слављенику.

4. У вече истог дне **беседа с игранком** у позоришној дворани.

У Новоме Саду, из одборске седнице 1. октобра 1874.

О Д Б О Р.

58

MAGYAR ... KÖNYVTÁRA

fordítás

89

Zmaj Jovanovits János Költőnek 25. évi jubilaeuma meg-
ünnepelésére alakult bizottságtól Ujvidéken

T. Cz. Dr. Toldy Ferencz Urnak
Budapesten

„Ujvidéki szerb Kör" irodalmi bizottsága f. é.
Augustus hó 11án (23án) tartott rendes ülésében
jegyzők. 3. sz. a. azt határozta, hogy megünnepelje
Zmaj Jovanovits János szerb nemzeti Költőnek 25 évi
jubilaeumát, és ezen ünnepély rendezésével az
e czélra külön választott bizottságot bizta meg
Ennél fogva van szerencsénk Uraságodat
tisztelettel meghívni ezen ünnepelyére, mely
f. é. oktober hó 20án / november 1jén Ujvidéken fog tartatni
Miután e kedves kötelességet teljesítenők
azon reményben hogy Uraság e nemzeti ünne-
pélyünket becses jelenlétével szerencséltetni fogva
vagyunk
Ujvidéken 1874ik évi oktober hó 1jén / 13án tartott
bizottsági ülésből

Bizottsági elnök Boskovits Já-
nos s. k. Nőbizottsági elnök Jovanovits
Milicza s. k.

Titkár Szandits
Sandor s. k.

MAGYAR TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA

1281/866

Vtt. aug. 30.1866

91

Tekintetes Úr!

Becses levelére, melyet még a folyó évi Juliushó 14én hozzám küldeni méltoztatott, a Marienbadi fürdőbeni hoszasabb távollétem miatt, csak most van alkalmam válaszolni.

A könyvek, melyeket fentebb idézett levele kiséretében hozzám áttenni sziveskedett, mind igen érdekesek, de azok között rám nézve kiválólag nagyérdekűek egykori Elődömnek, Torgách Terenczneк, jó barátom s földim Majer Fidél által javitás alá vett, de közbejött halála által bevégzetlenül hagyott Commentáriusai.

Kedves előttem azon emlékbeszéd is, melyet tek. Uraságod egykori kanonoktársam Fejér György felett tartott.

De kitünőleg nagybecsű az Irodalomtörténet, mely annyi buvárlat, nem különben oly critikai elmeéllel párosult ritka itélőtehetségnek elégge meg nem becsülhető eredménye. Isten adjon tek. Uraságodnak erőt hazánk és nemzetünk érdekében nagy hasznu munkálkodásinak további folytatására!

Átalában azonban a könyvtáram részére szállitott művek, ujabb tanubizonyságai azon jó indulatnak, melyet a tek. Úr irányomban évtizedek óta szakadatta-

/.

nul ápolni és fenntartani szivesfedett
Fogadja azokért, mint előttem igen becses emléke-
kért őszinte hálás köszönetem kifejezését.
Többire megkülönböztetett tiszteletem nyilvánitás-
mellett maradtam

MAGYAR AKADEMIA KÖNYVTÁRA

Tekintetes Urasagodnak
Volaszban Aug. 26án 1866

őszinte tisztelője
Szaniszló Ferencz
Nyáradi l. sz. püjök.

Pek. Toldy Ferencz magyar akademiai tag s egyetemi tanár Urnak

92

Nagyságos Kir. Tanácsos és egyetemi Tanár Ur!

A ritka diszben és páratlan szorgalommal kiadott kró-
nikai müért, – melynek egy példányát folyó hó
10-ién részemre is megküldeni meltóztatott, – fo-
gadja Nagyságod őszinte köszönetemet, s az
/. alatt idefektetett 100 Frnyi öszeget, abbeli for-
ró óhajtásom kiséretében: miszerint a min-
dénható Isten Nagyságod munkás életét még
hosszú ideig tartsa meg, hogy több hasonló be-
csü müvekkel gazdagíthassa hazánk eddig
parlagon hevert történelmét.

Többire öszinte tiszteletem kifejezése
mellett maradtam

Nagyságodnak
Nagyváradon 1868 Aug 24-én

alázatos szolgája
Szamszlú Ferencz
Márad. l. sz. püspök.

V. r. jún. 26/69

Nagyságos Uram!

Borsánatkérésem előrebocsátásával alkalmatlankodásnért bátorkodom fölkérni Nagyságodat, kegyeskedjék az itt küldött fordításból pár helyet, ha lehetséges, a jövő hélfőt akademiai ülésen felolvasni, s ha pártolására erkentsnek találandja, azt kellő megbirálás után bizadásra ajánlani.

Az okokat, melyek Plautus fordítására ösztönöztek, nem vorolom fel; legyen elég közölök azon egyet megemlítnem, hogy e zseniális vígjáték irónak eddig egyetlen müve sincs, legalább tudtommal, irodalmunkban átültetve.

Magamat pártfogó kegyébe ajánlva vagyok

Nagyságodnak

alázatos szolgája

Pozsonyban, 1869, 24/6

Szarvas Gábor

19

Mélyen tisztelt Barátom!

Valóban megszántalak, meglátva a módnélkül hibás szedést, mely most nyüzsög gondos kezed javításaitól.

Néhány hiba még igy is maradt benne, s azokat – mennyiben figyelmemet el nem kerülték – én utánjavitottam.

Három helyett, a 10. lap tetején, a 14-kéü egyik versben, és a 15. alján, néhány sort újra szúrtam be. Ezeket a Gyulay P. szóval tett éfyrevételei nyomán tettem, – de igen lekötelezné, ha beadott irásbeli megjegyzéseit szíves lennél velem közölni. Az ő tudtával s megegyezésével teszem e kérést, mit azért tartok szükségesnek megjegyezni, mert nem tudom: nem szabály-ellenes-e mágkép, a birálók megjegyzéseinek a szerzővel közlése?

Végre az észehezés végére még egy új passust irtam, fordításom-

vel

ról. Ezt, a felolvasáshoz mellőzni a-
karsan; de utólagosan úgy érzem-
tzen is szükséges. Azért kérlek: hagyi
ezt is megjelenni.

A második korrecturától
szeretnélek megkímélni; s azért
kérlek, küldesd azt a nyomdá-
ból (ahár egyenesen is) hozzám!

Jogadd őszinte tiszteletem ki-
fejezését, melyhel vagyok

Pest (Magyarutcza 30)
1862 deczemb. 30.

Őszinte híved
Szász K.

MAGYARAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

97

Tisztelt Barátom

Nehány nap távol voltam Pesttől
ez a Correctura kéredelmének oka.
Most tőlem telhető gonddal át-
néztem s küldöm revisiód alá.

Vagyok

hü tisztelőd

Pest 1869 jan. 13.

Szász K.

98

Tisztelt Barátom!

Ohajtanék veled, magaddal értekezni Ministerből a könyvtárak ügyében ben kiküldetésem felől. Az Egyet. Könyvtárban már voltam, Nagyszván és Horváth Árpád urakkal beszéltem, a könyvtárt megszemléltem rob; de ismétlem Veled s magaddal, nem a hivatali helyiségben ohajtanék beszélni.

E végből tisztelettel fölkérlek, légy szíves számozza napot és órát kitűzni, melyben meglátogat, hassalak. Az esteli órákon kívül nekem bármely óra jó; s bármelyik nap.

Vagyok
Pest Abgfebr 23

őszinte tisztelő
Szász Károly

Magyarutcza 30. I em.

99

Jisztelt Barátra

Hugo kérdezett költeménye „Ce qu'on entend sur la montagne" a Feuilles d'automne-ban van. Küldöm e köteset; a 19 lapon találod.

Németül Hugom nincs, s e költeménye sem birom.

Magyarra fordítva van; de nem én fordítottam, hanem Alentovich Ferenc; de fordítása nincs kezemnél.

Bátor vagyok ez alkalommal küldeni haza, köszönettel, Molière egy köteset melyet a „L'hombre"-mi att voltat kívés, talán egy éve már, ide adni neken.

Stü tisztelettel

Pest 1872 jan 1 X

Szász K.

100

Kedves Barátom!

Még meg sé köszönem neked, hogy az aka-
demiában a Bessenyei-óda megirására engem
ajánlottál. Ez nagyon magában véve nem kelle-
mes provincia, a mennyiben a siker a legjobb e-
setben is kétes; de a mennyiben megbisztelteté
az akademiától ismételve, már kasmadszor venni
kasonló megbizást s arra mutat hogy az előb-
bekkel némileg meg voltak elégedve, – min-
denesetre jól esik, kivált mikor a napi iroda-
lom pajkáitól minden kétes hatszor hallom
vikáczoltatni, hogy kerekszül hasúl szimelő
erméslen versfaragó vagyok s itéletök szerint
az irodalomban csak oly helyet érdemelnék
mint Csereg Bereifarkas András vagy Sze-
kolai Kórsi János uramék. Az akademia
ismételt bizalma egy kis bátorságot önt belém
és némileg fölkangolja ösztetemet; s ez az,
a mit ezuttal neked köszönök.

De üres köszönetnél sokkal többet ér-
ne, ha a vers jól sikerülne. Ez az, a mivel
nem igen merlek biztatni. A tárgy nehéz, az
alkalom szokatlan. Nem annyira Bessenyei em-
lékét kell ülleni, mint az irodalmi újjászüle-
tés

fülelést, annak kapcsolás nemzeti életünkre
jövőnkre – s így egy olyasi polemizáló élet
kell támasz. Ez nehezebb, mint a mi
kor Kölcsey, Kazinczy, Toldy stb érdemei
lehetne dicsőíteni. A költők művükben kétségtelen
volt magyarázni az egyes vonásokat, melyek
ből alakjukat nemzetük kidomborítottak.
Jelenünkről nem a mit ist, hanem a mint
kellene, főleg a nemzetnek s művein nem
változhat emberöltőkön.

Ehhez gondolkozzam már s alap egyszerű
ext vetnem: Összegyűjteni a nemzeti s irodal
mi múltnak feltámasztása a mai irodalom a
lappal vetekedő meg, mely nemzeti régiünket
fenntartója s lépjek (a kultur-nemzetek fe
gyelmének vánk fordítására) biztosítója
lőa; organikus fejlési van az irodalomnak
s az árhatás egész nemzeti életünkre.

Ez alapgondolatot körülbelül a következő
kező" hasonlatában a mannak kivinni

Részletes tárgyalását jelenem 3-4 szá
fában, melyben az irodalmi s nemzeti nagy
ság régi ivjein (hegedőjök, Zrínyi, Bánffy
magyar történetírás, magyar társadalmi
s irodalmi élet stb) mennyi s az utókornak
tőlelli el magát.

Ahol csak egy vagy két szálban rövi
dem kimondva hogy tökéletes pava mily
nagy hatást tett a kedélyekre, constatálnám
hogy egy új irodalmi élet megindítója s lé
nek pontja 6 lett s ez ünnepeljük ma, 100
év múlva.

De az s hatása erőteljes kifejtésére az
irodalom folyirásaiban, egész naiv, mond
ám hogy a fa dús növekedésének annak kö
vetkezik a ki az ültette.

Most folytatnám az irodalmi hatását
nemzeti életre s érdemeit a nehéz időkben a
nemzeti kellem ébren tartása és az által hogy
vas vigyem nélkül a művelt rétegek soraiba,
sőt fordítva Europa gondolatait, sajtóját vissza
nem államiságunkat.

Aztán egy kis (2-3 szóba) panegyrist
akarnék, tudomány, irodalom hatal
mának s örökre fennmaradó szellemi hivatásának:
mi marad fenn Róma s Görögnek szellemé
ből? mi lesz ki magyarra Angliát, Franciaor
szágot? stb.

Végre egy buzdítást a nemzetnek, hogy
a elnehezítő munkát is csak a tudomány s
művelődés óvhat meg, ergo...

Nem valami hű felfogás, elismerem; de
talán a hivatal által lehet valami érdekes s

Köl

MAGYARAKADÉMIA KÖNYVTÁRA

tői ~~fenyt~~ becset adni neki.

Mit szólhy hozzá?

Körülményeim alígha fogják engedni, hogy én decz. 15-kére felmehessek s versemet személyesen olvashassam föl. Ez a felelegem állapotától függ, kinek beregülését deczember első felére várjuk. Ha átesszenek rajta 8–12 körül: talán fölmehetnék; de ez még most bizonytalan. Ha nem mehetek: tegyed foglak a felolvasásra kérni; s mikelyt a vers készen lesz azamat felküldöm neked, hogy Aranynyal és Zichynel is közöld. Eötvös-versemben is igen jó szolgálatot tett volt előleges kritikátok s azra a jelen esetben is föl foglak kérni.

Mincs-e szó arról, hogy a terjedő Cholera miatt az ünnepély elhalasztassék, pl. januárig? Ez rám nézve volna leghivánosabb.

Még ennek. Nem volna-e jó Jennyi új Willjéről is megemlékezni a szemle más sodik köteteben „jövendő" czikkemben? Ha gondolod: szerezd meg nekem a munkát s küldd el, ez esetben a czikk előzményeül álló kéz irattal együtt.

Szenveled: Tisztelemet mondd Aranyéknak, Csengeryéknek, Zichynek. Téged fedig tiszteiddel együtt ölellek s vagyok

igaz barátod

Halas 1872 nov 19.

Szász K.

Tisztelt Barátom!

A M. nemz. Irodalom történeti czinű munkád I. Köt. 37 §-ában egy külföldi írót emlitsz, kinek tanulságra szerint „a dalnokok a czerkalmi diadal éneklésében L. és G. hercze-gehet oly lelkesedve magasztalták, miszerint ez által Salamon féltékenységét nagy mértékben felköltötték" – de e külföldi írót nem nevezed meg s helyét nem idézed.

Igen lekötelezném, ha pár sorban kegyeskednél elutasitni engem: ki ez a külföldi író, tán Mugsen? s krónikája (vagy munkája) mely helyén adja az idézsem tudósitást?

Bocsáss meg hogy e czekélységgel terhellek! s szívlek tartsa becses barátságodban, a ki vagyok

Halas 1873 April 14

hü tisztelőd

Szász Károly

102

Tisztelt Barátom!

Mint a tanárvizsgáló bizottság elnökéhez van egy bizalmas kérdésem.

Gymnasiumi s lyceumi tanárok, kik már tíz s több év óta folyvást (teljes gymnasiumban) tanárkodnak, tanári vizsga letétele nélkül kaphatnak-e tanári oklevelet?

Úgy tudom pár év előtt vagy közelebbről is, volt rá eset? De mimódon s úton, azt nem tudom.

Igen lekötelezné, ha e részben, pár sorral tájékozni méltóztatnál.

Tudván hogy sortom írám barátilag érdeklődöl, megemlítem hogy a tavaliszat ismét Pesti lakos leszek. Irefort berendelt a minisztrinnuba és semmivé tette szép terveimet: a magányban valami, az eddigiéknél megérleltebbet teremteni! Ismét be kell bújnom a büróba. Annyira el vagyok

kedv

vetlenedve, nem a dologért csak, hanem a formáért mekben történt, hogy talán örökre meg vagyok bénítva általa.

Isten veled! Kedvezzenek neked az istenek!

Halas, 1873. Decz 1.

hű tisztelőd

Kárkáros

MAGY. ASADEMIA
KÖNYVTÁRA

19

104

Nagyságos Ú!

Mint e correcturákból látni méltóztatik, az Okmány tár a $12\frac{1}{2}$ íven be van fejezve. Miután 4 ín épen erre fiamtott fizetendőségeim vannak, szívesen kérem, méltóztassék honorariumomra az utalványt kiem hagyni, miután én is csak vendég vagyok Pesten.

Maradok alázatos tiszteljje

Pest. sept. 1. P. Szathmáry Károly.

NB. Ez ivek correcturája is be van már fejezve. –

MAGY. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

105

MAGY. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Tekintetes Úr!

Ide s tova egy kerek éve lesz, hogy a magyar tud. akademia természettudományi osztálya részére egy ezen körbe vágó nagyobbszerü munkálatot a Tekintetes úr kezeihez külöottem.

A kora tavasson fennlétemkor kérdést tévén – az egyetemi könyvtárban – ennek sorsa iránt, ha jól emlékszem a felelet az lön, hogy a mü T. Dr. Szabó József úrnak a datott át, azért fennakadásának okáról ott szerezzek tudomást. Dr. Szabó úr, nála tisztelkedésem alkalmával arról értesitett, hogy az, valamelyik közelebbi akademiai ülésben tárgyaltatni fog.

Ez idő óta nyolcz hónap telt el sém egy tankönyvem kiadásában, melyet e benyujtott geologiai sistárra kellett alapi tanom ez iskolai évre gátolva lettem.

Nem

Nemesak, hanem Dr. Szabó úr, épen azt illé-
töleg egy indítványnyal lép fel, mely mind
az enyémmel, mind a nagyérdemű szegény
Hanákéval, melyet pedig az akademia 18..
közértelemmel elfogadott homlokegyenest e-
lezik; egy indítványnyal mondom, melynek h-
tározott értelme nincs, azt mondván „ne-
gyünk tulzók a nomenclaturában", melyet
denki tetszése szerint magyarázhat.

Hanák indítványa ez volt: „Minden ha-
termékneк legyen magyar neve; az idegen fel-
nek csak akkor, ha ipari, vagy tudományos te-
kintetben fontos alkalmazása van." Ez i-
ta és szép, melynek ellenében Dr. Szabó úr
elfogadni a tudos társaságnak kétszere, pr-
tutio.

Mindezt én bőven kifejtettem a „M-
gyarországban," hol a Tekintetes úr e rép-
felszólítását először olvastam.

Jelen

Jelen kérésem oda terjed, hogy ha bizonyos
cotteriákon kívül a tudományos közlekedés út-
ja a magyar akademiával, magyar szakfér-
fiaktól csakugyan el van vágva, beadott mü-
vem haladéktalanul küldessék le, nevt négy ha-
vi működésemnek legalább magam hasznát aka-
rom látni.

A Tekintetes úshoz kellett e részben fon-
dulnom, mivel a benyújtás is a Tekintetes úr
által történt; azért bocsánat ez alkalmatlanko-
dásért, melyet tankönyvem elkészíthetése végett
okvetlenül tennem kellett.

Egyébiránt a legmélyebb tisztelettel
maradván

A Tekintetes Urnak

Szept. Oct. 26, 1861.

legőszintébb tisztelője
P. Szathmáry Károly mk

MAGYAR NEMZETI KÖNYVTÁRA

106

Nagyságos Úr!

Bátor vagyok figyelmét újra visszavezetni kézirátom ügyére, és tisztelettel kérdezni tanú az iránt, ha nem méltóztatott-e még nyomára akadni?

Egy jó barátom azon figyelmeztetést tette, hogy hátha az Nagyságodnak az Akadémiában létező kézi leírásában, vagy tisztelni bizottság iránzaromagaiban tesszel el.

Méltóztassék utána nézni, mint könnyű belátni, mennyire kellemetlen az ezek reám nézve, mi dön két évi balki ismeretes munkám gyümölcse van megsemmisítésél fenyegetve.

Becses tudósítását a tőlén holnap este, a Vérfalvi-tárasság ülésén átvaktatnám.

Tisztelettel maradok

Nagyságodnak

Pest. nov. 28. 1871.

alázatos tisztelője

P. Pétkinczy Károly

107

Nagyságos Úr

Kis tiftelettel kérem, méltóztassék engem
történelmi gyűjtemeinyen forsárol érte-
síténi.

Már többsor járlam ott, de nem le-
tetett perenesém hanem tal ám.

Meg került a már? Kinél keresem?
Vagy mind lépést tegyek a fölfeverésre?

Ez ezet engem igen aggaszt és bírit.

Becses válaszát kérve, tiftelettel ma-
radok

Pest, apr. 6. 1871.

Nagyságodnak

alázatos polgáj.

P. Pathmáry Károly

(Lakiem. Kecskemét utcza 3ik pam)

Kis 14 ér

109

Losoncz. 1870. máj 18.

Nagyságos bizottmányi Elnök Ur!

Miután a vallás és közoktatási magyar kir: Miniszterium Losonczra és más városokban felállítandó tanszékekre a pályazatot kihirdette; s nekem, mint családapának családomról korán gondoskodni illik: azért teljes tisztelettel kérem Nagyságos urat, hogy nekem és családomnak azon áldozatot – sok és fontos foglalkozási között is – meghozni méltóztassék, hogy minden bizonyitványaimat a jövő hét első felében hozzám Losonczra elküldeni ne terhel-tessék. örök halám s jó kivánatom fogják kisérni Nagyságodat. –

Mely alázatos kérésem megujítása után maradok.

Nagyságos Elnök urnak

Alázatos szolgája

Szecsödy József

111

Kedves Barátom!

Mát csakugyan képtelen leszek holnapi ünnepetekben oly teljes részt venni, mint ohajtottam volna. Kalmár volt egyházfim hals meg. Mint hallom temetése holnap öt órakor lesz s mivel a temetőbe is ki kell mennem, alig szabadulok előtt hétóránál. De megjegyzem, hogy ezt csak mostani egyházfimtól tudom, s meglehet hogy ha Kalmár özvegye eljő, más lép intézhetjük el a temetést.

Csak azt kivántam jelezni, hogy ha fél kutkor ott nem leszek, s nevárjatok reám. Trokneméknek Isse öltet megjelenek. A temetés után egésse a tiétek.

Szivemhez ettel Peste 1868 máj. 2

Székács J.

Predves Barátom!

Pit tudnál Te nekem a szerbek közt ajánlani, hogy vele legujabb forditásomat közölhessem? Meg van-e az akadémia könyvtárában Vuk. Stephanovics szótára – vagy valamely ujabb? Mert noha még ma is meglehetösen értem a szerb dalokat, fordulnak ~~blöni~~ bennök oly – nagyrészt török – szók, melyek értelmét csak szótárból vagy valamely avatott magyarázó segedelmével puhatolhatom ki.

Gondolj valamit és közöljed velem.

Baráti szeretettel Pester 1869 sept. 19

Székács József

Kedves Barátom!

Minthogy a jövő szerdán némely apróságokat kívánok a kisfalu-
dy-társaságban felolvasni s bizonyosan tudom
hogy egy pár – még eddig kinem adott darab – a nálad
levő kéziratok közt is van; nagyon kérlek, légy
szives arokat fiam által visszaküldeni. Boldog
ünnepeket kívánva Pesta 1869 dec. 24.

Szerető barátod
Szélács József

Pest 1869 dec. 27. 114

Kedves Barátom!

Azt igértem volt a Kisfaludy Társaság Titkárának hogy a legközelebbi ülésben, némi apróságokat fogok felolvasni. – De egy az hogy káplánom megbetegedvén péntek estére – mire az idén nem számítottam – készülnöm kell, más az hogy Tiled sem laptam vissza kéziratáimat – melyek közül néhány kiadatlant szerettem volna szinte felolvasni: kérlek ments-ki engem a legközelebbi Kisfaludy gyülésen.

Ellenbe kérlek küldjed el kéziratáimat s jelents-be a januári gyülésre. Azkor az ünnepeken túl lesz s tellileg elkészülhetek.

Barátiszeretettel

Székács

115

Kedves Barátom!

Dux Adolf ur a pály a munkákat hozzám küldötte – én ezennel Horvád tehem át azokat, azon kérelemmel, hogy ha átnézted azokat, adj légyottat valahol nekünk – hogy ez ügybe közösen határozhassunk. Dux ur bálványutcza 1 sz. a. lakik.

Ez alkalommal kérem kézirataimatis.

Pest 1870 jan. 11.

Heretőszékán

Pest 1871 mártz. 21 116

Kedves Barátom!

Domanowszki Endre so proni tanár, mint
Te bizonyosan tudni fogod, A Bil-
csészet történetének első kötetét
(ó kor) adta ki s mint értesülve va-
gyok nem sokára a második kötetet
is sajtó alá bocsátja. Ha érdemesnek
tartod öt arra, hogy levelező tagság-
ra már most ajánltassék: légy szives
– sok oldalu befolyásodnál fogva czél-
herüen intézkedni – hogy evégre e ho
utoljáig valaki által ajánltassék.

Dixi – Iste áldjon meg! – Még
azt jegyzem meg hogy Domanowszki
a Kathedrán igen kedvelt ember.

Csokol heretibarátod

Székács József

117

Kedves Barátom!

A szerb dalokat átnéztem. Szándékom vol-
na még néhány érdekesebb darabbal
gazdagitani gyüjteményemet. De
én az ujabb eredeti kiadásokat nem isme-
rem, még kevesebbé bírom s mitöbb azt
sem tudom lehet fordulhatnék e ügy-
ben a sükér reményével. Tanácsodat
kérém tehát. Ki volna itt Pesten azon
szerb tudós ki engemet a kútfőkhöz
hozzájuttathatna, a ki ha itt ott fen-
akadnék útba igazithatna? Terencz
Józsefre gondoltam az egyetemnél,
de

mindenek dött a Te tanácsodat kivántam bevárni

Ujabb forditásaimat a Kisfaludy-Társaságban bémutatnám s tán ennek kedve jöne – elnézve egyéb képirodalmi munkáimtól – csak is a szerb dalokat kiadni. No de erre ráérünk. Az én kándelom most csak az, hogy kalulom esetén a szerb dalok gyüjteménye iró asztalomban képen álljon.

Szives ádvözlettel Pesten
1872 máj. 17

Leretö barátod
Szélkés József

MAGYAR ÁLLAMI KÖNYVTÁR

Kedves Barátom!

Szives valál nyilvánitani, hogy Te hajlandó volnál a Szerb dalokat (eredetiben) valamelyik nyilvános könyvtár számára megrendelni.

A mellékelt levél szerint Dr. Baskovics János a Srbská Matica titkára, hajlandó volna számunkra a kivánt példányokat megrendelni.

Én csak azt akarom tudni, számot tartha-tok-e arra, hogy a megrendelendő könyvek számláját kifizetteted. Ez esetben az 1–6 számok alatt feljegyzett könyveket mind meg kellene kiszámunk. Nem lehetetlen ugyan, de nem épen valószínű hogy az 5 sz. a. kiadás tán magában foglalja a többiekben fogl altakat is

Még ez esetben is nehéz volna az 1 sz. alattit nélkülöz-
nöm, minthogy az én fordításaim eredetiét
ezen 5 kötet képezi.

De miután Tiled függ mennyire vagy
kész terjeszkedni a pénz utalványozásában
igen kérlek legy legyes nyilatkozni s én
aztán a többit magamra vállalom. Az az írni
fogok Dr. Baskovicsnak és tán a pénzt is
elölegezem.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Holnap holnap után magam megyék el
válaszodért a szigetre. Addig gondolkozzál
a dolog felett. Szivez üdvözlettel

Pesten 1872 jul. 4 kén

Szeretőbarátod

Székács

Lesten 1872 aug. 21

Kedves Barátom!

Egy hónapja lehet hogy Dimitrievics iskolafelügyelő ur által, a szerb maticza titkárának hozzám küldött levelét, hozzád intézett levelembe zártam, azon kérdéssel vajjon hajlandó volnál-e az ott feljegyzett könyvek – szerberedeti dalok – némellyikét a könyvtár számára megszerezni? Akkor azt írtam, hogy a válaszért magam megyek-el. Voltam is nálad többizben, a városligetben, de ajtódat mindig zárva találtam. Aróta Türeden tartózkodtam s most hazu ér

kerén

kérve kérlek

küld vissza nekem a szerb ma-
ticzu titkárának levelét, hogy a
könyvelet megrendelhettem.

Hivatalomat a jövő hóban vég-
gesen átadom s a még hátralevő
időt – ki tudja mily rövid lesz –
szeretném a szerb dalok átnézésére
s némely ujabbak fordítására fordí-
tani.

Leveledet illetőleg válaszodat
kéri

MAGYAR TUDOMÁNYOS KÖNYVTÁRA

szerető barátod

Szekács József

Pest, Mart. 5. 1873

120

Toldy Barátomnak
üdvet!

A regényt köszönettel visszabüldöm.
Jenőy Kálmán nagyon hasonlít
Kisfaludy Károlyhoz. Most már
jobban levén komolyabb tárgyakhoz
is megjött a kedvem, – de a szerb dalok
kutfőrt és segédeszköreit csak nem
kapom. Kedves feleséged kezeit csó-
kolva vagyok

Szeretőbarátod
Szekács József

122

Nagyságos Úr!

Alólirott a koronázási ünnepélyt rendező országos bizottmány nevében Gróf Szapáry Antal kir. fölovászmesteri helyettes úr Ő méltóságától felszólítást nyervén a koronázási ünnepélyek hiteles képeinek elkészítésére: ez oknál fogva bátor vagyok a nagyságos Urat tiszteletteljesen felkérni hogy fényképezett arczképét a mellékelt vázlat mozdulatában, és a mondott ünnepélyes alkalomnál viselt diszruhája szineinek és egyéb jellemző részleteinek leirásával hozzám beküldeni kegyeskednék; mely fényképeket vagy adatokat annak idejében Nagyságodnak visszaszolgáltatni kötelességemnek ismerem.

Egész alatban

A Nagyságos Urnak mély tisztelettel alázatos szolgája

Pest, 1867. julius hó 28ᵃᵐ

Ádámosi Székely Bertalan
történelmi festész.

lakik: Pesten, 3 pipauteza 11. sz. a.

124

Nagyságos Ur!

Mélyen tisztelt Uram

nehány oldnány van nálam depozitum képen. – Én meg nem tarthatom őket, mivel mostanában tett tetemes könyvbevásárlás kimeritette az erszényemet, tulajdonosa pedig még e hó folytán pénzt akar belőle látni. – Sietek hát felhivni reá a Nagyságod figyelmét s ha parancsolja: átnézés és esetleg megvétel végett azonnal elküldendem. – Tulajdonomban van egy kézirás, Dézsi Agnes versei,

e század elejéről. Van közre nehány
csinos vers. Ismeri-e Vagyságod?
zel is szivesen szolgálok.–

Az okmányok 1491–1520 igy tehát
összesen 20 db.–

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Mély tisztelettel vagyok

Csákvárón 1871 okt 16.

alázatos szolgája
Szétely Sándor m.

Nagykőrös Jun. 6. 1861.

126

Méltyen tisztelt tekintetes úr!

Nagyon sajnálom, hogy igénytelen levelemre választ nem méltoztatott írni! – s igen nagy aggodalomban vagyok: ha meggondolom: mi szerint – nem olyan tárgy-ez mely bettes figyelmére méltó lenne? nem érdemli-e meg hogy m. t. Tekintetes úr! ez ügyben velem közvetlen érintkezésbe tenni magát?!

Mondta ugyan Losonczy László úr, hogy nemsokára szíves leend engem értesítni a Tekintetes úr, és hogy levelemet vette; de mindazonáltal mégezideig a Bessenyey-féle ügyben nem kaptam semmiféle tudósítást.

Az öt kötet eredeti kézírat, még mindig hiven meg van őrizve; – és most van szerencsém jelenteni: hogy egy 1765ben kiadott Pyöngyösy István „Murání Vénus" czimü könyv elöl álló tiszta lapján pár évvel későbbről szóló fontos históriai feljegyzések vannak birtokomban. Egyszersmind egy ily czimü könyv 1765ből: „Igaz szeretetnek és szíves barátságnak TÜKÖRE, melylyben megirattatik Philosténesnek, és Florentinának, egymáshoz való hüséges szerelmek, egymásért-való nagy szerentse próbálások végre sok szenvedések után szerentsés Házasságok, és öszve kelések: Ismét HERMSÁSNAK, Ezen dologban-való nagy szolgálattya, Philosténeshez-való ritka Pélelájú nagy Barátsága, mellette szerény szorgalmatossága, és érette bajvivása, mellyet régi írások fragmentumából öszve szedegetett. Z. Sz. J. Budán, nyomtattatott Landerer Ferentz Leopold által, 1765ik Esztendőben."

Ajánlva van:

Nemes Nemzetes, és Vitézlő Ambrus Gábor uramnak, Tekintetes Nemes Nógrad, és Gömör Vármegyéknek Juratus Assessorának, ő kegyelmének, egésséget, és minden jókat kivánok.

álló ajánlásból prózában), előljáró beszédből (négysorosokban versekben), és XVII nagyrészben Actusból.

Az egész munka 127 lap, s négysorosokban van írva, és valami kedvelegés színművekben: mert személyek járkálnak benne; nevezetesen:

Az első Actusban: egymással beszélgető személyek úgymint Philostenes és Hermiás

A 2ik Actusban: Alkades és Florentina együtt beszélgetnek.
A 3ik " " : Hermiás, Florentina, és az Inas együtt beszélnek.
A 4ik " " : Hermiás, és Florentina együtt beszélnek.
Az 5ik " " : Philostenes, Hermias, és Kylina együtt beszélletek.
A 6ik " " : Hermiás, Philosten, Florentina, és Kylax beszélletek.
A 7ik " " : Alkades, Nestor, Hermiás, Philostenes, Severus, Eurmides, Achanes beszélnek
A 8ik " " : Philostenes, Hermiás és Florentina, beszélgetnek.
A 9ik " " : két Paraszt Emberek, u. m. Ambrus Deák és Demeter, és két paraszt Asszonyok, u. m. Kata, és Dorkó beszélgetnek.
A 10ik " " : Severus, Achantes, Eurmides, Alkades, és Nestor együtt beszélgetnek.
A 11ik " " : Mellyben Philosten, Florentina, Nestor, és Helion a Nestor Telepéről együtt beszélgetnek.
A 12ik " " : Mellyben Hermiás és Philostenes, együtt beszélnek.
A 13ik " " : Mellyben Florentina, és Cyprusis együtt beszélnek.

Egyzet: ez a versi schema változik. Eddig alexandrin (négysoros) volt, most ez Florentina talán érzelmihez illő versben beszél 16 versszakon keresztül: ily mértékben:

1. A sok gonosz közül, melly ránk ütközött,
Nincs választani mi jót,
Mindenikre veszélyes, vér alá melly sebes,
Tánnya árra köti hajós. (Ezen versnél keresztrimes)
Tévelygést elmenten, Ugy tesszük szivemben,
Érzel mérges scorpiót. —

Ugyanezen Actusban van Florentina Szivalmaskeresnes, melynek elő strophéjai ez köztön, a talli 7ik e mértékben van írva:

1. Bárcsak tellyes, Gondal terhes, Bennem keseredett szív"
Olyan vagyok, Fel nyargalyok, Mint a gyökér sz. a lándzsás,
A sürü gond miatt,
Kedvem bomol, erőszámkerül,
Szivem vigságra nem hív.

Megjegyzendő hogy Cyprusis alexandrinekban beszél, és a schema csak Florentinán változik.

A 14ik Actusban: Mellyben Helione Florentina, és Hermiás együtt beszélgetnek.
A 15ik " " : Mellyben Severus, Hermiás, Eurmides és Helione együtt beszélnek.
A 16ik " " : Mellyben Nestor, Florentina, Philostenes, Helione és az Inas együtt beszélnek.
A 17ik " " : Mellyben Alkades, Nestor, Eurmides, Philostenes, Florentina együtt beszélnek.

Példáz a 127 lapnyi mű. Itt következik a Feladások de itt már a mű csonka, ugyanis a Feladások csak egy lap. A mű tehát 128 lapnyi.

E rövid válaszban, mint írt köszönöm, mindenütt a szerző helyesírásával, és az i Hellyett – mindenütt y-nal leírva követem.

Ugyakarom hogy a mélyen t. Tekintetes ur, jobban fogja tudni mint én, hogy hol, ki veheti, s vehetni-e hasznát e könyvnek, mint én egy szinlatlanak tetek?

Kérem, és esedezem utasításáért!

Ne vonja meg tőlem, ki okulni szeretnék a m. t. Tekintetes ur, a tapasztalásra elvégzito" utat és módot, és válaszoljon levelemre, s szerencsételtessen engemet kegyes utasításával!

P.s – hogyha e könyv érdemes reá – adja ki, hogy az legyen! – szivesen nyujtom ezáltal m. t. Tekintetes urnak, akár a m. tud. tt. könyvtárának, különben erre nézve is kérem kegyes válaszát irányozni.

Tellyesztetlen nagyapám az irói Bethlenfejérvári György munkáinak, kitől és hová való tételére, – mint ezen mulatsági levelemben is érinteni szerencsém volt – nem tudván magam tájékozni, ismételve vagyok bátor felkérni a Tekintetes ur figyelmét.

Egyebekre nézve maradok

a mélyen tisztelt Tekintetes úrnak

igaz tisztelője:
Szél Farkas

127

Nagyságos ur!
Legkegyesebb pártfogóm!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Szivem legmelegebb hálaérzetét lehe-
tetlen e papirra kiöntenem,
azon nagy kegyességéért, hogy
engem teljesen ismeretlen,
legnagyobb bizni pártfogásá-
ba venni s az igazságügyminis-
ter ur ő excellentiájának oly
hathatósan ajánlani méltöz-
tatott; s most midőn ezen
előttem oly véghetetlenül becses
és felejthetetlen ajánlása fol-
tán czélomat elértem, ne
vegye nagyságod, legkegyesebb

Pártfogóm, tolakodásnak ha a hódolat, legmélyebb tisztelet, és legfőrébb köszönet igaz adójával jelen lok szinc elé.

Szivem mélyéből köszönöm Nagyságod kegyes jó indulatát, s adja az ég hogy alkalmam lehessen Nagyságodnak bebizonyitani hogy ez oly annyira becses pártfogást sem nem érdemetlenre, sem nem háladatlanra pazarolta. Főigyekezetem leend háládatosságomat bebizonyitani; és ugy viselni magam, nyert ily állomásomban hogy nagybecsü pártfogásáért soha pirulni kénytelen ne lehessen.

Engedje meg Nagyságod, hogy köszönetem tolmácsolását papirra bizom, de mentsen ki helyhez kötöttségem.

Isten tartsa meg Nagyságodat magyar hazánk büszkeségére az emberi kor legkésőbbi határaig, legyen oly boldog szerettei közül minden egyes, mint azt én igaz háladatos szivvel őszintén kivánom.

Hódoló mély tiszteletem kifejezése mellett vagyok

Csongrádon, Julius 5. 874

Nagyságod
Legkegyesebb Pártfogóm

alázatos szolgája

Széllfarkas

118

131

Nagyságos Tanácsos úr,
mélyen tisztelt tudós tanárom!

ngedje meg Nagyságod, hogy mély tiszteletem jeleül, melylyel Nagyságod, mint hazai tudományos törekvéseink első bajnoka iránt mindenha viseltettem, és az iránta tanusított jóindulatáért köteles hálám némi bizonyitékaúl, legujabban megjelent német irodalomtörténet cimü munkácskám egy példányával Nagyságodnak kedveskedhessem. Csekélység ez igaz; Nagyságod azonban bizonyára a szivre fog tekinteni, melylyel azt küldöm.

Bátorkodom egyuttal ez alkalommal egy folyamodványt is mellékelni soraimhoz, a nt. tanárvizsgáló bizottmányhoz cimezve, kérve Nagyságodat, kegyeskednék azt a bizottmány elé terjeszteni és döntő befolyásával reám nézve kedvezőleg elintéztetni.

Erős hitem, hogy Nagyságod ezuttal sem vonja meg tőlem pártfogását, annál is inkább, mivelhogy, mint a folyamodványhoz csatolt bizonyitványból kitetszik, a tanári vizsgát

a német nyelvészetből is az alsó gymnasiumra
les eredménynyel állottam ki és igy csupán a felső
gymnasiumra szükségelt vizsga elengedtét kérve
nyerem. Mely kérésem támogatásaul bátor vag
hivatkozni szenge irodalmi működésemre, mely
bár csak két év óta vagyok alkalmazva, mégis
két kötet német mondattanból, a Wepler-féle
grammatica javitott és bővitett kiadásából s
végre az emlitettem német irodalomtörténet
ből áll. Mi ez az óriási szellemek alkotásai
képest? De mégis elég arra, hogy egy szegény
tanár komoly munkásságára világot vessen.

Nem tartom feleslegesnek még mi
emlitni, miszerint az emlitettem irodal
történet első része az ó és középkort, tehát
azon korokat tárgyalja, melyekből a ivo
gával tartozom.

Mindezen okáim, remélem, elegendő
lesznek arra, hogy Nagyságod pártfogás
számomra kieszközöljék, melyért én elő
gesen is mély köszönetemet fejezve ki
magamat Nagyságod nagyra becsült
indulatába s kegyeszegébe ajánlva, ma
dok Kassán Novemberhó 7-én 1870.

Nagyságodnak

MAGYAR NEMZETI
KÖNYVTÁRA

alázatos szolgája s hálás tanú
ványa:
Szemák István,
tanár

Nagyságos Úr,

Szabad-e nekem is, mint Képviselőnek, azon Küldöttségh, csatlakoznom, mely a szultánt üdvözleni fogja, s melyet Ngd fog vezérelni?

Ha igen, hol s mikor kellene megjelennem?

Hűséggel

Jul. 31. Jeldy Ferencz

A kir gyűléstől meg a Küldöttség Budáka, tehát gyűlésen meg jelen.

Szemtkaly

~~A [illegible] Öttgünde~~

Foldy Ferenz Kapitsalo ümal

Schedel Ferencz Józsefnek
Szíves viszont idvezletét
Crimóczi Szent Miklóny Alnyt.

A milly vélerlenül, olly gyönyörrel leptek-
meg kedves sorait. Egy szent hévre gyult,
szép, tiszta érzésü lélek festi magát azok-
ban, melly ellenéállhatatlanul bájol vis-
sza ami mult boldogabb korba, mellyben
én is úgy érzettem, úgy égtem, úgy hevül-
tem, mint Te most. Jogadd el ölelésen-
met a távolból! Kétszeresen örvendek
ismeretségednek, részvint, mert rajtad
Genetet látok; részvint, mert ízléseink-
nek egyezése rokon érzést hagy sejten-
nem. Vlotsein közül Nehed Khlvé
Ajaka tetszik leginkább, megvallom
hogy az nekem is legkedvesebb darabom
minden dolgozásaim közöt. Egy ifjú
kebel első fakadozásainak virága. Ber-
zsenyi mindjárt akkor megjövendölte.

hogy soha annál édesebb dalt zengeni
nem fogok, 's á Kosovús Költőnek
igaza volt. Gróf Mailáth János ne-
melly más verseimmel együtt németre
fordította. 's minthogy Anthologiájának
megjelenésében nem egyhamar lehet
reménjünk, ide szóm á Berenesés fordí-
tást némünémü mulatásodra:

Chloes Lippen.

In ihrem kleinen
Blumen Gärtchen
Pflückt eine Rose
Die schöne Chloe

Ein frisches Bienchen
Flog aus dem Kelche
Setzte sich summend
Auf ihre Lippen.

Denn schöner erschloss sich
Die rosige Lippe
Als der Ambra-Kelch
Den sie verlassen.

Nektar o Bienchen
Wirst du nicht nippen
Von jenem Kelche
Der mir nur blüht.

Der mich zum Gott macht
Wenn meine Lippe
In seinen süssen
Honig sich taucht.

Élj Berenesésen! Leveleidet mindenkor örömmel veendem. Légy állhatatos hazafiúi dicséretes igyekezetedben. A' Bép Géniusza vezérelje minden lépteidet. Ölelleh!

Endő. Jartsán Aug. 12. kén 822.

Nro 2. Megh. Nov. 4.

Erdő Tartán Nov. 2. 822.

136

Kedves Barátom!

Nagy kellemmel folyó verseid újabb gyönyörel töltének el. Ha így folytatod a pályán rövid idő alatt egünken új csillag tünfel, melly az egész hazát megdicsőíti. S nem kétlem igazságosabb vagy mind erántunk, mind a nemzet eránt, mind pedig tenmagad eránt is, mintsem hogy ezen szép reményünket meghazudtolhatnád. — Engedj egy intést, mellyre a baráti Akadalom felszabadít. A jambejon futja a trochenst, s minden kecsét elveszti ha az utolsó láb spondeusból áll. Illy hibák verseidben találkoznak, de a melyeket gyakorlott művészi ügyenéged könnyen megigazíthat. — Élj szerencsésen, s szerencsén mértékben, mellyben én kívetlek!

igaz barátod

J. Miklóny Mózsi

Vid. Megyes Decz. 2.

Erdő Jartsán Nov. 26 kán 822.

137

Kedves Barátom!

A' közlött Sapphicumot nagy gyönyörrel olvastam. Az első strophа még lámát vár; a' másodikban az elragadó jelent nem lehet multnak festeni, 's az alvás' képzetét is más erősebb-, 's hatalmasabbal kell felesérelni. Én az egészet így adnám:

„Csókodért esdek virulo Jheléne,
Ajkaid bájlóbb gyönyörélvre vonnak,
Mint Erőszt tündér Amathus' virányin
Pszükhe malasztja."
's karjaim közzé szhan a leányka,
Csókot ad. Menny's föld! kebelem kiég, 's vesz,
Rüm vizontesókban kirepül magamból,
's lelkem elálél.

A' mi képemhez ír dalomat illenti, az azon kellemben vagyon adva, mellyben Lening kerete költeni. 's én örömemet találom abban, ha

dolgozásainba többféle tónt hozhatok
be, hogy az egészből az egyformasá
monotoniáját kizárjam, jól tudván
azt, hogy a Képség a sokféleinek
öhrehangzó egységében áll. – Ver
seim kiadásával nem akarok hirte
lenkedni, követvén e részben is a
Nagy Mester intését: ut nonum
premantur in annum. Elj Kerek
csésen, 's Kerek!

igaz barátod
Kiklóny Mogy

138

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

...ntom!

...verém Kéres új évi Kerekeseli-
...ly hévvel viszonlom azt. Engedje
...élted, mellyet a hazának Kentek
...öshlé a Kép, 's Jó Géniuszán
...ének. Légy boldog, hogy mi-
... a Kerese üldözni kezd, ne
...adat leverni csapásai által,
... által a gyengék erősödjenek.
...ly elhanyatt sajnos érzéssel
...y, mert jöllehet a mi vzléseink,
... igen különböztek egymás-
...nyire ellenkező polaris pon-
...ettek, én őtet mégis mint
... munkás Fogyát a Nemzet-
...eesültem. Hogy hibás princi-
...llett való makacs megátalkon
...gelőünk menetelét el nem a-
...'s nem is háváltathatta örö-
...mindennapi tapasztalás, 's

értette
's érte

dolgozásaimba többfé
be, hogy az egébb
monotoniáját kizár
azt, hogy a Képség
öhrehangzó egységé
sein kiadásával n
lenkedni, követvén
Nagy Mester intés
premuntur in ann
csésen, 's Kerek!

no a
Elj Ke

Ó

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

n 4.

138

Kedves Barátom!

A' milly örömmel vevém Kéres új évi Kerenseli-
vánásodat, olly hévvel viszonlom azt. Engedje
az ég, hogy élted, mellyet a hazának Rentel-
ni kívánsz, öröklé a Kép, 's Jó Géniuszán-
tól vezérletteknek. Légy boldog, hogy mi-
velhess, 's ha a Kerese üldözni kezd, ne
engedd magadat leverni csupásni által,
hogy példád által a gyengék erősödjenek.

Vesegly elhanyatt sajnos érzéssel
értettem meg, mert jöllehet a mi vzléseink,
's érzelmeink igen különböztek egymás-
tól, 's többnyire ellenkező polais pon-
tokat követtek, én őtet mégis mint
vasszorgalmu munkás Fogyát a Nemzet-
nek igen becsültem. Hogy hibás princi-
pinnai mellett való makacs megátalkom
dottsága nyelvünk mennyiét el nem a-
kadhatta, 's nem is hátráltathatta örö-
münkre a mindennapi tapahtulás, 's

az újabb idők legszebb jelenetjei Anno-
ra, és Hébe eléggé bizonyítják. Déke
hamoninak!

A' mi közlött költeményedet
illeti, az igen Rép magában, 's való-
ban nem kis kellemmel bír, de megen-
gedj; czímjének tellyességgel meg nem
felel. Egy jól elkészült Hervidenek
fő tulajdona az: hogy az illető Re-
mélyek' charactereit, 's kölcsönös viszo-
nyait egymás eránt a felfogott Bár-
's elmeállapotokon képest híven, 's
a legérdeklőbb vonásokkal fesse, 's
terjesze elő; ehhez képest örömestebb
választja az az elegiának lágyan
olvasztó hangját, a lyra magas
csapongásainál. Ezeken felül meg-
kívántatik még az is, hogy érkorá-

nak Bellemétől mintegy áltlehelve
légyen. Hogy ezen kéreménycknek
versezetedben egyike sincs kielégít-
ve magad is könnyen belátatod.
Ennél fogon ohajtanám, hogy czímjét
egyszerűsítvén, azt Hervidenek ne
nevezned. Mint lyrai darab gyönyör-
rel fog minden hozzá értőtől olvas-
tatni. Még némelly észrevételeket a vers-
alkat, 's Rószorkeztetés eránt: Az első
sorban hiba van a metrum ellen, 's hol a
hosszabb időszünet miatt megnyujtott Bá-
tognak kellene állani, rövid áll, de a mel-
lyen könnyü segíteni, ha „megunta" hen-
lyett „megúná" tétetik. Az utolsó
versszakaszban hibás ezen sor: „Majd
a midőn a csendü vidék elint." Lehet-
ne ugyan így megigazítani: „Majd hogy

ha á mély csendű vidék elint." De
mintsogy mér feljebb á táj emlitetik
nehogy nyugu azon képzetnek többszöt
előfordulta egy olly hiszed költeménybe
az ideákban való bővség hijánossága
elárulni látszassék, jobbnak vélném
ha á csendes vidék, á csend gyénjé
vel vagy istenével cseréltetnék. Fe
Miként Schiller teve á Resignatio ba

De stille Gott – o weiner, meine Brüder –
De stille Gott taucht meine Fackel nieder
Und die Erscheinung flieht.

Jobb éskrevételeim elő nem for
dulnak. Elj Kocneséser! 's Kocs!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Ed. Jutsán Dec. 24. kén 834.

Ölelő barátod
Moyses

Kedves Barátom!

Ed. Jutsán Mart. 12 kén 834.

139

Ujabb dolgozásodat vagy is Schillerből tett fordi
tásodat még eddig nem olvasám, ha bárni
fogom á múvet, éskrevételeimet Veled
tudatni el nem mulaszton. Folytasd dí
cső pályádat elesüggedés nélkül; az akan
dályok á nagyon termett lélaknak min
dendor serkentő öktönül szolgálni
kiktuk. Elj Kocneséser! Ölellek

hiv barátod
Moyses

Datum Nov. 9.

Erdő Jután Nov. 11kén 826.

Kedves Barátom!

140

Biographiai datumokat kívánsz tőlem, ámbátor kevés-
bé vagyok hiú, mintsem hogy magamat festésre mélté-
nak higyjem, bánti okajtásodat mindazáltal tellyen-
sítés nélkül hagyni nem akarom.

Én a Sajó partján fülettem Gömör Vgyé-
nek Királyi nevezetű Helységében 1793-dik
ekt. Octobre 12-dikén. Az atyám László
C. Kir. Innácsnak volt, az anyám Született
Szlavniczai Sándor Krisztina Néhai Sándor
Pál kinte Kir. Innácsos leánya Brú-
nóczról Nyitra Vgyéből. Gyermek éveimi-
ben, a kik ismerek, azt vallják, hogy csupa-
tűz, 's elevenség voltam; de hogy pajkos dévis-
tetteimét gyakran lakolnom kellett, arra
magam is emlékezem. Kisebb oskoláimat
Rosnyón, Pesten; a Humaniórákat Nagy-
Kombatban, Gyöngyösön; a philosophicus
cursust a Vidzi Püspöki, a juridicust pedig
az Egri Eseki Lyceumokban végezém. A
magyar literatúra kedvelése, és a poézishoz vonszódás
még Nagy-Kombatban kálla meg. Eleinte holmi
apró verseket készítek Faludi, s Ányos
manierjaiban, majd egy több ívre terjedő

A Monsieur
Monsieur Joseph de Schedel
Etudiant en Médecine
Servitien Platz
No. 1120.
Pesth.

Rovnán vitk pórában illy szám alatt: 3
állhatnak Szerzetei Papjai, de mellyek
közöttök Káldinczy tanúsága a' több
rendtűl, kivált ezt a' rósz emlé
rendeiner ül. — Az igazi literatúra pedig
sem egyedül nem virúlhatott, nem ez
tőben mindég csak dilettans akadt, s
az is ritkább, valójában Egyetem
nyílt-meg sohasem, mint ott a' Tudo
kellyeken. Verbőczi által ismeretes
pőre Kálnáczyval, ez példa kétségte
Egészséggel nyújtó annak vezérfonalá
ja lehet, s kinek-kinek elkövetve, ho
mellyeknek az élnek' Szikrái lob
gátra kitanul. Nihil Cognitum nyújtó
rizsára nem pereputtasodik, hogy a' Stan
jobbak Tudósait magyarnak tartsa, s
mint Akár Kárpáti Emmerjében kitetsz
A' Lódi Pereszi Nikusi Tanya tőbb szegénység
ereit Dankára Kazon Lőrinczet vett Gyerbe
lik Cirill nemzetségből egy Bálintot lépn
Lippa alatti nagy birtokához való
Ellátni, s benneket viszonyságaikban
Részre kimunkálgatni. Eulogiumban elkezd
egyébként a' Szerzetes nyelv tanúlásának

Szükségét, mutat Szegedi Gyöngyösi Szerzetes Szerzetes
Szerzetes Szerzetes Szerzetes, mellyek
ben a' Magyarok gazdag Könyvtárban
Könyv nélkül Szükölködnek. A' Szerzetes
Szerzetes elegendő Könyvek kívül kezd
Szerzetes, mellyek Könyvtárban kívül kezd
több írásokban van kis bőségben
vele, azt Szerzetes Szerzetes megjegyz
Szerzetes kívánni is. — Akár akárhon
Szerzetes Magyar Szerzetes Szerzetes
által Könyvek 1598-ban Szerzetes
kiadta, s mindenki az egész Szerzetes elől
ismeretlen maradni fenntartásával, szerzetes
hála- s tiszteleti adóját lepisztrálni Kálmán
czynak, mint azon Szerzetes Szerzetes
Szerzetes, mint Szerzetes Szerzetes Szerzetes
(Codex Mus. III. Szám. 176. lap.) — Szerzetes
időben az Ugri társalkodási nyelvről a nevezetes
passzusok is ide tévedvén, szerzetes
Szerzetes Szerzetes a' Magyar Nyelv, s ezen
nemzetségi Szerzetes, kinyomtatásának szerzetes
rejtvény az ex codicibus példáin által is gyűj
tésben Könyvek kívül kezd Szerzetes
a' magyar literatúra Szerzetes, mellyek

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

[illegible] [illegible] [illegible] [

[illegible] kivánok lenni, s vegye a kies Szerzetes
Kürtz Jácobis, a ki a kis Ugocsa [illegible]
Igazgatója volt, fel is fogja azon
ban Adjunctusul, de kevés hán[illegible]
ervel megérkezvén, hogy Debr
eczen el ne [illegible] pályafutásom
i Kempis Jós Winnik Gázet Ap
Király, i Ns Egyes M. Ovár által
1817. ikben Honorius Abáinak, 1818. ik
ben Jáblabiróra, i 1819. ikben actualis
Második M. Ovárra nevezvén, e
den tisztemet jelenleg is egész
pontossággal folytatom. Kinek
tudta Es Kormányom kívánt le
jelentésemet, s pártfogásomat, ir
kissen a Meyabeli Kerek Szerencs
igen érzéssel vártam. — 1824. ik
ben Julius 29 kén ezen akkorám ver
el, ver a nyár viharain tele élvezi rendi
ben, mes Pichébb a vetési gazdaságot
ha sem folytattam, s ebben magamat
ven is elegyítém, azon kinek kül

vagyon gondviselni kegyelmetekre. Követ
Es. ezeredében immár ötz agyam kanya
l, s mi vetésre gyümölcsöt, szeretségemet
Lelki foglalatosságim, nemzetségem iránt mutat
ipar illemtudásomb elmúlásai, szerelmi viszo
gondviselésem kegyelmetek folytatása mint illem
dő mindenképen tovább gyen de egyben
Első idő engedvén, hogy a Skárlátot el kü
lönyem. A Lánczok, nemzetségemb, ki leány
ságok mind most pusztán minden kegyelem
Ura elhy idő, hogy a szerelem kis istene is Lelki
nyugtalanságban kebleme a tündöklő Az
kedves Éj, a Lelki kapcsolatom. s Kép
lója mely édesebb, s Lélekrészes szerencs
de most más az igazi elvalgyon pályáim eszmé
ler vélni fel. Szemeidtekben mélyen kérem
mit fog Lélni, ez vet a jövedő boldogsá
meg. — Ez ádám minden elfogultságom mellett
a mellőzés ez mint rejtelek benne, szí
rezem hamvai szépsége epedésemet. Mi
nellyes Lánglik pillálék Lelkem vezérle
ösvény, hogy ezáltal is az ég vár zsinat a kiszá
mú rejtem. Ez mélyen Lélek mélyen Veled
elly rejtél, hogy a Bájos-dicsőségi Ajándé
dékban, nelly legtisztább fél elmém vil. Lán

MAGYAR AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

eremed. Meg lehet, hogy olly követőm akad, kik
veresésebb próbatételeinek literatúrán ezen
hijányát is be fogja tölteni. – Elj kerenesés
A' kizelgető lessi vására kárdékom vagyon
Deszre benem, sokkor remélem ölelni fogla

hív barátod

[illegible]

U. I. Igyekezni fogok, hogy munkádra minél
több elöfizetőket, vagy subscribenseket
gyűjtsemek.

Erdő-Tarcsán Febr. 21ken 828.

141

Kedves Barátom!

Hogy a Indlyjüt. Redmetióját Vörösmarty vette-
által igen örvendek. Thaisz alatt az, de legy
kirúlt a kép literatúrai ajándék okonstatata-
lan volt, s ez okozta, hogy nehány ér óta nem
tartottam. – A' Kolozsban kedves darabok
leptek meg. Kisfaludy vig játékában való-
ságos Molièri kellem lebeg, s némelly fordu-
latiban még tónja is kerenesésen vagyon
felfogva. Bajza' költéseit kelid lágy érzés
s édes folyamat tessik kedvesekké. Ő poézia
sunknak sokat igér; Múzája egy gyöngörü á-
tatu-
lan leányka képségérek legkeesebb
fejlő bimbójában. Csaba gazdag erőtellyet
hagy sejteni. Ki az? Nem Vörösmarty reja-
tezik e ezen álnév alatt? A' többi dara-
bokról hallgatok, nehogy azon gondolatra jö-
mintha a recensensi hangot akarnám
tőled eltanulni. Ze e részben valóban

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Mester vagy, 's a hazá nem kis hálával tá-
zik Weked, hogy az Aurórá igaz becsének
ismeretére vezetted.

Dolgozásaimmal tedd azt, a mit legjobb-
nak fogsz itélni. Jeslér dala nem fogna
illeni az Aurórába, mellyt csak egészen kiele-
gítő darabokat fogadhat el; mert bú mi szép
is az magában, de sokat veszt interesszéjéből
az előtt, ki tőlem a kedves tájt nem olvasta.
Figyelmeztetésül erre állhat a Koszorúban,
a mi ennek külömben is czéljai közé tar-
tozik.

Köszönetemet kisfaludyt nevemben, ide
rekeltve küldök általad némelly apróságo-
kat almanachja számára. Egyszerű mezei vi-
nyok azok, mellyek csak szinvegyíték, 's ár-
nyazat végett vétethetnek-fel pompás
florárinumába.

Vörösmartynak már küldék némelly gu-
szemben írt darabokat Szerényi nér alatt.

az ide zártakat szinte add-által neki barátí-
doczletem jelentésével, hogy a több közül kön-
nyebben választhasson.

Nagy képét, ezen előttem igen becses
bazafini ajándékot személyesen akarom Jöled
elhozni, ha Pestre menendek, hogy általa
arattassam vég ohajtott ismerettégedbe. Addig
is élj boldogul, 's szerecs!

Hív barátod
Rent Mikhányi Ottyg

U. I. A tulsó lapon még egy dalt közlök Szin-
fay manuscriptum, azt is ha akarod oda adhat-
tod az Aurórába, de Szerényi nér alatt.

Szerelem Kora.

Aimable jeunesse,
Suivez la tendresse;
Joignez aux beaux jours
La douceur des amours.

Psyché.

Midőn virúl az életnek
Bájló arany tavasza,
Akkor van a keresetnek
Legszebb időszakassza.
Ifjak, lyányok vezsájit hát
Ti végan haggassátok,
Is kiveitökben fáklyáját
Elhunyni ne hagyjátok;
Mivel beállván bús telünk,
Amorba játszik is velünk.
Csak mérgeit nyeleti,
Is hamvadt tüzünk nereti.

Edd. Jutsán Aug. 19ben 824

Kedves Barátom!

142

Azgámat a mult hó 29. dikén vehtém el, ez az oka, hogy mohatlan mivedet más kön, azt mind ez ideig ált nem olvastatám. Barátí részvétedtől mély fájdalmam nem kis enyhülést vár. Élj gyermeséndet!

Hiv barátod
Ad. Millóny attorn.

140

Pest. Nov. 4. 1864. 144

Nagyságos kir. Tanácsos és egyetemi
Tanár Úr!

Különös szerencsémek tekintenem, holnap, mint Véd-
szentem napján, néhány buses uri vendég körében,
kikhez bensőbb tisztelet és szeretet csatol, öszin-
te örom ömlédezési közt tartani egy barátsá-
gos ebédet: azért bátorkodom Nagyságodat t.c.
házfőnökünk nevében, tisztelettelyes üdvözlére
kapcsában, barátsággal fölkeresni, hogy öröm-
napunk díszének emelésére holnap 12 órára a
Kegyesrendiekhel megjelenni ne terheltessék —
Egyibiránt különös tisztelettem nyilvánítást mellett
maradok

Nagyságodnak

alázatos szolgája
Szepesi Imre
Kegyes tanítórendi tag.

Pest. Sept. 23. 1866.

145

Nagyságos Királyi Tanácsos Úr!

Nagyságod kedves László papnövendék fia
által értesülvén arról, hogy Nagyságod
holnap Bécsbe szandékozik, azon határ-
talan bizalmamnál fogva, melyet Nagyságod-
nak személyem iránt több izben tanusított
szivessége gerjesztett és szüntelen táplál
bennem, bátorkodom, ha terhére nem lenne,
alázatosan megkérni: hogy a Nagyságod
előtt ismeretes egyetemi tanszéki ügyem
siettetésére illető helyeken hathatós szeme-
lyes pártfogása és ajánlása által közbe-
járulni kegyeskedjék. – Az ügyemben te-

endő szives fáradság – idő és költségáldozatok f
ben bátorkodom Nagyságodnak az
mellékelt eschélyrizzel hálás szivem
leül kedveskedni, és teljes őszintes
gel megkérni, hogy azt kegyesen el
ni méltóztassék. Magamat pedig, és
mert tapasztalt jóindulatába ajánlva
dok

Nagyságos Királyi Tanácsos Urnak

MAGYAR AKADEMIA KÖNYVTÁRA

lehőtelezett szolgája
Szepesi Imrefi

Pest. febr. 22. 1867.

146

Nagyságos Tudós Kir. Tanácsos
és egyetemi Tanár Úr!

MAGYAR AKADEMIA KÖNYVTÁRA

szeretném, ha ezen észrévételeim még nem késtek vala el.
A loci és loca közti éles meghi lonböztetést
igy adja Krebs: loci csak egyes idézések, loca
nagyobb szakaszok valamely szerzőből: éjen úgy
mint egy tájékon vannak ligetek, rétek, szán-
tóföldek, bortermő dombok, forrásos lapályok
stb. e szerint loca continent locos – De ezen
szabatos meghatározást, mint ő maga kimutatja,
kevesen tartják; sőt már a régiebbek sem tar-
tották.

De compilare ige nem jelenthet mást, mint
meglopni, és igy valamely szerző saját müveiről
roszul használjuk azt: hunc suum librum, v.
hoc poema et aliis compilavit, mert a régiek
csak azt tették ezen igével Accusatiusba, a mi
meglön lopva, a mi kiraboltatott, vagy is a mit

valaki magával vagadt. E szerint másnak könyv
compilatur nem a szerzőé magáé. Igy mon
helyesen N. E. Lemaire egy előbeszédébén
Silvius Italicus müveihez: Quum haec, qua
ipsum poëtam nostrum pertinent, veterum sc
rum locis testimoniisque diligenter eruerit Cel
rius, ne huius scrinia compilasse*) vel oper
perdidisse videar, dissertationem eius (ezis be
szó, e helyett jól állana, quod disseruit) de C.
Italico, poeta Consulari &c. . . . . .
cum lectoribus communicare malo, quam ea
res aliis verbis exprimere. Compilatio tehá
csak gunyosan mondható valamely gyüjtemé
ről; helyesen collectio, qui colligit, non
compilat. Ezen igy compilator helyett mondam kell c

*) ezen helyes kifejezést Lemaire Horatius után hasz
Egyébbéy mély tisztelettem nyilvánítása melle
maradok

Nagyságos Tanácsos is egyetemi Tanár Urnak

Kés. szolgája
Szepes Imrecz

Pest, dec. 22. 1868.

Nagyságos kir. Tanácsos és egyetemi Tanár Úr!

Szerencsém van most megjelent munkáiskámmal Nagyságodnak szolgálni, midőn is arra bátorkodom teljes tisztelettel figyelmeztetni s alázatosan megkeresni, ne terhéltessék ezt átolvasni. Mivel rosszantteendői között könnyen a könyvtárba juthatna olvastalanul. Én bátor vagyok hizelegni magamnak, miszerént Nagyságod a ráfordított időt nem fogja elveszettnek tartani. Egyébiránt határtalan tiszteletem minden kitelhető jelének nyilvánitásával maradok

Nagyságos kir. Tanácsos Urnak és egyetemi Tanárnak

Hü tisztelője

Szeges Jurcsy

Pest, január 5 1869.

V. 5.

148

Nagyságos Királyi Tanácsos és egyetemi Tanár Úr!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Nagyságod valamint velős úgy átható nyilatkozata munkám fölött oly nyu-
galmat idézett kéblembe, milyennek részese alig valék éltemben.
Becsesebb ez előttem minden kincsnél, melynek birtokába juthatnék
valaha; s mivel ilyen, nem is mérlegezhetem azt semmivel; valóban
határtalan becsü előttem; pedig leszállítanám azt ha valamihez csak
megközelítőleg hasonlítanám is. Pleraque hoc ipso possunt videri vilia, quod
pretium habent, mondja Quintilian. – Egyébiránt mindenünnen és min-
denkitől a legkedvezőbb ítéletet hallom annyira: hogy kérnem kell Fü-
löppel az ég Urát, miszerént e kedvezés magamon kívül ne ragadjon.
Alig van olvasóm, ki kellően ne méltányolná, s annyira ne szeretné,
hogy míg be nem végezte, más mű olvasásához ne fogjon. Horváth Cy-
rill úr ekképp nyilatkozék: „Én öntől jó, alapos munkát vártam; de
ilyet nemcsak nem reméltem, de nem is képzeltem volna: valóban epocha-
lis munka ez.“ Mire én: Elig rosz, mondám, hogy azon tanárt, ki hat
évig működött igazgatósága alatt az Úr szőlejében, így félre ismerte.
Ritka kincs mai világban az elismerés: annyira félre vezetik különféle
érdekek az emberek kedélyeit: vajmi ritka szerencse tehát, hogy munkám-
nak ezzel, még eddig átalában, hódolnak. Gróf Majlath Úr volt kor-
látnok értesülvén valahonnan hogy ez készülőfélben van, egyenesen

nyilvánosa kegyes szándokkal, hogy neki ezt minél hamarább megküldjem és örömest megküldöm. Külsőssem. Egy anonymus levélíró pedig, de bár ki legyen az, szakértőnk [illegible] magas művelődésének kell lenni, ily levéllel tisztelt meg 1869. januárban [illegible]

Victor es, et cerium Stamerune Scripsa tropaeum,
Cognur es victas, pars dare vesa, manus.
Vive Superlatos, auctor celeberrime, cyclos,
Dicetur calamo dotta palaestra tuo.
Nec turbet venam Zoili furor impius, illam,
Quae Seaser duriferis, dives ut Hermus, agris
Haec referant Divae Pindi penetrale tenentes,
Haec Musles sacri Phoebus et ipse chori.

E finom önérzetü epigramm elárulja szerzője magas müveltségét, melyet más által irattott levél keze és neve elutasításával együtt elrejteni kegyes volt. Legyen ezért is Istennek hála és dicsőség!

Mint pedig Nagyságod bölcs sikeresen előrtem, mint várom, végre érsikü, és olyan, melynél én sem jellemzőbben, sem hatályosabbat nem v tok: nehogy a levél Lelkével nyissa éjjel, azon Kegyességére esedezem, mi reus arra, ajánlatanul oly műnek, melybe annyi éjjeli-nappali fáradozásnak irkadott gyümölcse van lerakva, annak helyen és idején szabadon hivask hassam: hogy annál tagasabban terjedezzen azon jó mag, melynek kik se és gyümölcsözése a későbbi időknek van fönntartva. – Buzás ajándoka mintpontozásul bátorkodom a legujabban megjelent egyházi énekek idez tolt példányaival udvarolni, melyek közül az egyiket tisztelt ur c ladja körében emlékül megőrizni, a másikat az egyesmi Könyvtá

kegyeskedjék beigtatni. Mint egykori ünnepelteté a kegyes tanítórendek Selyebi nagy-gymnasiumában gyujtogetem én azokat hosszu évek során és tépett pantgazaim, tépett csuszbáim, mind a pövegei mind a dalla mest; hintzon egyes pedig, egészen eredeti, magam szerzék, mire a vasár- és ünnepnapi idő lőn legunkább pazsolve. Végre megszabaditot fillereimet sem sajnálám ily mü kiállitására fentolni, és ez által a hon ifjuság vallás-erkölcsi pallérozására áldozni. Mnek eddigi sar már, de lesz kisőbben is maradandó nyoma, és égi áldás a gyümöl csöc. – Egyébiránt mély tisztelettem minden kitünő jelenek nyil vánitásával magamat kegyeibe ajánlva maradok

Nagyságos Kir Tanárnak és egyesmi N. r Tanár Urnak

alázatos szolgája
Szepes Imrefi kegyes tanítórendi tag.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

149

Nagyságos kir. Tanácsos és egyetemi tanár-vizsgáló bizottsági Elnök Úr!

Miután a m. k. tudomány-egyetemnél állandósított tanár-vizsgáló bizottsági tagság főleg az illető szaktanárokra néz, mely az egyetemi tanársággal ha nem is lényeges de szoros összefüggésben állván annak megtisztelő kiegészítéseül tekinthető: alulírt Nagyságodhoz, ezen bizottság mélyen tisztelt Elnökéhez, azon kérelemmel bátorkodik járulni, hogy a részére kiérdemlendő vizsgálási tiszt végett a nagyméltóságu m. k. vallás- és közoktatási minister urhoz a kellő intézkedéseket megtenni, illetőleg ezen kérését fölterjeszteni ne terheltessék. Ki egyébiránt őszinte tisztelete minden kitelhető jelének nyilvánításával marad a

Nagyságos kir. Tanácsos és tanár-vizsgáló bizottsági Elnök Urnak

Pesten, májushó 3. 1870.

alázatos szolgája

Szepesi Imre ff. lat. philologiai egyet. r. tanár

Szepesi.

Nagyságos tanárvizsgáló bizottsági Elnök úr!

Bocsánatot kérek, hogy Nagyságod méltányos kívánatának a szünidő alatt meg nem feleltem. Én e napok minden perét a latin Mondatkötés illetőleg latin nyelvtanom kiegészítésének elkészítésére fordítani kénytelen valók, melyhez beisületem, nálam fontosabb az életnél, kötve vala. Régen sürgető kérdezősködések e munka után nekem e foglalkodást elhalasztharlanná tettek; de a tan szentügye is égetőleg sürgeté: hogy valóban lelkem nyugalmát nem lelem, ha tovább kényszerülök vala e művet halogatni. Sikerült még is az első-10 ivből és negyedfél ivnyi hozzá való szótárból álló-füzetet közrebocsáthatni; a 2. füzetre is készen van nagyobb részt a kézirat, miszerint bizton várhatom, hogy decemberhó közepén az egész munka az érdeklődők kezeni fog forogni. Azután egészen tisztemnek élek. Addig is a legnagyobb szükségből kibontakozva mai naptól Nagyságod igazságos kívánatát teljesíteni legtisztább örömeim egyikének tekintem. – Tapasztalt kegyeibe ajánlva maradok őszinte tisztelettel

Nagyságos tanárvizsgáló bizottsági Elnök Urnak

Pest. 1871. Sept. 28.

Alázatos szolgája
Szepesi Imre

Pest 4/4 1872 157

Nagyságos Elnök Úr!

Ezen mulasztásnak nem feledékenység az oka.
Ma reggel 8 órakor ásadtam diákomnak
a hivatalos levelet, hogy vigye Hegedűshez
Miliet eshetett az, hogy át nem adta, holnap
tudom meg Borsánat, e halasztásért.
Teljes tisztelettel maradok

Nagyságos Elnök Úrnak

Alázatos szolgája
Szepesi Imre

Nagyságos Poldy Ferenc
Tanár Uzsgáló Bizottsági
Elnök Urnak
tiszteletel.

Kelyhey

Nagyságos egyetemi Rector Úr!

A kegyesen hozzám küldött könyvszállítás szerkezete, négy szót kivéve, nemcsak diákul, hanem latinul is tisztelettel bejárhatná az illető helyeket; mégis Nagyságod szép izlésének örömest engedve a szerkezetnek ide f. mellékelt módozatát ajánlja

Nagyságos egyetemi Rector Urnak

Pest 1872 Aug. 13.

alázatos szolgája

Szepes Imre

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Nagyságos Toldy Ferenc
egyetemi Rector Urnak
kiváló tisztelettel

Pest. 1872. Aug. 13.

Szepesi Ferenc

152

Nagyságos tanárvizsgáló bizottság Elnök Úr!

Ezennel szerencsém van jelenteni, hogy kihevezén immar a himlóbajt folyó hó 22-diketől teljesen verdelkezésére állok Nagyságodnak mélzoztatjuk velen Parancsolni, ki vagyok s maradok.

Nagyságos Elnök Urnak

alázatos szolgája
Szepesi Ferenc

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

153

Nagyságos Elnök Úr!

Tegnap hozzám intézett becses sorára van szerencsém válaszolni: hogy Budinszky dolgozata tüchető, ő a nyelvtanban jártas; legalább szavaszfibákat nem tüntet föl, egyeztetése, szórrazata, idő- és mód kérdésekben is helyesek; – csak a szólamokban járt az élő nyelvek módjára ~~xx~~ irálya, de eredeti, tiszta latinkifejezésekre most kötelni majd annyit tenne, mint fehér hollóti keresni. A tárgy egyébkéj jó, is nagy szorgalomra mutat dolgozata.

A helyettesítés pedig a teendő kérdésekben szives-örömest elvállalom, csak rendelkezzék a dékán úr velem. Egyébkéj mély tisztelesem minden kitethető jelének nyilvánítása mellett maradok

Nagyságos Elnök Úrnak

Budapest 1873. i. Maj. 24.

alázatos szolgája

Szepes Jungh

Budapest Nov 5. 1872

187

Nagyságos mélyen tisztelt Uram!

Folyó hónap Nov. 6-dikán néhány jóbarátom körében tartandó ebédünket becses jelenlétével megtisztelni szíveskednék, igen kedves dolgot tenne előttünk. Az ebéd ideje pontban 12 órakor kezdetik. Legyen szabad szíves válaszára bátorkodnom. Egyébként nagyrabecsülésem nyilvánításával maradnom

Nagyságodnak

hű tisztelője
Szepesi Imre

Budapest 1873 Nov. 19.

155

Különösen tisztelt
Nagyságos Elnök Úr!

Kennel van szerencsém jelenteni, hogy átmentem már Podhradszky Mihály, és Fabri Jenő dolgozatain is, és ezekről is jólélekkel csak kedvezőleg kell nyilatkoznom. Legvöndebb idő alatt leírom a bírálatokat, talán Pénteken meglesznek.

Korsis György tanárjelöltet, (különös szomorú ságomra, mivel közel rokonom) talán a Patres Conscripti fogják vizsgálni a túlvilágban. Ő Poroszt Silenában egy fürdőben keres, ha találna, gyógyszert, mellbaja ellen, mely ő aligha k. nem rugadja körünkből; pedig oly tenoristta vola, hogy hetedhét országon sincs párja.

A többi munkálatokról elolvasá, után azonnal fogok Nagyságodnak jelentést tenni, hogy intézkedhessék a meghívásokról. — Egyébiránt nagyrabecsülésem kijelentésével maradok a

Nagyságos tanárvizsgáló bizottsági Elnök Urnak

őszinte tisztelője
Szepesi Ignacz

156

Budapest 1873. dec. 8.

Nagyságos Elnök Úr!

Mindenek előtt kell, hogy megengedje Nagyságod, hogy bocsánatot kér-
eh egy kis elhamarkodásom miatt, milyet az által követtem el, hogy mi-
dőn a szolga ez iratokat elhozta, említi, hogy egy levél is van Telfy Úr-
tól: én tehát ezt magamra értve a levelet, mely Nagyságodnak szól vala,
fölvagtam, és csak akkor vettem észre, mily tettet hajtottam végre! Mint-
ha kedvetelnéh a szeszélyes sorsnak, hogy ily eseménynyel is tarkázza éle-
tem, mely által engem nem kissé megboszontott. De már megtörtént, és meg
nem történtté nem tehetem azt semmikép: csak alázatosan bocsánatot ké-
reh.

Holecz János tanárjelöltnek már ezelőtt jóval kijelöltem az uj föladványt
és elküldöttem azt Nagyságos Elnök Urnak: ha jól emlékezem az Ő Föl-
sége jubilaeumára kiadott versezetem köteténhez volt az csatolva; de hogy
elküldöttem, bizonyos vagyok abban. Ha eltévedt volna, majd irok másikat.
Nekem ugyan az előbbinek bírálata után nem nagy reményem van az
utóblihoz. — Egyébiránt nagyrabecsülésem kijelentetével maradok

Nagyságos Elnök Urnak

őszinte tisztelője
Szepesi Imre

MAGY. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

157

Nagyságos Királyi Tanácsos Úr
mélyen tisztelt jó Uram!

Nagyságod igen becses küldeménye, megvallom, rendkívül meglepett: ezt nyomban kiséri forró hálám kijelentése. De a hálakifejezésnél minden nyelében nagyon takarékoskodott a természet ennél fogva kell, nagy hálanyilvánításom rövid legyen. Ennek okát ott lelem, hogy a hálaérzetnek tisztának, bensőnek, mélynek kell lenni, hogy nem kell azt nagyon hányt-vegatni, nehogy szüzi tisztaságából, üde eredetiségéből valamit veszítsen; hanem a szív rejtekében sértetlenül kell azt tartani s ott fakadó csiráit ápolva virágzásra és gyümölcsözésre juttatni. Lelkem e sugalatát akarom én e megtisztelő ajándéknál befogadni. Mily vilőseh, tömörek és tanulságosak csak előszavai is: mily irányadók a tanárra, mily lelkesítők a konfra, mily oktatók a jó ízlésre nézve! Valóban érdemesek, hogy mindig éber figyelemmel kisértessenek, és a szív, kedély és szellem bírokában érintessenek. Nem rendezetlen könyvtáramba, hanem emlem csarnokaba szándékom nekem e művet letenni. Mily éhető szellemi kincs, mennyi éjjeli-nappali fáradozás eredménye, mily terméhény elme bölcs szüleményei vannak abban lerakva: gazdagok a buvárlatban, eredményfüsak a következtetésekben, vonzók, lekötők a tanulmányozásra. Avatottabb kéz eisétert Elió a nemzeti tudományosság ügyét alig bízhatta volna. Az ég adjon sikert ezen érzelmeimnek, és Nagyságodnak ifju tetterőt hasonértékü művek létesítésére. Nagyszabcsülésem megujításával tapasztalt szivességébe ajánlva maradok

Nagyságos Királyi Tanácsos Úrnak

Budapesten 1873-dik évi decemberhó 21-dikén

hálás tisztelője
Szepesi Imre

158

Tekintetes Titoknok Ur!

Van szerencsém a kiküldetett könyveket alázatos köszönetünk mellett vissza küldeni; azon kérelemmel, hogy méltóztatnék kegyesen rendelkezni: a Kisfaludy Társaságot illető bevételrész kinek adassék át?... kérem egyszersmind, miután társaim igen sürgetnek, hogy a Kisfaludy almanachot adnám át nekik, én pedig még nem kaptam meg, méltóztatnék kegyesen rendelkezni, hogy a munkát illető almanach hozzám küldetnék.

Magamat kegyeibe ajánlván, mély tisztelettel maradok

A tekintetes, Titoknok Urnak
Pesten, Febr. 8-án 1841

alázatos szolgája
Szigligeti
nemz. szính. titoknok.

A nemzeti szinház titoknokától.

Tekintetes és tudós Sche-
del Ferencz urnak, a m.
t. t. sitoknokának (t. cz.) mint
a kisfaludy Társaság igazgató-
jának, tisztelettel
Helyben.

160

Tekintetes Ur!

Becses levele következtében bátorkodom
alázatosan kérdeni: ha a „Troubadour"
melly még nyomtatásban nem jelent meg,
nem volna-e alkalmas a Reguly-album-
ba?.... Ha igen, ezzel tüstint szolgál-
hatnék, némi igazitgatások és leiratás
után: ellenkező esetben egészen újjal
nem merem a tekintetes Urat biztat-
ni, mert hiában mi iróféle emberek
hasonlitunk a cinkefogóhoz: ha jó gondo-
lat, van drama, ha nem jó, bizony nincs
az. A „Troubadour" mellett felhozhatnám, hogy
már nehányszor a sinfadon tesszéssel adatott.
Egyébbiránt egészen bölcs belátásához alkal-
mazom magamat.

De nekem is volna egy igen alázatos
kérésem: a „vándor hinészek"et nyelőtt
nyomtatás alá mennek, szeretném átolvasni,
némi apró, de igen apró javitásokat kiván-

ván benne tenni: esedezem tehát alázatosan, méltóztassék esen szolgának kiadatni.

Becses válaszát habár szóval is elvárván, magamut kegyeibe ajánlott, maradok egész tesztelettel

A tekintetes Urnak

Pesten, majus 9-én 1845

alázatos szolgája

Szigligetiy

Nagyságos Ur!

Szász Károlylyal beszél-
tem, ő szombaton jön ha-
za, sart vélte, hogy vasár-
nap délelőtt legjobb volna
a Molière-kiadás ügyében
őméltóságával, a szinházi
igazgatóval értekezni. Ő-
méltósága kéreti Nagyszi-
godat, méltóztatnék va-
sárnap délelőtt 11 órakor
az ő szinházi irodájába
eljönni. Ha pedig ez nem
lehetne, méltóztatnék engem
értesitni, hogy az összejöve-
telt valamely más napra
kiszköröljem. Vasárnap
más órában nem lehetne
megtartani a többi gyülés
miatt.

Mély tisztelettel

Pest, janu. 19. 1870. Szigliget

1865 adatott – kerivat.

1865.

A szerencse kereke – szinmű

1865. adatott – kerivat.

162

Nagyságos Ur!

Van szerencsém Arany László „Sok hühó semmiért" forditását átküldeni birálat végett, egyszerre mind értesitni, hogy Tinódi 1860-ban készült és 1861-ben adatott először.

Őszinte igen tisztelője

Pest, jan. 7. 1870

Szigligeti

A szerencse kereke – szerem-
1865
[illegible] – kerivat.

Nagyságos Úr!

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Csekélység ugyan, de az előbbi életrajzba tévedésből csuszhatott be:

Én Harne úval nem irtam „Pokaiak" regényt, hanem 1831-ben vele alkottam egy magyar társaságot. Azt a regényt magam irtam.

Most becses felszólitásúznak sietek megfelelni:

1863

A bujdosó kurucz – szinmű 3 felv. adatott – kézirat.

A lelencz – nepszinmű 4 felv. A nemzeti szinház 100 arany pályadiját nyerte el. Adatott – kézirat.

Egy nagyratermet ferfiu – vigj: 3 felv. kézirat. (Teleki jut. 1864. adatott.

1864.

Nadányi szomj. 5 felv. (ázdolgozása „Lacskfy" pályadijnyertes szomorujáténak, melyet a Censura eltiltott.) az első adatott, mindkettő kézirat.

A fény árnyai – (Teleki jut. 1865.) 1865 adatott – kézirat.

1865.

A szerencse kereke – szinmű 3 felv. 1865 adatott – kézirat.

1866

A probukő – vigj: 3 felv. adatott kézirat.

Szerenesés. szerv: 5 felv.
adatott - kézirat.
Kedv és kivatás - vígj 3 felv (Teleri jut 1867)
1869 adatott - kézirat.

1867 és 68.

Trón kereső - szerv 5 felv (Kazazewnyi Wsavnyjut.)
1868 adatott, megjelent -
külön a példányt.
Az üldözött honvéd - dram.
5 felv. 1867 adatott kézirat.
A bajusz - vígj 3 felv. (Teleri jut. 1868)
1868-ban adatott.
A szent korona - ünnepi előjáték egy felv. a koronázásra
kalmárra, ugyanakkor megjelent nyomtatásban. adatott 1867
A halottak emléke - eredeti drama
3 felv. 1867 adatott kézirat.

1869.

semmit sem adtam tőlem.

1870.

Ne nyulj a mi nemzetünkhöz.
vígj 3 felv. adatott - kézirat.
IV Béla szerz. 5 felv. (Teleri jut 1870. kézirat még nem adatott.
Török János - kiadva - most kerül szinre -
} 1869 irtam.

Megjelentek:
A mama - Lampelnél
Beldi Pál
Fennakerülő nincsen kus - } Hechenastnál.

Irtam még:
Perényi - példányt kaptam.
Nemzeti szinkáni Képcsarnok - példányt küldött.
A Budapesti Körlányban
a szini szemle 1868 februárjától
hetenként egész most tanig
folytatva irtam - 1864-ben

Ezt küldöttem példány
megtartani -

elbeszélésben a Naplóban
a „Hoti szemle a nemzeti
szinkáni dramai előadások
felett" szinten én irtam -
Alig van dramaturgiai kérdés,
mely a heti szemlékben
többször ki nem volna
fejtegetve. Az új darabok,
kortársi több kusarnajkúz
mérlegelve és bírálva vannak.

Fordítottam:
III Richard - Kisfaludy Társaság
Zigmund - szinre alkalmazva
a példányt küldtem
Howard Katalin - szerv 5 felv.
verekben.

Eletszerv arcban, mi közérdekű volna, más változás nem történ, mintsem azóta voltam szinkáni drámai rendező - majd drámai és operai rendező - majd csupán drámai rendező, míg végre 1868 februártól lettem dramaturg, s 1870 április képezdei drámaelméleti tanárrá és aligazgató.

Nem tudom egyszerűen vannak-e régibb darabjaim közöl:
A molnár leánya - szinmű 3 felv. B. Eötvös bekelyezésén.
Finódi - szinmű 4 felv
Almos szerv 5 felv.
Diocletian szerv 5 felv.
Titkos iratok szerv 5 felv. Teleri jut
Trónvesztett.
Zsigmond fogsága - drama 4 felv.
Mátyás király lesz drama 5 felv.
Müszerelők - vígj 3 felv kéziratok, mind adattak.
Nőuralom vígj 3 felv. Teleri jut. megjelent az irók jegyű albumban. -
Obrátot huszár népszinmű 3 felv } 1856 adattak kéziratok
Petronella vígj 1 felv.
Nevelő keresztek vígj 1 felv.
Bocsánat a tévedésért - de vagyon el vagyok foglalva - és bírdat — összes mely tárgyalás alá vig

125
1873/4.

Nagyságos Elnök Ur!

A nemzeti színház igazgatósága hazafiúi kötelességet teljesít, midőn Kisfaludy Károly mellszobrának felállítási költségeihez tehetségéhez képest járulni késznek nyilatkozik. E czélra legalkalmasabbnak véli a Kisfaludy-Társaság jövő-évi februári közgyülésének napján rendezni előadást, melynek tiszta jövedelméből egy részt a fönebbi czélra fog utalványozni. Kívánatos lévén, hogy azon előadás minél érdekesebbé és vonzóbbá tétessék, a részletek megállapítása végett szerencsém lesz Nagyságoddal annak idejében személyesen értekezni.

Fogadja Nagyságod kitűnő tiszteletem kijelentését.

Budapest, május 15., 1873.

Feigliny Ede.

ideigl. igazgató.

Nagyságos Toldy Ferencz kir. Tanácsos Urnak,
mint a Kisfaludy-Társaság Elnökének
Budapesten.

Vettem május 16/

185

Kecskemét, November 12kén 1855.

Tekintetes Úr!

Folyóhó 9dikéről bocsátott becses levele ma reggel adatott kezemhez, mert tegnap á késő esti vonattal érkeztem haza Pestről, hova 8dikban ezúttal csupán azért mentem fel, hogy á M. Sajtó és P. Naplóban 9dikre hirdetett vas-sajtók árverésén az Újépületben jelenlehessek — — s találtam á pinczében 14 könyomó-, 10 nyomdai kézi- és 3 gyors-sajtó rózsdaette vasrészleteinek halmazát, melyeket az itéletnapi trombita-szó is aligha tudna összeállítani, miután az árverést vezetendő kapitány úr szava szerint is mindeniknek több darab hijja van, s csak zsidók vehetik meg vasaért.

Engedelmes kérek é kis kitérésért!

Mindkét rendbeli Papidolgozatok 1ső és 2dik füzetei már 3éve hogy egészen elfogytak: ezekkel tehát többé nem szolgálhatok. Azonban á kül: viszonyokra valók 2dik füzetét (fördös Lajos önálló munkáját) sokak kivánatára újra kinyomattam még 1853 October havában, szerző arcképét hozzá melléhelve; de á Censura letiltotta, ámbár szóról szóra az 1850-ben kijött s megengedett első kiadás szerint vala nyomtatva. — Azóta eleget fáradoztam á Contumácia alóli felszabadíttatásért, de sikeretlenül — s á peldányok most is raktáramban hevernek. — Ennélfogva habár ennek 1ső füzetét kiadnám is: még is csonkán maradna á füzetek sora. Egyébiránt mind á két rendbeliekből á 4 első füzetnek legparányibb összefüggése sincs egymással; ez csak á közelebb kiadottakban van, á hozzájok melléhelt Egyházirodalmi birálatok és fördösféle Konkordáncia miatt.

Á Velencei Kalmár nem az én kiadásom, hanem Horváth Döme íhé, s mióta letiltatott: azota sorsáról mit sem tudok.

Kazincy leveleihez hasonló 12 drétü ivet, szép fehér s kellő
papiron, ezidőszerint nyomtathatok: 500 példg 16 ftért — 750 p
18 f 30 kért, — 1000 példg 20 ftért — de nem éf azon betükkel, mert
ezek már csak holmi jelentéktelen munkákra használhatok; h
nem á közelebb Linzben öntetett francia Garmonddal; mely
tü jól összeillik ama régibbel. — Angol Cicerot is, és pedig le
újabb metszetüt, pár héttel ezelőtt kaptam Prágából Haase
tól. Ugyan ily fajta Borgoist is fogok öntetni; — Szóval: rajt
nem múlik díszesb munkák kiállítására á legújabb betü
ket beszerezni.

Csak egy bajom van: az t. i. hogy nagyobb könyvnek gyo
kiállítására nem vagyok képes, azon ok miatt, mert á helybe
megyei, m. törvényszéki és városi, úgyszinte á környékbeli
községek rendelvényeiket, mikelyt érkeznek, azonnal ki k
nyomtatnom, mi pedig csak amannak hátramaradásával tö
ténhet. — Nyomdám személyzete kevés, szaporitani nem a
rom, azért mert vénségemre nem engedem magamat á mu
ka által hajszoltatni; csak annyiba kapok, mennyit meg
birhatok — s ezzel meg is vagyok elégedve.

Nyomdászati szótáramat nem kevés keresésre meg
találtam régi irományim közt; de ily állapotában aligha ér
demli meg az elküldést, mert sok — sok nem úgy van már, mi
volt annak irásakor (1840-ben). Nézeteim is, entapasztalásom ut
azóta változtak. Azért ha nem sietős á kézirat elküldése: á téli
estvéken majd átnézem és kijavitom —

Ki magamat hajlamiba ajánlott tisztelettel maradok

Tekintetes Úrnak

Alázatos szolgája
Szilády Károly

Tekintetes Toldy Ferenc Úrnak,
a' m. tudós társaság titoknokának

Pesten.

PESTH
15
11
Früh

168

Tekintetes titoknok ur!

Bizalommal kérem kegyedet, hogy az Uj Magyar Muzeumból Kőrösre járó példányokat tek. Borostyán Sándor prof. urnak átadni szíveskedjék. A Történelmi Emlékek N-ik kötete mikor jön ki? Tisztelettel maradván kegyed

Alázatos holgája
Szilagyi Sándor

Kőrösik 4 jeld VIII, IX
Zay — IX gkapa

Tek. Tolly Ferencz m. t. t. Litoknok
Urnak Pesten levintus Csallaszkaszi
Kar Prags Akademia épület

169

Tekintetes litoknok ur!

Becses kívánatához képest van szerencsém mehékelve küldeni egy 7 apróságból álló czikket a Tört. Tár számára.

Wagnernek a lekezi praepositságot irt s önhöz korábban beküldött czikkét fettetsik-e hacználni?

Valamely köv. kötet számára még két czikkel tudnék szolgálni:

a) Johannis Thurnschwamb Factoris Fuggeriani Connotatio &c 1563 (Latine versa a Samuele Székely ex Germ. Jos. Benczur) a vége német. Érdekes. 3 iv.

b.) Iter Literarium Buda Cassoviam Susceptum Mens. Sept. A. 1779. Wagner Károlynak eredeti munkája. 4 iv.

Mind kettő Wagnernek saját kérésére.

Rövid idő alatt a Muzeum számára is küldök valamit.

Kérem önt a Muzeum X, XI ik füzetéből a körösre járó példányokat önzepakolva s czimerve Pfeiffer Ferdinándhoz küldeni: akár pedig becses válaszával deligençeon leküldeni.

Tisztelettel Maradván Kőrös 1858 febr. 14 kegyed

Alázatos szolgja
Szilágyi

170

Nagyságos ur,
mélyen tisztelt barátom!

Egy igen, igen nagy kéréssel terhelem kegyedet. Erdely historiajaban azon pontig érkeztem, hol Gyulafira és Szamosközre nagy vrühvezem van. Kegyed már oly sokszor lekötelezett páratlan előzékenységével, hogy pervig sem habozon azon kéréssel terhelni kegyedet, hogy ezen ifjunak ama munkák Aushängebogenjeit 2 havi használatra leküldé, végett átadni szíveskedjék. Februar végével személyen fogom kérbesítni.

Másik kérésem hogy bucsi igérete szerint a török monumentak 3 ik kötetét kegyeskedjék a költségvetésbe jan. 26-án felvétetni.

Egész tisztelettel, kegyednek

Nagykőrös 864 jan. 7-én

lekötelezett szolgája
szilágyi Sándor

Vár dec. 14/66

171

Milyen tisztelt királyi tanácsos ur!

Engedje meg nagyságod hogy azon kérdéssel terhelyem: Sajtó alá került e már Rozsnyay? Ha nem – hát ajánlyam a vállalatot nagyságod szíves pártfogásába. Avasztol értesültem hogy a kérirat már nagyságodnál van.

Forgács Ferencznek egy igen érdekes levele van meg az Erd. Mur. E. bistokában – melyet a Comm. +) Okmánytárában nem jött ki: Bornemissa Pálhoz 1566 dec. 2. kitől adatokat kér. Josephi Com. Kemény Collectio Major Forgács végén.

Magamat és Borszaga ugod szíves pártfogásába ajánlva maradok

Nagyságod

+) Ott áll p. 548/9.
Ugyan hogyan nézte meg ez a Okmánytárt a jó Kilátszi.

Kvár 866 dec. Bán

Alázatos szolgája
Szolgyi Sándor

Nagyságos Toldy Ferencz kér.
Tanácsos és egyetemi tanár urnak

Pesten.

Mélyen tisztelt K. tanárom ur!

Bocsáson meg Nagyságod, hogy egy kéréssel terhelem. Méltartassék Arany J. titoknak ur utján tudatni velem hogy meg fog e febr. 9én a tört. bizottság ülése tartatni? s bemutathatom e ön akkor a törökmagyarkori államokmúztár I kötetét? remélyhetem e hogy e munka nem sokára sajtó alá fog menni?

Megelőrőly Hetthen Gábor halála s utolsó terveiről fogok felolvasást tartani az Akademiaban, melyben teljesen uj dolgokat – nemcsak török de idegen hatalmakkal való diplomativálást – mutatok be.

Hát a jó öreg Rozsnyay sajtó alatt van már?

Magamat Nagyságod sincs pártfogásába ajánlva maradok Kőrös 867 jan. 6án

Nagyságod

alázatos szolgája

Szilágyi Sándor

170

Nagyságos ur!

A Tisz. Birottság decemberhavi ülése a meghivón dec. 6-ára van téve. Er vasárnap van! nem tévedés volt e tán a leiró népéről 5 (vrombat) helyett? Kérem ugodat kivéskedjék egy sorral megmagyarázni minthogy nem szeretnék ez ülésről elmaradni.

Tiszteletet, Pest 1869 dec. 2-án

Nagyságod

kész szolgája barátja

Szilágyi Sándor

1-74

Nagyságos ur!

Mint mondtam – a dolog egy áll. Egy öreg avartáls a körösi archivumot, hogy abban vagyon – semmi sincs meg. Talán az általam becsúsztatott tétel szolgálhat kiindulási pontul. Ha nem: kérem Nagyságodat legyen kegyes valamely más kiindulási pontot találni. Nagyságod bölcsészének sikerülend valamit találni, mivel ín is végtelenül lelessek (a többi után) kötelezve, s mivel ugyod is semmi lelkiismeretlenséget nem fog elkövetni, mert ín ezen, hosszú évek során át kiprobált Collégamat nagyon merem ugodnak ajánlani, mint egyik legjelesb tanárunkat.

Kérésem nyugtva maradok

Nagyságod

Pest 1871 jun 26 án

Alázatos szolgája
[illegible]

Vett Kombi. jul. 8/71.
17

Mélyen tisztelt Nagyigs uram!

Hogy ily kéröre válaszolok becses levelére annak az az oka mert eredményeket akartam irni. A Balogh könyvtár dolga 15631 sz. a. expediáltatott s gondolom eddig már Ngod kezében van.

A másik 13809 szám alatt hetfőn szerettem ug s kedden hurtak el a pámvevőségtől. Antistokon feldolgoztatott, teznap kiadatott s a Ministerhez ment. Ott nem lesszen hogy 24 csánál tovább maradjon. Bizonyos okokra nézve miket Ngoddal körölni fogok kérem ennek ledverő elintéséről a többi prof. urak előtt mit sem szolni

Ngod

alázatos szolgája s bánya
Nagyiszt

Egyik egyhori Collegám Szarka Mihály ur kérését, mlgs Tanárky Gedeon államtitkár ur megbízása folytán, a mennyiben azt Nagyságod méltányernak találja bátorkodom becsei figyelmébe ajánlani. A tanárvizsga elengedését kéri. A mathesisnek jeles tanára, ki meglepő eredmézt mutatott fel tanítványaival.

Szabó Károly elküldte az Erd. O. gyűlések elő csomyját: számítása és számításom szerint 10 nyomtatv. Mintly nagyon. számít rá: szabad-e kérnem mlgodat hogy a 150 ftot utalványozni kegyeskedjék? A hivat. szolga delben eljön beszedni. Vilt szerint.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Vett. jul. 16. 1871

176

Igen tiszteit Nagyságos Uram!

A Balogh Ktár (15631) ma mert újra át a számvevőségben. T. i. az utalványt „Könyvernikell" s csak azután fogják elküldeni Ugodnak az egyetembe. Magam pon hittem hogy az adott ízéretek után i ily hosszan nyújtják – mert a minister az Egyetemnek pol. rendeletet csakugyan akkor irta alá.

Holnap szüzetni fogom – sűt megvárom a míg a könyvezést bevégzik, s itt úgy fogom expediáltatni, úgy hogy ezütöstökön postára fogják tenni. Bizony hosszas kerelés ez!

Nagyságod

Alázatos szolgája
Sbárató
Szilagyi

Nagyszt. Tolely Ferenc
k. tanácsos úrnak
Helyben

Pest 1871 decr 27 én

BUDA - PESTI KÖZLÖNY
szerkesztősége.

177

Tisztelt barátom Uram!

Szabó Károly barátunk ujabb 30 írott ivet küldött orr. articulusokat. Legalább 10 ív lesz. Kérem ugodat kegyeskedjék neki az éste járó 150 ft-ot ugy utalványozni, hogy új év előtt megkaphassa. Ha szükség – az utalvány eren forrám átadójt a Közlöny hivatalszolgája, elvészi Horváth ő mlzahor s Arnyhari.

E küldemégt Szabó még 22 én postára tette – de ide ma érkezett. Ő segész hát a késedelemben nem hibás – s hogy új évi sok kiadásai fedezésére a segély jól fogna neki az biztosan.

Kérésem ismételve s ugod irenetis várva maradok

Ugod

Legszolgája barátja
[illegible]

BUDA PESTI KÖZLÖNY
szerkesztősége

170

Tisztelt barátom!

E levelemet Borosztan Sándor barátom s volt collegam, a n. Körösi Képerdének 14 éven át burgó tanára s utóbb igazgatója ugyújtja át — ki tanárvirtsa elszedéséért ugyújtott be harránk folyamodást. Ugyanott lélekkel mondom a Képesítést megérdemli — nemcsak hivatal gyakorlatáért de komoly képzettségéért is.

Mint régi collegam számára bátorkodom tisztelt pártfogásodat s jóakaratodat kérni.

Mély és őszinte tisztelettel maradok

Pest 1872 apr. 28án

Eszt. polgád. barátod
Pilóggi Sándor

BUDA PESTI KÖZLÖNY
szerkesztősége

179

Tisztelt barátom!

A Törökmagyarkori Okmánytár VIIIik kötete megjelent. E kötet mint a mellékelt ív is mutatja 35 ívből áll, s a héten már ki s lesz nyomva.

Az érte járó tisztelet díjból már 300 ftot felvettünk. Jár még 225 ft – ha az én számításom nemcsal. Alárattal kérném tegyenkedjék ezt utalvánzarai. – A hivatal polya, ha megkapkatja az utalvánzó, elvisi Horváthhoz és Aracz-hoz s.

Bocsánatot kérek alkalmatlankodásomért
Jó veggelt kíván
melyen tisztelt barátom,

Kérr Polya barátod
Szilagyi Sz.

Pest 1872 maj 15 én

BUDA-PESTI KÖZLÖNY
szerkesztősége

180

Tiszteltt barátom!

Rozsnyay notlékának átlatom revideált 34 és 35 ik ivei nálad vannak imprimátús végett. A nyomdában a szövegből 1, a tárgymutatóból 1 a betűszerős indexből 5 lap öszedőlt. Nincs ott sem kéziat — sem correctura: szóval semmi. Tehát az ezért nagy munka — fecs! Azt állítják hogy az oda küldött imprimálandó iv tőled nem jött vissza.

Kérlek légy olyan kegyes és könyörülő s izomászaid körül pereszd meg azon 34 és 35 ivehet: s add át e mezbiroltamnak hogy kérbesítse nekem.

Igy majd csak elkészül — de másként nem tudom hogy lesznek. Innetelve kér válaszodat remegve és remélve váró

Pest 1872 nov. 22 én — rám nézve igazi szentek napon.

Tisztelő barátod
Szilágyi

BUDA-PESTI KÖZLÖNY
szerkesztősége

Tisztelt barátom!

Rozsnyai utolsó ivei-ért fogadd legbálás abb köszönetemet. Nagy munkától mentettél meg: bizony jó ha az ember mindent megtart. De — van még egy nagy kérésem. Bizonyos, nagyon sürgős fiztendőm levén, kérlek légy kegyes a Török-magyarkori Emlékek IX-ik illetőleg a Török-magyarkori Államokmásztár VIII-ik kötetére, melynek kérirata már a nyomdában van, (s melyből már 10 iv ki van nyomva 15 ivpedig ki van szedve s mely még ez év végeig kiszen lesz) 250 forint előlyet utalványozni: azért ennyit mert ez önzeg fele a Kiláty átoné. Ha lehetne, kérnélek az utalvány átadni a hivatalpolgának ő elvinné beirás végett Aranyhoz.

Bocsáss meg ez alkalmatlankodás amértjokpori kegyeszéged felbátorított hogy ismét és ismét tertelyilek.

Egész tisztelettel

Pest 1872 nov. 28 án

Kész folgad s
végi barátod
[illegible]

BUDA-PESTI KÖZLÖNY
szerkesztősége

Tisztelt barátom!

A mai Szigligeti-bankettnek íve az Akademiából még nem kerülvén vissza: mintán szinész barátaim s a rendezők nagy súlyt fektetnek rá, hogy becses jelenléted emelje az ünnepély fényét: de nem tudják hogy alásztad-e azt? — megkértek hogy politikatok fel hogy ha csak lehet jöjjel — lesz a diszlakoma a Hungariaban 2 orakor, 1 teriték ára 3 ft. Magam; nagyon örülnék ha ott együtt lehetnénk: s e részben kedvező válaszodat várva, maradok

Pest 1872 dec 28 ai

Eén polgád tisztelő barátod
Pilóggi Vinet

183

BUDA-PESTI KÖZLŐNY
szerkesztősége

Tisztelt barátom!

A Dipl. XXI. „Okmánytár I. Rákóczy György külföldi követkeréseher" – mint tegnap tisztelettel jelentém – ki van szedve; a keremher akadt 26-ik ive első levének correctumát mehékelve küldöm.

Tisztelettel kérlek légy olyan hegyes és utalványarr eren munkára 300 – háromszáz o. e. forintot mint előleget, s az illető utalványt legyecheltjét eren mzbirattamnak átadni.

Bocsánatot kérve alkalmatlankodásomért s magamat tapasztalt kegyeidbe ajánlva maradok

Budapest 873 nov 5

Készfolgád
Pelagyi Nan

Pest. 21. 9. 1864.

185

Tisztelt tekintetes ur!

A magyar tud: Akademia palotáján alkalmazandó szobrok közt Révay tudosunké, már bevégzési, hez közel vagyon, de arckép hiány miatt mindeddig hiába várjuk; bátorkodom tehát tekintetes urhoz folyamodni, miltoztatnak nekem oly utasitást adni, melynél fogva Révay'nak egy jó arcképét megszerezve azt vágtön Berlinbe küldhetnem. Ezen kérésemet ismételve maradok kitünö hazafini tisztelettel tekintetes urnak

alázatos szolgája

Szkalnitzky

Evitén

186

Nagyságos Rector ur!

Becses levelére válaszolván, van szerencsém tudositani nagyságodat hogy reggeli 9 orától fogva bár mely időben rendelkezésre állok, s sietni fogok a kocsival azonnal a kijelölt helyre elérkezni, maradván kitünő tisztelettel nagyságos Rector urnak

alázatos szolgája

[illegible]

Pest. 6/9 872.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

181

Nagyságos úr!
Milyen tisztelt pártfogóm!

Ha vettem a mellikelt sür-
gönyt mely ugy veszem észre
már f hó 1 jén idéerkezett
és, maig hevert.
En nem extem hogyan tör-
ténhetet ez, mintan én
ezen idokörben több poste
restante leveleket kaptam.
A sürgöny szöregére nézve
a mint miltostatik ne-
mélyesen meggyörödhetni,
nemi nehézsegem vagyon
annak tökiletes megfejti-
sére, s' inkább csak sejt.

hetek valamit melignek
alapját a falegyen ünne-
pélye és az egyetem képer-
nek, de bevállom, őszintén
a többire nérve kiptelen
vagyok azt kimotozni.
Bár mi legyen a sürgöny
tartalma az jó és nép
lehet, és őszinte hálaadatu
hivel köszönöm nagyszá-
godnak a hivet megem-
likezést, s' higyje el nagy
a mint voltam, mindén-
korig kiválló tisztelője
fogok maradni Nagyszá-
godnak kinek jóakarat
pályámnak elömentelére
oly roppant befolyással
vott. —
Ismerünk áldja mig sokat

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Olaszországi utazásom ele-
jén sokat szenvedtem a
folytonos erősesek végett
de mivta Gennaban vagyok
az idő gyöngyöni lett, nyári
kabátban járunk és Genua
gyöngyvü vidéke az olak
nap pompás fényében
mutatkozik.
Szándékom még November
végéig itt maradni és
magamat kifehemi, ám-
bár időm egy hó bár cze-
kély viszit jelenleg az
éjtendő magyar operatár
várlatainak összeállítása-
ra fordítom.
December első felében
ismét Pesten leszek, remény-
lem felüdülve, s' ör-
vendeni fogok akkor

5

szemilyesen köszönetemet
kifejezhetni, maradok
nagyrögyüdnek kitünö
tisztelettel

Genova. 8/11 873.

elöratosnolyg

Szkalnitzky

Hotel - Feder.

MAGYARA ... KONYVTARA

3

237

188

Modello 22, Art. 105 e 107 del Reg. 4 marzo 1864.

TELEGRAFI DELLO STATO

UFFICIO di GENOVA

N° 63. del fascicolo di ricevimento

N° del registro di recapito

Ricevuto il 12/11 1873 ore 12

Pel circuito N. 94 Ricevente Frosyi

TELEGRAMMA

Il Governo non assume alcuna responsabilità in conseguenza del servizio della telegrafia.

Le tasse riscosse in meno per errore od in seguito a rifiuto o irreperibilità del destinatario devono essere completate dal mittente.

Le ore si contano sul meridiano di Roma e pei telegrammi interni, di seguito da una mezzanotte all'altra.

Nei telegrammi impressi in caratteri romani il primo numero dopo il nome del luogo d'origine rappresenta quello del telegramma, il secondo quello delle parole, gli altri la data, l'ora ed i minuti della presentazione.

QUALIFICA	DESTINAZIONE	PROVENIENZA	NUM.	PAROLE	DATA DELLA PRESENTAZIONE GIORNO E ORE	ORA E MINUTI	VIA	INDICAZIONI EVENTUALI
P	GENOVA	Pest	8	18	1	104	Pb	

Signor Szkalnitzky Architetto
posta restante

GENOVA

Talegyen nemepuenkoen az
epitegi es agyeter
lakona nedvoert altalam
az aldoyomnenveszt.

Taldy

MAGY. AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA

Pest, (Dohányútcza, 1ő sz.) 1866. jan. 6. dilán

140

Nagyságos Kr. tanácsos úr, igen tisztelt Uram!

Irományaim rendezésekor ma reá bukkantam a mellékelt nyomtatványtöredékre, melyről különben már régóta vals tudomásom. Ezen évszámot föl nem tüntető nyomtatvány nőm öreganyja, özv. Miskey Mihályné s. Zámory Karolina imakönyvében volt, bár emlékszem még leszakadt felső részére is, de annak most már sehogy sem tudok nyomába jutni. Azon hitben, hogy Nagyságodat talán így is érdekli, bátorlodom azt átküldeni.

A másik tárgy, melyhez kedveskedni óhajtanék, egy a Tripartitumnak – gondolom első – magyar kiadása, melynek különösen indexe igen kellemesen tűnt fel előttem, mert abban oly kitünően magyar jogi műszavakat is találok, melyek segélyével szócsintani kaptafára vont számos keres jogi műszavunkat ki lehetne küszöbölni. Ha Nagyságod nem bírná a Tripartitum ezen kiadását, örömmel látnám annak szíves elfogadását.

Ezen alkalmat egyúttal felhasználom arra is, hogy figyelmeztessem Nagyságodat a „Hazánk" m. évi folyamon 52-dik számában, a 823-dik lapon Szelepcsényi György 1649. ben kelt levelére, melynél szebb magyarsági irat a XVII. század első feléből még nem került kezeim

köré azon hagyományok kört, melyeket ő
dig egyik másik általam szerkesztett lapban
körré tettem.

Fogadja Nagyságod igaz nagyrabecsülé-
sem őszinte kifejezését.

MAGY. KÖNYVTÁRA

Alázatos szolgája

Szokolyi Viktor

Pest, 1869. április 10-dikén.

141

Nagyságos Kir. tanácsos úr, mélyen tisztelt Uram!

Paszlavszky József úr, bölcsészet hallgató, a pesti városi főreáltanodában helyettes-tanári állomást óhajtván nyerni, azon kéréssel fordult honzám, ajánlanám őt Nagyságod kegyes pártfogásába, mint kinek befolyása van ezen tanári állomások betöltésére.

Tudom, hogy magamnak is ajánlatra volna szükségem, hogy ajánlhassak; mégis merész vagyok ezt tenni, midőn egy szorgalmas, pontos és tisztességes ifjú férfi szeremséjét mozdíthatom elő, ki nálam régibb idő óta mint fordító működvén, mindig teljes megelégedésemmel dicsekedhetek.

Paszlavszky urat tehát Nagyságod kegyes pártfogásába ajánlva, vagyok

Nagyságos Kir. tanácsosárnak, mélyen tisztelt Uramnak

legőszintébben nagyrabecsülő
szolgája

[illegible]
lapszerkesztő.

5

3

142

6

Nagyságos Úr!

napokban kívánlam volna Nagyságodnál személyesen tiszteletemet tenni, de értesülvén be tegeskedéséről és így csak alkalmatlankodnám megjelenésemmel, bátor vagyok írásban Nagyságod elé járulni.

Már bizonyosan olvasta Nagyságod folyamodványomat a könyvtárőrzői állomásért, és talán szólt is ő excja a miniszter úr ez ügyben, ki nekem megígérte, hogy Nagyságodnak ajánlani és a kinevezésről gondoskodni fog.

A könyvtárőrzői hivatalt egész odaadással kívánom betölteni. Most már nem kellend az egyetemi óráimra készülnöm, és egy minden időmet a hivatalos teendőkre nyugodtan fordíthatom. Midőn tiszteli illetményem-

hez 420 ft nyugdíjam is járulna, tis-
tességesen megélhetnék és hivatalom-
nak teljesen megfelelhetnék. Képes-
ség tekintetében is rajta leszek, hogy a
könyvtárnak és egyetemnek szégyenére
ne legyek; megszerzendem a tudori o-
levelet is.

Teljes tisztelettel kérem tehát Nag-
ságodat, méltóztatnék folyamodványomat
kedvezőleg elintézni és kineveztetése-
met kegyesen kieszközölni.

Magamat kegyeibe ajánlva, mély
tisztelettel maradok

Budán, 1870. nov. 15.

Nagyságodnak

MAGY. AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

alázatos szolgája

Szombathy
Ptl.

(Vizivároz, Donátutcza, 625. sz.)

145

Pest. November 1 Kiján 1868.

Különösen tisztelt,

Nagyságos kir. tanács- és könyvtár-igazgató ur!

Midőn a hozzám intézett „nyílt levél" egy példányának ~~hozzám~~ megküldéséért, köszönetemet nyilvánitanám, s annak kézhez vételét ezennel kijelenteném, különös tisztelettem nyilvánitásával maradtam

Nagyságodnak

alázatos folgája:

Szontagh Dáf

Budán 1871 Aprilhó 1.

Nagyságos úr!

Ámbár méltán remélhető, hogy Lenhossek úr r. taggá választatás végett valamelyik szakférfiú által ajánltatni fog, mégis – minden eshetőséget számba véve – jónak láttam őt, Nagyságod hívés figyelmeztetése következtében, a főtitkár úrnál f.é. Márczius 31-én ajánlatba hozni.

igaz tisztelője

Eötvös Lóránd

Budán 1871. April hó 20.

198

Nagyságos úr!

Az osztálybeli tagok hangulatából azon meggyőződést nyervén, hogy Dr. Lenhossen úr kijelölése – Dr. Gendrassin úr mellőzésével kinek megválasztása nem hozatott ajánlatba – semmi esetre sem fogna sikerulni, czélszerűnek tartottam, az illető szakférfiú iranti figyelemből, bejelentett ajánlatomat, mielőtt ez az értekezleten felolvastatott volna, visszavonni.

Erről Nagyságodat ezeritve és a jó nándék megkiúsulása felett őszinte sajnálatomat kifejezve, vagyok

Nagyságod

igaz tisztelője

Ktonek Sóu

Buda-Pest 1873. Octob. 23

144

Nagyságos Tanácsos
úr!

Ténteken, Octob. 24én, hivatalos
ügyekben elfoglalva leendvén, az
érettségi vizsgálatok ügyében tar-
tandó értekezletre nem jelen-
hetnék meg; miért is tisz-
telettel kérem nagyságodat e-
zen értekezleti ülést, melyben
résztvenni nagyon óhajtanék,
más alkalomra halasztani.

Nagyságod

tisztelője

Ktoczek Józef

Buda-Pest 1874. Május hó 3.

200

Nagyságos kir. tanácsos
egyetemi tanár úr!

Kérem: szíveskedjén a szabály-
zatot, meg a kézi persétet, mi-
lyekre már nagy szükségem van,
a szolga által elküldeni, vala-
miul azon szolga nevét is,
egy kártyára feljegyezve, velem
tudatni, kit a kérendei szolgá-
lati teendőkre ajánlani mél-
tóztatik. Holnap 9-10 óra
tájban küldöm az irományo-
kért, és a szekrényért.

Tisztelője
Ktorek

Buda-Pest 1874. Május 25.

201

Nagyságos úr!

Tinteletel kérem: szíveskedjék
ugyem az iránt tudósítani:
lehet-e az eddigi szokáshoz ké-
pest – Zvarinyi ide mellé-
helt folyamodványát a mini-
szeriumhoz ajánlattal fölterjen-
tem? – vagy nem volna-e in-
dicálva ily esetekben a vis-
gálat engedélyezését egyelőre
csak alsóbb gymnasiumi
osztályokra javaslatba hozni?

kisitelője

[illegible]

Buda-Lest 1874. Sept. 5

Nagyságos kir. tanácsos
úr!

A m. kir. tud. egyetem rector-
ra a lefolyt tanéoben meg-
vizsgált gym. tanárjelöl-
tek számát óhajtván tud-
ni, – felkérem Nagyságodat,
szíveskedjék velem közölni:

1873 Octob. havától kezdve,
1874. Május hó 1-ig
hány tanárjelölt tette
le a tanárvizsgálatot

1) a nyelvészet-történelmi,
2) a mennyiségtani-ter-
mészettudományi tan-
tárakokból?

Megkülönböztetett kisztelettel

Készöges holgajer

Ktonek

Pest Marz 17 – 870.

204

205

Különössen tisztelt
Nagyságos Ur!

Valnár könyv kereskedő Urtol meg kérdeztem miért nem teszi ki Sytrokay Elek könyvét azt felelte mert már el avult.

A nyáron Maglodról irtam Tách Ágoston Egyedes Urnak ki egyszersmind az Egyetemnél Tanár is, meg küldöttem néki Elekem könyvét ajándékba, azzal a kérésel, ha méltonak találja a munkát legyen oly kegyes fiatal katonáknak ajánlani, én nem voltam oly szerénytelen hogy választ kértem volna, de egynehány nap mulva meg jöt a szép köszönö felelet: irta: hogy annál nagyob betsel bir elötte a munka, mivel személyessen esménte Sytrokay Eleket Bétsben, mikor a Testörségnél volt, A munka, melyet egy példányban a hadtudományi tanfolyam könyvtára számára meg szereztem, szakképyetség és kitünö szorgalom eredménye és biztan ajánlható fiatal katonáinknak.

Ha tehát olyan kegyes volna Nagyságod a
hadi tudományokhoz értőket meg kérdezni
ha méltó a munka árulba betsátani akor
kérem méltoztassan Molnár Urtol el hozatni
a mi nála van, s más Könyvárusnak által
adni az ára mint annak előtte 1 f 50 kr az
50 kr az eladóé a többit méltoztassan magy-
nak meg tartani, ugy is sok köszönettel
vagyok még adossa.

Szivas tiszteletemet kérem jelenteni kedves
Családjának. Nagyna betsüléssel maradok

Nagyságodnak telyes tisztelője
Sytrokay Antalnéz

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

205

Pest Marz 20ᵗᵉ 1865

206

Kulonosen Tisztelt,

Kir Tanácsos Ur.

Igeretéhez képest e napokban mindég vártam az alapitvány elkuldését, bizonyosan temér, dek elfoglalása következtében elfeleztete méltoztassák kérem ezen levélvivőzének által adni, ha nincs meg letisztázva, vagyok [illegible] tisztelője

Tisztelt Kir Tanácsos Urnak

Sztrokay Lucyan
Molnárné

МОСКОВСКАЯ
ДУХОВНАЯ
АКАДЕМИЯ

208

Nagyságos Elnök Úr!

Jelen igénytelen soraimban bátorkodom Nagyságodhoz előtt esedezni, miszerint a mellékelt folyamodványban kérvényezett feladványokat lehető rövid idő alatt expedialtatni kegeskednék.

Mely szíveségéért Nagyságát ujólag kéri kitünő tisztelettel maradván

Baján 1866 évi Novembr. 23án

alázatos szolgája

Szutrély István
jögymn. okl. tanár.

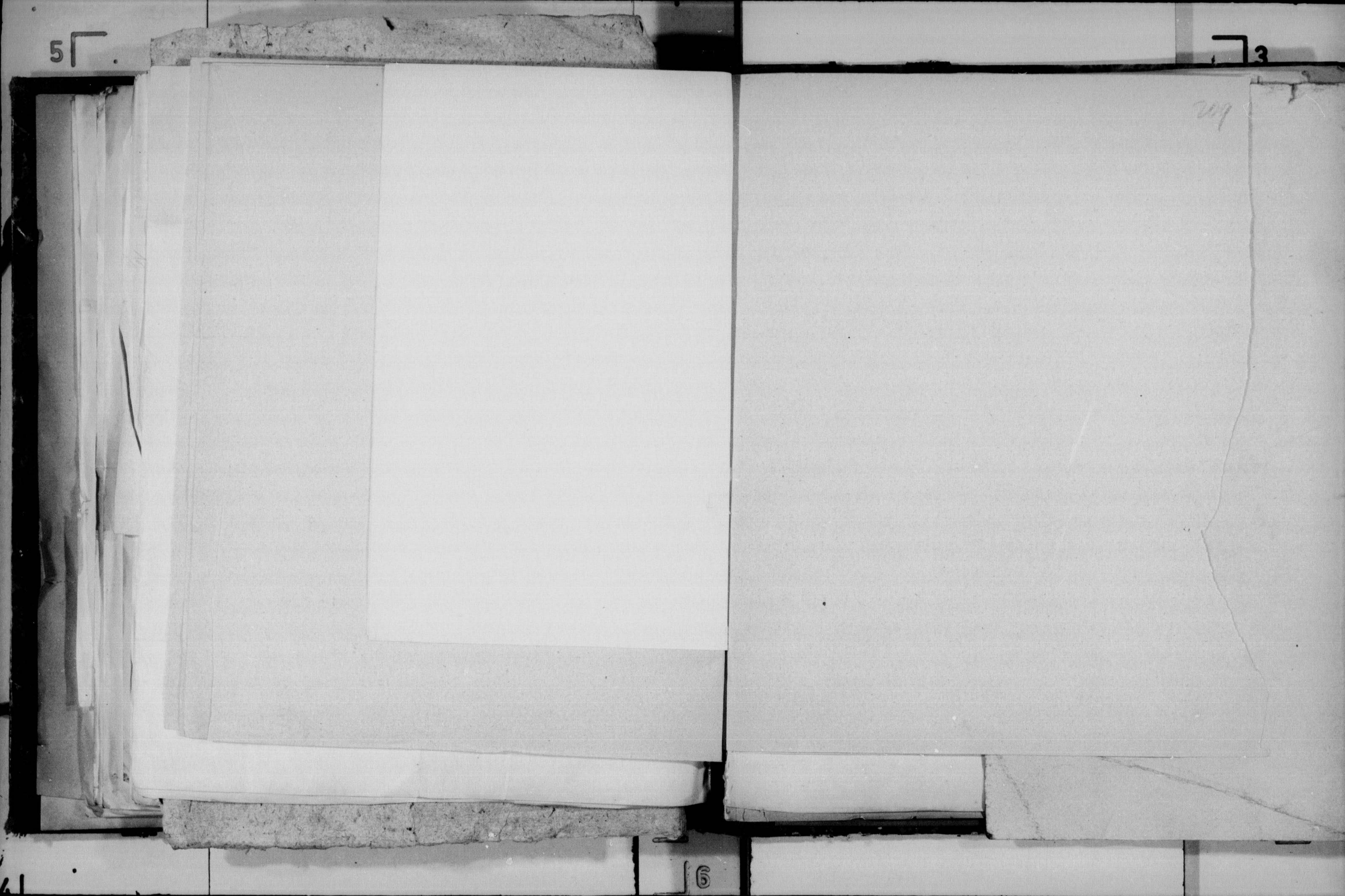
5
3
209
6

Soly Martius 18ᵉⁿ 1848.

Vetterne martius 19. 1848

Tekintetes Igazgató Ur!

Februar 15ᵉⁿ kelt becses levelét mai föntirt napon vevén, van szerencsém ezennel alázatos válaszommal azt beváltani.

A mi taggá választatásomat illeti: üdvezelve az egész társaságot s egyenkint minden t. cz. tagot, választatásomoni teljes örö mömet öszinte nyilvánitom. Legyen parányi erőm szentelve arra, mire jelenleg fölhivatva látom magamat.

A mi illeti a szikelfoglalásrai megjelenést: ha az Urakarja személyesen kivánok megjelenni, erre nézve Oktober havát kivánnám kitüzni, előbb nem érkezvén megjelenni; mivel mint rendes lelkiszi állomásra csak most lépettet házi körülmi nyim sokfeli vonnak, s addig uj egyházamtol annyira távoznom nem hagynak.

Mire érdemdüzs Hegyed által becses levelében fölhiva vagyok igérem cschély erőm szerint a szent czélrai működisemet. Mellynek bizonyságaul nehány hetek mulva visszaküldendem Oi-

dipus

Királyt lehetőleg kijavítva, hozzámelléklendő" a be- és elvégzett „Trachin hölgyeket" – Philoktetes és kezd honi nyelvünkön nyilatást eredetelni. –

Egyébiránt esekély személyem megtiszteltetését köszönve, s magamat érdemdúrs kegyed szivességébe ajánlva, az egész kisfaludi tárrasági működésére a mennyi áldásait okajtva vagyok.

Tekintetes Igazgató Úrnak

MAGYAR MÚZEUM KÖNYVTÁRA

alázatos szolgája
Szűcs Dániel
folyi r. lelkész [illegible]

MAGYAR MÚZEUM KÖNYVTÁRA

Szűcs Dániel

Malota
Vetzprém
Soly.

211

Egerr, Sept. 30. 1864.
Vitt. ors. 2.

212

Mélyen tisztelt kedves Barátom,

Szerencsésen haza jutván, másnap (26-án) megtartók az előértekezletet. Irodalom-történeted mellett a rőlem telhetett hatálylyal szólaltam fel, s mikor a magamét elmondtam, vettem csak észre, hogy az ügynek egyszerű megemlitésével is csak annyira mentem s hatottam volna. Láttam, hogy a hol a Te neved alatt irodalom-történet jő szóba, tisztelettel hajol meg mindenki a javalat előtt. Megvallom, magam sem neméltem, hogy oly könnyen tágít igazgatónk a maga elemző-systemájától. Teljesen belé nyugodtak javaslatomba, mely szerint az 5- és 6-ik osztályokban a költészet és Lánoklat, s a 7-ik és 8-ikban pedig tisztán az irod. történet s emitt egyszersmind régiségeink fejtegetése legyenek jövőre a tárgyak. Csak az gátolja hát könyvednek tüsténti behozatalát, hogy nincsen meg, s méginkább, hogy a helytartóság helybenhagyása vagy ajánlata hiányzik rá. Az előbbin segithetnénk várakozással, az utóbbin nem tehet fordítunk; mert a felülről, helybenhagyással ki nem

bécézett könyvet tilos bevennünk. Sajnos hát, hogy ily körülmények köt, mostanra megkéstünk; jövőre, s talán 2-ik félévre – ha a helytartóságnál megjelenhet a szükhégest – sommi sem gátolja, hogy a megbecsülhetlen művet ifjaink kezeibe adjuk. Nagyon, nagyon kérnélek: juttass az eddig megjelent irekből – legelejitől végig – egy példányt, mihelyt csak teheted; könyvünk úton nem kapható; Ipolyi példányát vissaküldöttem julinsban.

Ipolyi, Tárkányi és Igazgatónk üdvözletöket átadva, sokszor csókollak és vagyok

tisztelő híved
Szvorényi

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Eger, febr. 24. 1866.
Vitt mart C.

213

Mélyentisztelt Barátom,

Ezeket kézbesitő Gerevics kartársam arra hitt fel: nincs-e üzenni-valóm Lesire, és kivált Tehozzád, t. Barátom, kivel járatában szükségkép találkoznia kell? — s fölrebbent lelkiösmeretem: hogy ujértől fogva voltam elég vétkes halasztani hála-köszönetem bemutatását a drága ajándékért, melylyel Ipolyink utján meglepni kegyeskedtél.

Fogadd utólag is jó sziovel köszönetemnek elhaladt, forró kifejezését a határtalanul éxdemes munkaért, ugy a megkülönböztetésért is, mivel ezen ajándékban megtisztelni méltóztattál. Halmozza áldásaival az ég megbecsülhetetlen törekvéseidet; adjon a még sok tenni-valókhoz ép erőt, s messze terjedő életet.

Mily kedves lett volna nyilvánosan mondanom el Könyvedről — magasztalásimat.

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Nem lehet!.. Öt értől sürgetnek a magamfélék, és többünnet, Nagyszombattól Nagyváradig, egy, még nagyon hiányzó kézikönyvünk kiállitására. A hivatalosakból fenmaradó minden percem azé, hogy jun. végére kiállhasson. Majd leszek szerencsés kedveskednem vele.

Lelkemből osztottam a budai magyar hangoknál fellobbant lelkesedéseder, épen ugy fájlalván, hogy akadtak bugós journalistáink közt, kik az ilyenhez fogékonysággal nem bírnak. Sok ezeknek minden, a mi nem tőlük jó; vagy ha inkább látnák, hogy sajátkép az sok, a mi nem ők.

Ipolyi sokat gyöngélkedik. Féltem; mert nem veszi elég komolyan állapotát. Tárkányim meg ugy beült zugába, hogy csak hallani is nehéz róla.

Add át, kérlek, mélyen tisztelt Nőduck szives üdvözletemet; Mugad pedig fogaddujra köszönetem, s tarts meg nekem oly drága vonzadmadban, ki változatlan tisztelettel, szeretettel vagyok

igaz híved
Szvorényi

MAGYAR AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Egen, okt. 17. 1866.

214

Tisztelt Barátom,

Szeretetem s hálám igazságával sietek bemutatni Neked legujabb foglalkozásom valamiuő gyümölcsét – pira, poma – a mellékelt könyvben, – az első példányban, mely kezeimből kimegy. Ha szerény belbecsére nem is, legalább mint első, szivem, lelkem forma előtt egyaránt Téged illett az meg, – és nem csak, mint első irodalmi-nagyot; nem csak mint barátságoddal a kicsinyhez bocsátkozót s az én szeretetemben egyik legelsőt: hanem, mint a könyvnek jobbrészint nagyatyját... T. i. a mit belőle tanulhatsz, legelsőben is az: hogy soha e könyv, így, létre nem jöhet Nélküled. Arra pedig kérlek: tanuld ki azt is belőle, hogy semmi egyéb, mint tisztán magyar ifjaink szellemi érdekei indítottak annak szerkesztésére, s hogy, továbbá, csakis ilyenszerű és ennyi lehet az, mit tanodáink mai viszonyai megengednek; de egyuttal mindez is az, a mit követelnek. S vajha már most, midőn a körvonalak a gyakorlat embere által fel volnának téve, most adnál már nekünk azt, a mi még mindig hátra van és marad mindaddig, míg Tőled nem nyerjük. S bárcsak ne himezésnek, hanem a magyar nemzeti haladásért lángoló lélek ohajtásának tekintenéd azt!

Fogadd, kérlek, szeretettel ezen könyvet, s figyelemmel kisérő szavaimat; magamat pedig tarts meg nagybecsű vonzalmadban, ki Reád, Tiedre, munkálkodásodra Ég áldását kérve, maradok

tisztelő híved

Szvorényiszt

5

3

6

MTAK – KÉZIRATTÁR

MAGYAR IRODALOM

LEVELEZÉS

4° 113.

TOLDY FERENC LEVÉLTÁRCSÁJA

LVIII. „SZ"

VÉGÉ